

Rukas

Jesus ky n'aa hanäm do Rukas erii wät do hahỹỹh

Rukas Teopiro tamaher'oot do panyyg n'aa hahỹỹh

¹ Õm ỹ ma erih hahỹỹh, Teopiro.

Hajök herii bong äã häj n'aa bä hawäd wät do ky n'aa, Jesus ky n'aa. ² Sahõnh hẽ tadu däk bä hap'ëeh doo, P'op Hagä Do panyyg hanäm do her'ood hõm do raheer'oot sa hã raberih hyb n'aa. Tii d' né paa raberih. ³ Hỹỹ kä, Teopiro, hyb n'aa jawyk doo, sahõnh hẽ baad ỹ ma kamet'ëëg wät jawén paa bä ta ti ky n'aa, ỹ na-ãäj hẽ hỹỹ kä ỹ erih ta ky n'aa. Sét ken'yyh ỹ ma erih doo. ⁴ Ta tii da ỹ wén erih, õm rama met'ëëg wät do Jesus ky n'aa hã, se hub né hẽ baad mabahapäh hyb n'aa ỹ erii wät do hã maner'ood bä.

Ããs ky n'aa her'oot Jowãw nu gahem'uun do benäng do ky n'aa hahỹỹh

⁵ Ti m' sa wahë n'aa Eróts häd näng do Judah häj n'aa bä tabag'ããs noo gó, ti awät mä P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'ooh do seeh. Sakarija m' ta häd. P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'ooh do wahë n'aa see Abijah makū panaa né m' tii. Ta ỹým häd mä Isabew. Sa ky n'aa rod P'op Hagä Do wë wahë n'aa makū Arãw häd näng do panaa né m' tii ënh. ⁶ Baad ub mäh, P'op Hagä Do karën doo da rababok. Baad ub né hẽ raky daheeh sahõnh hẽ P'op Hagä Do mejũũ doo, ta ky n'aa jaw'yyk do kerih doo. ⁷ Dooch m' rataah nyy bä. Dooch m' Isabew eta bä. Wehëh padäg mä ta patug daheeh.

⁸ Ti m' ta see pé noo gó, P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'oooh do wób, Abijah makū karapee, P'op Hagä Do tób n'aa yt hä ramoo bok noo gó, Sakarija moo wät mä tii bä. ⁹ Sakarija hä m' rah'yy kajäk t'öp gadäk doo gó tabajëë suun hyb n'aa, buu benyym do in-sijëën häd näng do tabajuu hyb n'aa.* ¹⁰ Ti m' buu benyym do tabajuu bä m', hajök mä ta noo bä hab'ëëh. P'op Hagä Do hä m' raky n'aa etsëë. ¹¹ Ti m' P'op Hagä Do ääs kasee Sakarija hä m'. Buu benyym do rabahej'uu do tyng hënh, hub hënh mäh, ääs bag'ëëd däk. ¹² Tak'ëp mä Sakarija beÿÿm wät. H'yy gabadoo wät mäh. ¹³ Ti m' ääs ky hadoo ta hä:

—Eÿÿm manäh, Sakarija —näng mäh. —P'op Hagä Do maa napäh metsëë do ta hä —näng mäh. —Etaah da a ÿÿm. Aj'yy da bë t'aah. Man'oo da ta häd Jowāw —näng mäh. ¹⁴ —Tak'ëp da bë h'yyb tsebë ta hyb n'aa. Hajök ratsebë tabenäng bä, ¹⁵ hyb n'aa jawyk P'op Hagä Do matym gó tabahadoo do hyb n'aa da —näng mäh. —Taw'ääts hë dooh d' teëg da uwa bëëh hejooonh doo, ta wób na-ääj hë mahÿÿnh doo. P'op Hagä Do Sahee h'yyb mahüüm da a t'aah ta ÿÿn wog gó tabasuun nä bä na-ääj hë —näng mäh. ¹⁶ —Hajök da Isaraéw buuj tah'yyb wapëën hõm p'aa hënh P'op Hagä Do wë, sa hagä n'aa wë, ta hä rah'yy ka'eeh hyb n'aa —näng mäh. ¹⁷ —Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk do pooj jé da Jowāw bawäd däk da, Isaraéw buuj sa h'yyb tym tabenäm hyb n'aa Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do wë. P'op Hagä Do Sahee hejó gó tabawät da, P'op Hagä Do ky n'aa rod Eriij makū hawäd wät do paa hadoo da, sa yb sa taah rah'yyb en'yym hyb n'aa sa wë, nabuj keh'üüm do rah'yy kawapëën hyb n'aa, rah'yy genäh hyb n'aa kä baad P'op

* 1:9 Jāām né sét né hë sa ky n'aa rod hajëë suun t'öp gadäk doo gó, taber'oot hyb n'aa P'op Hagä Do wë, P'op Hagä Do tah'yyb en'yym hyb n'aa.

Hagä Do karēn doo da habok do rah'yy genäh doo da — näng mä ääs kyyh Sakarija hä.

¹⁸ Ti m' Sakarija ky hadoo:

—Nyy d' ŷ bahapäh ta ti te hub tado bä? —näng mäh. — Wah'ëë däg ŷ ti hÿÿh. Wah'ëë däg äm ŷ né tii ênh —näng mäh.

¹⁹ Ti m' ääs ky hadoo Sakarija hä:

—Gabirijew häd näng do ŷ ti hÿÿh —näng mäh. —P'op Hagä Do pa hegēt do ŷ hÿÿh. Ta ti né hē ti ŷ tamejũ hahÿ hanäm do ky n'aa om ŷ maher'oot hyb n'aa —näng mäh.

²⁰ —Hÿÿ kä, —näng mä —dooch d' mer'ood wäd bä a t'aah benäng bä kä, ŷ maky nadaheeh do hyb n'aa. P'op Hagä Do h'yyb däng noo gó da ti awät né da a hä ŷ her'oot do a t'aah ky n'aa —näng mä ääs kyyh Sakarija hä.

²¹ Ti nuuj jé m' P'op Hagä Do tób n'aa noo bä kata b'ëeh doo, ky n'aa ets'ëë doo, ragada mä Sakarija banyyh. “H'ëed hyb n'aa ti tabadoh?”, näk mä sa h'yyb gó. ²² Ti m' tabanyyh bä kä m', dooh m' tahaja wäd ter'ood bä. Ta moo me m' tameh'eed däg up. Ti hyb n'aa rah'yy genäh. P'op Hagä Do metëeh do tahapäh sa hä.

²³ Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa gó tamoo wät do bahänh bä kä, tababaaj hóm kän mä ta tób hēnh. ²⁴ Ti m' nayyw hē denaa hē kä m', ta ŷÿm Isabew häd näng do beta däg kän mäh. Ji ma poo oow pé kä m' ta kamarab n'aa ta ŷÿm gada ta tób bä, dooh m' tawäd bä ta s'ee hēnh. Ti m' Isabew ky hadoo:

²⁵ —Hahÿ P'op Hagä Do anoo hä ŷÿ —näng mäh. — ŷ tat'yyd mehÿin. Tado hóm hä ŷÿ ŷ nu mebyng doo, ŷ netaah doo —näng mä Isabew kyyh.

Ääs ky n'aa her'oot do Jesus benäng do ky n'aa hahÿÿh

²⁶ 6 kamarab tabahado däk bä m', P'op Hagä Do mejũ ääs, Gabirijew häd näng doo, tabahóm hyb n'aa

panang Nasaréh häd näng doo hēnh, Garirej häj n'aa bä.
²⁷ Tamejũ mā tabeg'ãās hyb n'aa maruus wē, Joséh häd
 näng do ȳm pan'aa wē. Dawi panaa né m' ti Joséh. Dooh
 m' aj'y y tamepeë nã bä ti maruus. Ta häd mã Marija. ²⁸ Ti
 m' ãās bahõm ta wē, ti m' taky hadoo:

—ÿ ana a wē õm ȳ panäk hyb n'aa. P'op Hagä Do ky
 ennym a wē. A hã hē tabawät —näng mã ãās Gabirijew
 häd näng do kyyh.

²⁹ Ti m' Marija hyb n'aa tón gëet mã ãās her'oot do hã.
 Ti m' tahyb n'aa newëë. Ta h'y yb gó m' tabedoo:

—H'ëed ky n'aa ti hỹ éh? —näng mã Marija ta h'y yb
 gó.

³⁰ Ti m' ãās ky hadoo ta hã:

—Eȳm manã Marija! —näng mäh. —A hã P'op Hagä Do
 h'y yb däng. ³¹ Õm da eta däk, enny däg da a t'aah. Mahäd
 n'oo däk da Jesus. ³² Ky n'aa etsëeh da. P'op Hagä Doo,
 Sahõnh Hë Sa Bahãnh Hadoo Do T'aah da ramaneënh —
 näng mäh. —P'op Hagä Do anoo da ta wahë makũ Dawi
 häd näng do jawén buuj tabahadoo hyb n'aa, sa wahë n'aa
 tabahadoo hyb n'aa. ³³ Jakóh panaa sa wahë pan'aa da
 had'yyt da. Tabagãã had'yyt da —näng mã ãās kyyh.

³⁴ Ti m' Marija ky hadoo ãās hã. Teanh mäh:

—Nyy d' mã tii? Dooh aj'y y mepëë bã —näng mäh.

³⁵ Ti m' ãās ky hadoo:

—P'op Hagä Do Sahee da ahyng a wē —näng mäh. —
 P'op Hagä Doo, Sahõnh Hë Sa Bahãnh Hadoo Do hejój a hã
 da tabadäng. Ti hyb n'aa da hahỹ karapee hã P'op Hagä Do
 h'y yb däng. Ramaneënh da P'op Hagä Do T'aah —näng
 mã ãās kyyh Marija hã.

³⁶ Ti m' taky hadoo ënh:

—A wakãän, Isabew häd näng doo, ti na-ããj hë etaah ta
 wah'ëë gó. Raheer'oot né paa ti netah. Hỹ kã eta däk —
 näng mäh. —Ji ma poo oow see pé däg ta kamarab n'aa.

³⁷ Dooch hejoonh pé P'op Hagä Do hä —näng mä ääs kyyh Marija hä.

³⁸ Ti m' Marija ky hadoo:

—P'op Hagä Do karom né y̆yh. Tamejüü do y̆ moo wät da —näng mäh. —Taw'ääts hē ta ti tahado bä, maher'oot do hä y̆y —näng mäh.

Ti m' ääs ahöm kän mä p'aa hēnh ta mahānh.

³⁹⁻⁴⁰ Ti m' nawayw hē denaa hē Marija bahöm kän mä panang hēnh, Isabew hagä hēnh, waëe habëe hēnh, Judah häj n'aa bä. Ta tsym n'aa kaw'aat mä tabahöm. Ti m' tób gó m' tabajëe suun. Isabew mä tedeng. ⁴¹ Ti m' takedëe sii hē m' ajān Isabew wog gó hasuun do kahasyyg wät mä ta wog gó. Baad mä P'op Hagä Do Sahee badäg dāk Isabew h'yyb gó. ⁴² Ti m' Isabew ky hadoo Marija hä, tak'ëp mä ta kyyh:

—Baad öm P'op Hagä Do ky n'aa edeng y̆yj wób sa mahānh. Ajān hä na-ääj né hē baad hadoo do tah'yyb däng —näng mäh.

⁴³ Ti m' Isabew ky hadoo ënh:

—Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo, ta hä y̆ h'yy kaha'eeh do y̆yn pan'aa mabahado né paawä mabana y̆ mabaheg'ääs. Y̆ maweh'ëeh ta ky n'aa hä. ⁴⁴ Y̆ medëe sii hē, wok y̆y gó ajān kahasyyg wäd is, tsebee wät —näng mäh. ⁴⁵ —Baad öm P'op Hagä Do ky n'aa edeng maky daheeh do hyb n'aa a hä taher'oot doo —näng mä Isabew kyyh Marija hä.

⁴⁶ Ti m' Marija ky hadoo:

—Hëp y̆ tym P'op Hagä Do taj'aa etsë.

⁴⁷ Hëp y̆ tym tsebee kän P'op Hagä Doo, hëp y̆ tym dëeb wë.

⁴⁸ Ta wë hëp y̆ tym wén tsebë, y̆ ta karom its tahyb n'aa esee do hyb n'aa.

Hỹ jawén sahõnh hẽ ỹ ramaneëenh da ỹynh ky n'aa
kedëng doo,

⁴⁹ tak'ëp baad hadoo do P'op Hagä Doo, sahõnh haj'ap do
banoo do hyb n'aa hã ỹỹ.

Tsyt hẽ, sahõnh hẽ nesaa do mahãnh né tii. Baad had'op
do né tii.

⁵⁰ Sahõnh hẽ badäk hahỹỹ hã habong doo,

sa panaa na-ãäj né hẽ,

ta hã hyb n'aa jew'yyk doo,

P'op Hagä Do t'yyd mehĩn had'yyt hẽ.

⁵¹ Tak'ëp hejooñh do P'op Hagä Do mo haj'aa.

Hahỹỹ da tamo haj'aa:

Jé pad'yyt hẽ dawë hã tabetyn hõm h'yy kasab'ee doo gó
sa hã hẽ h'yy kasadä doo,

P'op Hagä Do karën do raty n'aa ges'yyk doo.

⁵² Tasog hõm hyb n'aa jewyk do sa hejój,

ti taban'oo kãn hyb n'aa sakog is do sa hã.

⁵³ Baad taban'oo kãn sa tä, sa waa, has'aah do sa hã.

Tan'oo kãn ta si n'aa hẽ rababaaj hõm tak'ëp ma enäh do
paah.

⁵⁴ Tamasaa wät Isaraéw buuj, ta karom.

Ta t'yyd mehĩn had'yyt sa hã.

⁵⁵ Dooh tamabaan bä Abaraãm hã, Abaraãm panaa† hã
taky n'aa enooh doo.

Nahëej sa hã taky n'aa enooh do paah —näng mä Marija
kyyh.

⁵⁶ Ti m' tamawoob hẽ kamarab Marija bayyw kãn mä
Isabew tób bã. Ti m' tababaaj hõm kãn ta tób hënh.

Jowãw nu gahem'uun do henäng do panyyg n'aa hahỹỹh

† 1:55 Isaraéw buuj né hẽ ti Abaraãm panaa.

⁵⁷ Ti m' Isabew t'aah benyy däk bä kä, enäng mä kä aj'yy.
⁵⁸ Isabew pa haj'eenh doo, ta wakään na-ããj mä rapanyyg enä hõm bä kä, ratsebee kån mä ta sii. Isabew P'op Hagä Do t'yyd mehĩn, rahegãã bä.

⁵⁹ Ti m' ta t'aah 8 ta ãh tabahado däk bä, sa wakään, sa pa haj'eenh do na-ããj hẽ rabana ta t'aah masuuj noo byyh kahõg hõm do raheg'ããs. Rakarẽn mä ta häd ramaneëenh Sakarija, ta yb häd. ⁶⁰ Ti m' Isabew ky hadoo:

—Dooh —näng mäh. —Ta häd da Jowãw —näng mäh.

Ti m' raky hadoo ta hã:

⁶¹ —Höd n'aa ta tii d' ta häd? —näk mäh. —Dooh ta tii da Jowãw häd näng pé bë wakään —näk mäh.

⁶² Ti m' sa moo me rameaanh ta yb hã nyy da ta t'aah häd. ⁶³ Ti m' ta moo me Sakarija metsëe ta hã rabanoo raher'iih doo. Ti m' rahyb n'aa meuuj bong terih do hã. “Jowãw” mä terii däk. ⁶⁴ Tii bä kä m', taber'ood dæg kån p'aa hẽnh kä. Ti m' Sakarija j'aa etsëe kån mä P'op Hagä Doo. ⁶⁵ Ti m' sa pa haj'eenh do rahyb n'aa meuuj bong mä tak'ëp. Jé pad'yyt hẽ waëe habëeh hẽnh mä Judah häj n'aa bä ta ky n'aa raher'ood hõm kån mäh. ⁶⁶ Sahõnh hẽ ta ti maa new'ëe do panyyg hã, rahyb n'aa newëe, rahyb n'aa tón. Sa h'yyb gó m' raky hadoo:

—Hyb n'aa jawyk da ta ti karapee —näk mä sa h'yyb gó.

Tii da sa h'yyb gó rawén her'oot, P'op Hagä Do hejój karapee hã tabawät do hyb n'aa.

Hahỹ Sakarija her'oot do ta jawén hawät do ky n'aa P'op Hagä Do metëeh doo

⁶⁷ Ti m' baad mä Sakarija h'yyb gó P'op Hagä Do Sahee badäng. Ti m' tadu doo tabaher'oot ta jawén hawät doo, P'op Hagä Do metëeh doo. Ti m' taky hadoo:

⁶⁸ —Taw'ãäts hẽ Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do hã, Isaraéw buuj rah'yy kaha'eeh do ër j'aa etsë.

Tabahyng ta karapee tabed'ëep hyb n'aa nesaa do mahãnh.

⁶⁹⁻⁷⁰ P'ooj ub, ta ky n'aa rod tsyt hẽ ta wẽ kasëew bong do hã taky n'aa enooh doo,

tii da P'op Hagã Do bad'oo hỹy kã.

Tamejõ kãn hỹy kã ër mahang tak'ëp ta hejój me ër hed'ëep doo,

ta karom Dawi makũ panaa hã.

⁷¹ Ẽr da ted'ëep ër majĩ mahãnh,

ër wẽ h'yy gaëenh do mahãnh.

⁷² Tat'yyd mehiĩn paa ër wahë makũũh.

Tahyb n'aa esee baad had'op do sa hã taky däng do paah,

⁷³ Abaraãm makũũ hã taky n'aa enooh do paah.

⁷⁴ Ẽr ted'ëep da ër majĩ mahãnh,

h'yyb neỹym doo me ër moo bok hyb n'aa P'op Hagã Do wẽ.

⁷⁵ Tsyt hẽ nesaa do mahãnh,

takarën doo da ër baboo had'yyt hyb n'aa ta matym gó.

⁷⁶ Ti m' ta t'aah hã Sakarija ky hadoo:

—Õm da ramaneëenh P'op Hagã Doo, Sahõnh Hẽ Sa Bahãnh Hadoo Do ky n'aa rod.

Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do kajaa do pooj jé panäg n'aa da õm.

Õm da henãm sa h'yyb tym, baad ragadoo hyb n'aa takajaa bã.

⁷⁷ P'op Hagã Do karapee hã mamaher'oot da nyy da sa h'yyb tym tabed'ëep

hỹ pong jé ta pa rababoo had'yyt hyb n'aa,

nesaa do sa h'yyb tym gó hanäng do tabawug hõm do hyb n'aa da.

⁷⁸ Tii da P'op Hagã Doo, ër h'yy kaha'eeh do wén d'oo, taky enyym do hyb n'aa.

Ji tat'yyd mehĩn.

Ti hyb n'aa Tah'yyb Däng Doo, ta bag hadoo ər hã,
papÿÿj bag hadoo doo, p'op tabana ər hã.

⁷⁹ Ta bag tanoo da gadagyp do hadoo doo gó habok do sa
hã,

dajëb gó habok do sa hã.

Ər hã tanoo da h'yyb nyw gó ər babok hyb n'aa —näng
mä Sakarija kyyh.

⁸⁰ Ti m' karapee bawëë gëët. H'yyb hejooj g'ëed kãn.
Tabanawäng bä kä tabawäd had'yyt hë. Tii bä kä, tadu do
kãn tama metëek do Isaraéw buuj.

2

Jesus benäng do panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti noo gó m', hajõng häj n'aa sa wahë n'aa Aw-Kus häd
näng do tamejüü rabetsén hyb n'aa sahõnh hë ta karapee
jé pad'yyt hë habok doo, sa häj n'aa had'yyt bä habok
doo, Roma buuj ramejüü doo bä. ² Jããm né hë ti pooj jé
rabetsén doo. Kirinijo häd näng doo, hëej Sirija häd näng
do babuuj sa wahë n'aa noo gó m' tii. ³ Tii bä m' sahõnh hë
rabebanh sa wahë makū panang p'aa hënh, ta heen n'aa
hã sa häd raberih hyb n'aa.

⁴ Ti hyb n'aa m' panang Nasaréh, Garirej häj n'aa bä
badäk doo bä naa Joséh ratsyym kasog kãn, Judah häj n'aa
hënh, panang Berënh häd näng doo hënh rabahõm hyb
n'aa. Dawi häd näng do panang paa né hë m' ti Berënh.
Dawi panaa see m' Joséh. ⁵ T'ĩ hënh tawén hõm mä
Marija, ta ÿm pan'aa daheeh, retsén do heen n'aa hã sa
häd raberih hyb n'aa m'. Etaah mä ti Marija. ⁶ Ta tii bä
rabajeej bong noo gó kä m' karapee benyy däg kãn. ⁷ Ti m'
pooj jé ta t'aah, aj'yy m'. Ti m' tabahabën däk. Ta wób sa
masããh tób n'aa yt hã m', b'ée waa hood gó m' tadasooh.

Du daa m' dawëë hena do tób ranu kahej'ëëk doo bä m', gabad'ëë däk do hyb n'aa m'.

⁸ Ti noo gó kä m', atsëm, b'éé hagã n'aa rabaj'eenh p'eets hë. B'éé mä rahag'ããs. ⁹ Ti m' P'op Hagã Do ããs kasee sa hã. Ti m' P'op Hagã Do hejój tametëëh sa pa. Ta bag tak'ëp gabarëëh do hadoo mäh. Ti m' b'éé hagã n'aa tak'ëp mä rabeÿm bong. ¹⁰ Ti m' ããs ky hadoo sa hã:

—Bë eÿm manäh! ÿ manaa tak'ëp ji tsebé do panyyg, sahõnh hë panyyg pan'aa —näng mäh. ¹¹ —Naga hë enyy däk bë mahang, Dawi panang paa bä, bë h'yyb tym dëëb. Kristo,* P'op Hagã Do H'yyb Däng Doo, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do tii —näng mä ããs kyyh.

¹² Ti m' taky hadoo ënh:

—Hahÿ da da bë heen n'aa: Bë aw'yyt da kahabën is karapee. B'éé waa hood gó da tabasooH —näng mä ããs kyyh b'éé hagã n'aa sa hã.

¹³ Ti bä m' nayyw hë m' ragenä b'ëëh hajök do ããs ta see pa. Tii bä m' P'op Hagã Do hã rama ejäm. Hahÿ da m' sa kyyh:

¹⁴ —Taw'ãäts hë hÿ pong jé tak'ëp raweh'ëëh, tak'ëp rahyb n'aa jew'yyk P'op Hagã Doo.

Badäk hahÿ bä, ta hã habong do hã, takamahãn do hã, P'op Hagã Do anoo da h'yyb näw n'aa —näk mä ããs sa kyyh.

¹⁵ ããs rabedo bong bä m', p'aa hënh hÿ pong jé rabasëëk bä m', b'éé hagã n'aa rakaner'ood kãn, ti m' raky hadoo:

—Hamäh, Berënh hënh ër hegãã ti P'op Hagã Do her'oot do ããs hã. Hamäh, hamäh —näk mäh.

* 2:11 Ji h'yyb tym dëëb, p'ooj ub Judah buuj hã P'op Hagã Do ky n'aa enooh doo, ramaneëënh Mesijas . Gereg kyy me ramaneëënh Kristo. “P'op Hagã Do h'yyb däng doo”, tahanäng pé m' ti.

¹⁶ Ti m' nawayw hē m' rah'yy kabawaad bong. Resoos mäh. Ti m' rabawyyd kän Joséh, Marija, karapee kä. Karapee basooh mä b'ée waa hood gó. ¹⁷ Karapee raba-hapäh jawén paa bä kä m', jé pad'yyt mä rabaher'ood hōm karapee t'aah ky n'aa, sa hã ääs panäk doo. ¹⁸ Sahōnh hē maa nap'ëeh do rameuunh mä ta ky n'aa. ¹⁹ Ti m' Marija enyyw hōm mä ta ti ta h'yyb gó. Ta h'yyb gó m' tahyb n'aa newëe mäh. ²⁰ Ti m' b'ée hagã n'aa rababaaj hōm. P'op Hagã Do raky n'aa ejäm hōm mäh. P'op Hagã Do raj'aa etsë mäh. Ti rawén ky hadoo rahapäh mäh, ramaa napäh mä sa h'yyb. Baad né hē m', ääs her'oot doo d' né hē kä m'.

²¹ 8 ta äh tabahado däk bä m' karapee, ta masuuj noo byyh kahōg hōm bä kä m', rahäd n'oo däk mä Jesus, tabasuun däk do pooj jé ääs häd n'oo däk doo d' né hē ta häd karapee hã.

²² Ti m' takaja kän mä ti noo gó Marija ta patug daheeh sa h'yyb rabenäm hyb n'aa P'op Hagã Do matym gó, Mosees ky n'aa jaw'yyk do mejüü doo da ji t'aah benäng do jawén paa bä.† Ti m' ramahüüm Jesus Jerusarēnh hēnh, P'op Hagã Do wë rametëeh hyb n'aa ta tób n'aa gó. ²³ Tii da rawén d'oo, hahỹ da m' P'op Hagã Do ky n'aa jaw'yyk do kerih do tamejüü do hyb n'aa: “Taw'ääts hē pooj jé ji t'aah wah'ëeh ji ky n'aa enooh P'op Hagã Do hã tsyt hē.”‡ ²⁴ T'ii hēnh rabahōm na-ääj hē, P'op Hagã Do hã rama ejuu hyb n'aa pawóp hē taw'ëed, h'ooh its hadoo doo, gurii-i hadoo doo. Tii d' né hē ta ky n'aa jaw'yyk do mejüü rabad'oo sa h'yyb rabenäm hyb n'aa P'op Hagã Do matym gó.

† 2:22 Isaraéw buuj sa taah benäng jawén paa bä, 40 ta äh noo gó ajän ȳyn dooh tahaja bä P'op Hagã Do tób n'aa hēnh tahōm bä. Dooh na-ääj hē tahaja bä tamep'aa bä tsyt hē P'op Hagã Do wë kasëew däk doo. ‡ 2:23 Esodo 13.2, 12

Simijāw häd näng do her'oot do Jesus ky n'aa panyyg n'aa hahỹyh

²⁵ Ti m' ti awät mä Jerusarēnh bä aj'yy wah'ëë däk doo, P'op Hagä Do karēn doo da hawät doo, P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do ky daheeh doo. Simijāw mä ta häd. Baad mä P'op Hagä Do Sahee h'yyb mahũüm. Tagada mä Isaraéw buuj hed'ëöp doo. ²⁶ P'op Hagä Do Sahee metëeh mä ta hã, Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Doo, tahapäh nä né hē m' tadajëb pooj jé. ²⁷ Ti m' ti noo gó né hē m' P'op Hagä Do Sahee mahũüm mä Simijāw P'op Hagä Do tób n'aa hēnh. Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa hēnh Marija Joséh daheeh ramanaa bä m' karapee t'aats, Jesus, sa ky n'aa jaw'yyk do mejũü doo da ramoo bok hyb n'aa ta hyb n'aa, ²⁸ ti agëët mä Simijāw tób w'oo hã. Ti m' karapee tabado däk ta moo gó, ti m' P'op Hagä Do taj'aa etsë. Hahỹy da m' ta kyyh:

²⁹ —Hỹy kä Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk doo, sahõnh hē mabag'ããs doo,

man'oo yỹh, a karom, h'yyb näm doo me ȳ dajëp.
Man'oo däk maky däng do ȳ bahapäh.

³⁰ Hỹy kä matym yỹ me baad ȳ bahapäh ji h'yyb tym dëeb,

³¹ sahõnh hē badäk hahỹy hã habong do sa matym gó manoo doo.

³² Judah buuj nadoo do sa h'yyb bag hadoo,
sa h'yyb kadawuung n'aa P'op Hagä Do hã.

Isaraéw buuj ky n'aa etsëeh da ta hyb n'aa —näng mä Simijāw kyyh karapee t'aah ky n'aa hã.

³³ Marija Joséh daheeh rahyb n'aa meuuj bong mä Simijāw her'oot do sa t'aah ky n'aa hã. ³⁴ Ti m' Simijāw taky n'aa edëë bong sa hã. Ti m' Marija hã, Jesus ȳyn hã, ta ky hadoo:

—Hajõk Isaraéw buuj wób raty n'aa ges'y'yk da hahỹ karapee tawah'ëë däk bä. Ti hyb n'aa banesaa hēnh rabahõm da P'op Hagä Do an'oo bä. Ta wób da baad ragadoo. P'op Hagä Do ed'ëëp ta tii —näng mäh. —Ta heen n'aa hadoo da hahỹ karapee. Tametëëh da P'op Hagä Do gen'aak doo. Ti hyb n'aa hajõk da h'y'y kawereem ta wë.
³⁵ Tii bä da kametä däk da rahyb n'aa newëë doo —näng mäh. —Õm da Marija, tak'ëp da mah'y'y katón da ta hã ramoo bok do hyb n'aa da —näng mä Simijāw kyyh.

³⁶ Ti noo gó né hē m' ti agëët mä t'ĩ hēnh ȳynh P'op Hagä Do ky n'aa rod. Ān mä ta häd. Wah'ëë däg né m' tii. Panuéw mä ta yb makũ häd, Aseer makũ panaa see m'. Patug tamaa wäd, marahud wäd mäh. Raket'ëë däk do jawén paa bä, 7 ta baab tabahado däk bä m' Ān patug maa badoo wät mäh. ³⁷ Wah'ëë däk mäh. 84 däg mä ta baab n'aa. P'op Hagä Do tób n'aa hēnh had'y'yt mä tabehh'ũũm. Adëb bä, atsëm na-ãāj mä P'op Hagä Do tahyb n'aa jaw'y'yk. Ta hã taky n'aa etsëë mäh. Kas'aah mä taky n'aa etsëë hyb n'aa P'op Hagä Do hã. ³⁸ Ti m' Marija, Joséh wë tabana bä m', taky n'aa tsebee wäd kãn P'op Hagä Doo. Ti m' Jesus ky n'aa taheer'ood kãn t'ĩ hēnh hab'ëëh do mahang Isaraéw buuj P'op Hagä Do ed'ëëp do gad'aa do sa hã.

³⁹ Ti m' Joséh Marija rabahajaa bä kã m' sahõnh hē P'op Hagä Do ky n'aa jaw'y'yk do mejũũ doo, rababaa j hõm kãn sa panang hēnh Nasaréh häd näng doo, Garirej häj n'aa hēnh. ⁴⁰ Awëë däg kãn mä karapee. Hejooj däg kãn mäh. P'op Hagä Do h'y'y gan'y'yh. Baad P'op Hagä Do hag'ãas ta hã.

P'op Hagä Do tób n'aa yt hã Jesus baym dó panyyg n'aa hahỹyh

⁴¹ Ta heen n'aa hē had'yyt hē Jesus ŷŷn ta patug daheeh rabahōm Jerusarēnh hēnh, Pas-kowa hād nāng do ratāb'ēēs hyb n'aa. ⁴² 12 m' Jesus ta baab dāg rabahōm Pas-kowa ratāb'ēēs hyb n'aa rabahed'oo doo da. Jesus ahōm sa sii. ⁴³ Pas-kowa ratāb'ēēs do tabahēēj jēng bā m', rabābaaj nā sa panang hēnh. Jesus mā aym Jerusarēnh bā. Dooch m' rahapēē bā ta ŷŷn hā tabaym. ⁴⁴ Sa wakāān mahang hawāt red'oo mäh. Ti m' tug bā kā rābaheg'āās, dooch m' Jesus. Resoos mā sa wakāān mahang. ⁴⁵ Dooch m' rawyyd bā. Ti m' rābaheg'āās p'aa hēnh Jerusarēnh hēnh. ⁴⁶ Tamawoob dāg kān mā sa āh Pas-kowa jawén paa bā m', rabawyyd kān P'op Hagā Do tób n'aa yt hā m'. Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetēk do mahang mā tabasoo. Tamaa newēē mäh, teanh mā sa hā. ⁴⁷ Sahōnh hē Jesus maa napāh do rahyb n'aa meuunh mā tahapāh do hā m', tah'yy ganāng do hā m'. ⁴⁸ Ti m' ta ŷŷn ta patug daheeh rabahapāh bā m' rah'yy gabedo bong mäh. Ti m' ta ŷŷn ky hadoo:

—Hēd n'aa tii d' mabahadoo āā hā, tah ŷŷ? —nāng mäh.
—Ōm āā esoos, ōm āā hyb n'aa tón —nāng mäh.

⁴⁹ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Hēd n'aa ŷ bē esoos? Nepāh bē hā Ee tób bā né paawā ti ŷ bē baw'yyt? —nāng mā Jesus.

⁵⁰ Dooch m' ta ŷŷn rah'yy genā bā tii d' tahanāng do hā. ⁵¹ Ti m' tabābaaj hōm kān sa sii. Baad mā taky daheeh sa hā. Baad mā Marija benām ta ti ta h'yyb gó. ⁵² Awēē gēēt mā Jesus. Anāng mā ta hā kā tahapāh doo. P'op Hagā Do kamahān ta hā, ta wób na-āāj rakamahān.

3

Jowāw nu gahem'uun do panyyg n'aa hahŷŷh

¹⁻² Ti m' 15 ta baab tabahado dāk bā m' Tiberijo hād nāng do Roma bā tabag'āās noo gó, tabanawāng hēnh

P'op Hagä Do ban'oo kän mä ta panyyg Jowāw hã, ta wób tamaher'oot hyb n'aa. Sakarija m' Jowāw yb. Ti noo gó, Judah häj n'aa bä Pon-Sijo Pirato häd näng do sa wahë n'aa. Garirej häj n'aa bä, Eróts häd näng do sa wahë n'aa. Eróts hÿÿj mä Pirip häd näng doo, Itureej, Tarakonit häd enäh do häj n'aa bä m' sa wahë n'aa. Risãän häd näng doo, Abirën häj n'aa bä sa wahë n'aa.* Anas, Kajapas häd enäh doo, P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'ooch do sa wahë n'aa heh'äät do ti noo gó. ³ Ti m', P'op Hagä Do panyyg Jowāw gado däk jawén paa bä kä m', tamaher'ood hõm mä sahõnh hë tamii Joradän nabyy me habong doo. Taher'oot sa hã raberéd hõm hyb n'aa nesaa doo, ranu kemuun hõm hyb n'aa nesaa do raberéd hõm do heen n'aa, P'op Hagä Do awug hõm hyb n'aa nesaa do sa h'yyb tym gó hanäng doo.

⁴ Hahÿÿ da P'op Hagä Do ky n'aa rod Isajas häd näng do erih do paa Jowāw ky n'aa:

“Hahÿÿ da tabanawäng bä her'oot do kyyh:

Bë tyw n'aa bak'ood däg da Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo.

Baad ub da bë tyw n'aa daj'aah.

⁵ Bë geh'aa hõm gaderoh doo.

Bë epug hõm wajau doo, waëë na-ãäj hë.

Bë deja hõm ta tyw n'aa gajeroh doo.

Bë benyyw däg baad ta tyw n'aa.

⁶ Tii bä da sahõnh hë badäk hahÿÿ hã habong do rahapäh da

nny da P'op Hagä Do ji tabed'ëëp nesaa do mahãnh.”†

* 3:1-2 Roma buuj had'yyt nado Tiberijo bag'ãäs. Hajõng ta wób sa häj n'aa na-ãäj hë tabag'ãäs. Pon-Sijo Pirato, Eróts, Pirip, Risãän na-ãäj hë Tiberijo karom tii, Tiberijo kyy gó ta wób sa häj n'aa bä rabag'ãäs doo. † 3:6 Isajas 40.3-5

⁷ Ti m' hajök rakata däk Jowāw wë ranu kemuun hyb n'aa. Ti m' Jowāw ky hadoo sa hä:

—Aw'yy p'yym näng do taah hadoo bëeh! —näng mäh.
 —Nyy da bë ed'oo bë kejën nesaa do bë hä P'op Hagä Do banoo do mahānh? J'ooj madäk doo me bë ed'oo bë nu kemuun nesaa do mahānh. ⁸ Taw'ääts hë pooj jé bë metäh te hub tado bä nesaa do bë eréd hõm bä. Bë metäh hanäm do hä bë moo bok do hä. Bë daab yb manä Abaraām panaa bë hanäk do hä. Bë edoo manäh: “Ää P'op Hagä Do gadoo Abaraām panaa ää bahadoo do hyb n'aa.” P'op Hagä Do karën bä, tahajaa hahỹ pä tawareem bä Abaraām panaa rado padäg bä —näng mäh. ⁹ Edaa däk h'yy kawanereem do P'op Hagä Do ky n'aa etyy doo. Aj'yy myym joom kóm pa tadahëe däk do tabagëem hyb n'aa hadoo tii. Sahõnh hë joom tëeg neaak do tagëew jat da, ti tabaju hõm da —näng mä Jowāw kyyh.

¹⁰ Ti m' rabeaanh ta hä:

—Nyy d' ää bad'oo hỹ kä?

¹¹ Ti m' Jowāw ky hadoo:

—Pawóp hë saroor näng péh, sét tanoo saroor tamah pé hä. Waa näng doo, tanoo waa tamah do waa ta waa uuh —näng mä Jowāw kyyh.

¹² Ti m' sa wahë n'aa dajëër n'aa gedaag n'aa an'aa mä Jowāw wë tanu gemuun hyb n'aa.

—Ma matëg —näk mäh. —Ää ënh, nyy d' ää bad'oo?

¹³ Ti m' Jowāw ky hadoo sa hä:

—Bë wad'ii manä ta wób —näng mäh. —Dooch ta bahānh bë ets'ëe sa hä dajëër. Jääm hë bë ets'ëe Roma buuj ky kajäk doo —näng mäh.

¹⁴ Ti m' warahén reaanh:

—Ää ënh? Nyy d' ää bad'oo? —näk mä warahén sa kyyh.

Ti m' Jowāw ky hadoo:

—Bë eäm manä ta wób dajëer rabanoo hyb n'aa bë hä. Bë ky n'aa tapa manä daap hë ta wób. Bë h'yy gadeja dajëer bë wahë n'aa bë hä rep'aak do hä, bë hyb n'aa hüüm manä ti bahānh —näng mä Jowāw sa hä.

¹⁵ Ti m' hajök do t'ī hēnh kat'aa do rah'yy kahas'āāp Jowāw hyb n'aa. Sa h'yyb gó m' rahyb n'aa newëë. Sa h'yyb gó m' raky hadoo: “Hahÿ né g'eeh P'op Hagä Do H'yyb Däng Doo, Kristo häd näng doo?” ¹⁶ Ti m' Jowāw ky hadoo sa hä:

—ÿ ti hÿÿh, bë ÿ nu gemuun naëng me. Ti awät da tak'ëp hyb n'aa jawyk do bahānh ÿÿ. Hä ÿÿ, ÿ hyb n'aa sakog its ta hä. Ti hyb n'aa dooh ÿ haja bä ta tsyym suun kabo n'aa ÿ do bā[‡] —näng mäh. —Tii kä P'op Hagä Do Sahee tabanoo da bë hä, tabajëë suun hyb n'aa bë h'yyb tym gó, bë tah'yyb mahüüm hyb n'aa. Tëëg hōō hadoo me baad tabanāw dāk bë h'yyb tym, bë d' tametty —näng mäh. ¹⁷ Tsyt hë tabetyn hōm da P'op Hagä Do karën do moo heb'ook doo, tsyt hë ta wób. P'op Hagä Do karën do moo b'ook doo, banäm doo hēnh tabetyn hōm, tabanesaa hēnh ta wób, aj'yy ta nahëë me tetyn hōm do hadoo tiriig ta bóg mahānh. Ta joom ag tiriig tabataa ta tób n'aa yt hä. Ta bóg taju toonh tëëg hōō me, nadëëk doo me —näng mä Jowāw kyyh Kristo ky n'aa hä.

¹⁸ Hajōng mä Jowāw her'oot sa hä. Panyyg wób gó tabeh'üüm. Baad tametëëk sa hä. Panyyg hanäm do ta her'oot mä sa hä.

¹⁹ Ti m' Jowāw nabuuj gedoo mä Garirej häj n'aa wahë n'aa Eróts häd näng doo, ta hÿÿj ÿÿm, Erodija, tagat'ëë dāk

[‡] 3:16 P'ooj ub sa karom rakeboo paa m' sa kariw n'aa tsyym suun. Tii bä sa kariw n'aa tsyym rahets'yyt. Tak'ëp hyb n'aa sakog its Jowāw Jesus matym gó, ta hä hë Jowāw hegāã bä. Ti hyb n'aa dooh tahaj'as pé Jesus wë tamoo wäd bä ta hä hë tahegāã bä, tahanäng pé tii.

do hyb n'aa. Hajõng baad nadoo do wób Eróts moo wät do hyb n'aa na-ãäj hē Jowāw nabuuj gedoo mä Eróts. ²⁰ Ti m' ti bahānh tabegyyts wät. Tamejūū mä Jowāw radawäts gëet ragadahew'ëes doo gó.

Jesus Jowāw nu gemuun do panyyg n'aa hahỹỹh

²¹ Ti m' ragadahew'ëes doo gó radawäts g'ëed pooj jé m', hajök do Jowāw nu gemuun bong bä m', Jesus na-ãäj mä tanu gemuun wät. Tanu gemuun bä m', Jesus ky n'aa etsëē bä m', wē kabasëets wät. ²² Ti m' P'op Hagä Do Sahee ahying mä ta wē gurii-i hadoo mäh. Ti m' hỹ pong jé naa tamaa ena kän P'op Hagä Do kyyh. Hahỹỹ da m' ta kyyh:

—Õm tah yỹ, tak'ëp y kamahñ up doo. Baad y mah'yyb n'yym —näng mäh.

²³ 30 ta baab Jesus bahado däk bä m' tadu doo tamoo wät do sa mahang.

Jesus wahë makū sa häd ketsén do hahỹỹh

Joséh t'aah red'oo mä Jesus.

Joséh yb makū häd Eri.

²⁴ Eri yb makū häd Matat.

Matat yb makū häd Rewi.

Rewi yb makū häd Mew-Ki.

Mew-Ki yb makū häd Janaj.

Janaj yb makū häd Joséh.

²⁵ Joséh yb makū häd Matatijas.

Matatijas yb makū häd Amos.

Amos yb makū häd Naūm.

Naūm yb makū häd Eseri.

Eseri yb makū häd Nakaj.

²⁶ Nakaj yb makū häd Maat.

Maat yb makū häd Matatijas.

Matatijas yb makū häd Semej.

Semej yb makū häd Josek.

Josek yb makū häd Jodah.
²⁷ Jodah yb makū häd Jowanān.
Jowanān yb makū häd Resa.
Resa yb makū häd Serubab.
Serubab yb makū häd Saratijéw.
Saratijéw yb makū häd Neri.
²⁸ Neri yb makū häd Mew-Ki.
Mew-Ki yb makū häd Adih.
Adih yb makū häd Kosān.
Kosān yb makū häd Ew-Madān.
Ew-Madān yb makū häd Eer.
²⁹ Eer yb makū häd Josuwéh.
Josuwéh yb makū häd Erijés.
Erijés yb makū häd Jorīm.
Jorīm yb makū häd Matat.
Matat yb makū häd Rewi.
³⁰ Rewi yb makū häd Simijāw.
Simijāw yb makū häd Judah.
Judah yb makū häd Joséh.
Joséh yb makū häd Jonam.
Jonam yb makū häd Erijakīm.
³¹ Erijakīm yb makū häd Mereja.
Mereja yb makū häd Mena.
Mena yb makū häd Matatah.
Matatah yb makū häd Natān.
Natān yb makū häd Dawi.
³² Dawi yb makū häd Jesé.
Jesé yb makū häd Obed.
Obed yb makū häd Buwas.
Buwas yb makū häd Saramon.
Saramon yb makū häd Nasōm.
³³ Nasōm yb makū häd Aminadab.
Aminadab yb makū häd Adimih.

Adimih yb makū häd Rām.

Rām yb makū häd Eserōm.

Eserōm yb makū häd Peres.

Peres yb makū häd Judah.

³⁴ Judah yb makū häd Jakóh.

Jakóh yb makū häd Isak.

Isak yb makū häd Abaraām.

Abaraām yb makū häd Terah.

Terah yb makū häd Nahóh.

³⁵ Nahóh yb makū häd Serug.

Serug yb makū häd Rakaw.

Rakaw yb makū häd Pereg.

Pereg yb makū häd Eber.

Eber yb makū häd Serah.

³⁶ Serah yb makū häd Kaj-Nan.

Kaj-Nan yb makū häd Apasad.

Apasad yb makū häd Sēm.

Sēm yb makū häd Nowéh.

Nowéh yb makū häd Ramék.

³⁷ Ramék yb makū häd Metusarēm.

Metusarēm yb makū häd Enók.

Enók yb makū häd Jaréd.

Jaréd yb makū häd Marareew.

Marareew yb makū häd Kenan.

³⁸ Kenan yb makū häd Enós.

Enós yb makū häd Seet.

Seet yb makū häd Adāw.

P'op Hagä Do t'aah hadoo Adāw makūūh, P'op Hagä Do pahuunh do hyb n'aa.

¹ Ti m' Jesus basoop pong hēnh tamii Joradān häd doo me naa. Baad mä P'op Hagä Do Sahee h'y'yb mahũũm. Ti m' P'op Hagä Do Sahee mahũũm kän Jesus tabanawäng hēnh, rabanabok hēnh. ² 40 m' ta āh Dijab* metyy mä Jesus. Tabanawäng hēnh tabaym bä, dooh Jesus awa bä. 40 ta āh tabahado däk bä m' Jesus mä asa däk tak'öp.

³ Ti m' Dijab ky hadoo ta hā:

—P'op Hagä Do T'aah mado bä, mamejō hahỹ pä takawareem däk päw —näng mäh.

⁴ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Doo. Hahỹ da P'op Hagä Do kyy kerih doo: “Ji waa hā had'yyt nado ji bedöp”† —näng mä Jesus.

⁵ Ti m' Jesus Dijab masäk waëë jó. Tii b' naa m' nayyw hē tametēeh ta hā sahōnh hē badäk hahỹ hā hanäng do häj n'aa rabag'ääs doo. ⁶ Ti m' taky hadoo ta hā:

—Mahegää! —näng mäh. —Sahōnh hē ta ti ŷ anoo da a hā. Sa wahē wahēh mabahadoo ŷ an'oo bä. Sahōnh hē hanäm doo, hetsooh do ta hā hanäng do ŷ anoo da a hā —näng mäh. —Ỹ ti ta ti gadoo. Ỹ ta danäh. Ti hyb n'aa ŷ anoo ŷ karēn pé hā —näng mäh. ⁷ —Sahōnh hē ŷ banoo a hā, wē ŷỹ, tũũ, a taron nuu me ŷ mawehēē bä —näng mä Dijab kyyh.

⁸ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Hahỹ da P'op Hagä Do kyy kerih doo: “Jääm hē P'op Hagä Doo, bē hagä n'aa, bē wehēē. Jääm hē ta ti bē hyb n'aa jew'yyk, bē ky daheeh”‡ —näng mä Jesus.

⁹ Ti m' Jesus Dijab mahũũm kän Jerusarēnh hēnh. Ti m' tabatsyyd hōm P'op Hagä Do tób n'aa jó p'op nu däk doo hēnh tabasēek hyb n'aa. Ti m' taky hadoo:

* 4:2 Gereg kyy me ramaneēeh Nesaa Do Yb, Dijab. “Ji taky n'aa tapa had'yyt doo”, tahanäng péh ti Dijab. † 4:4 Dew-Teronom 8.3 ‡ 4:8 Dew-Teronom 6.13

—P'op Hagä Do T'aah mado bä, —näng mäh —keréd hyy tũũ babä naa. ¹⁰ Hahỹỹ da P'op Hagä Do kyy kerih doo —näng mä Dijab kyyh: “P'op Hagä Do mejũũ da ta ääs baad õm rabahag'ääs hyb n'aa. ¹¹ Õm da ragadoo p'op pä hã a tsyym taganadas hyb n'aa”,[§] näng P'op Hagä Do kyyh —näng mä Dijab.

¹² Ti m' Jesus ky gadoo:

—Hahỹỹ da na-ääj hẽ P'op Hagä Do kyy kerih doo: “Mamety manä P'op Hagä Doo, a hagã n'aa”^{**} —näng mä Jesus.

¹³ Ti m' Dijab bahajaa bä kä Jesus tametty doo, tabahõm dó Jesus mahãnh.

Ta panang bä Jesus raty n'aa ges'yyc do panyyg n'aa hahỹỹh

¹⁴ Ti m' Garirej häj n'aa hẽnh Jesus babaaj hõm kãn. Baad mä P'op Hagä Do Sahee h'yyc mahũũm mä Jesus. Jé pad'yyt hẽ Garirej häj n'aa bä rapanyyg enä hõm kãn mä ta ky n'aa. ¹⁵ Tõb P'op Hagä Do panyyg rayd naherot do yt hã tama metëek mäh. Sahõnh hẽ m' raj'aa etsë ta hã.

¹⁶ Ti m' panang Nasaréh hẽnh tabahõm, tabawäng do paa hẽnh. Saab hã kä m' tabahõm tób P'op Hagä Do panyyg rayd naherot doo hẽnh, tabehed'oo doo da. Ti m' tabas'ëeg gëet P'op Hagä Do kyy kerih do taner'oot hyb n'aa. ¹⁷ Ran'oo däk mä ta hã P'op Hagä Do ky n'aa rod, Isajas makũ erii wät do paah, ta heen n'aa. Kapõõs mä ta ti ma kahé bãh. Tii b' mä tabapyn, taw'yyt mä ta hã kerih doo. Hahỹỹ da m' takerih:

¹⁸ “Hã ỹ P'op Hagä Do Sahee banäng.

Ỹ tasëew hõm tsyt hẽ, P'op Hagä Do Panyyg Hanãm Do kasuud is do sa hã ỹ maher'oot hyb n'aa.

§ 4:11 Saaw-Mo 91.1, 12 ** 4:12 Dew-Teronom 6.16

ÿ tamejũũ ÿ bed'ëep hyb n'aa ta wób moo gó naa.

ÿ tamejũũ ty temah do ÿ matym nä padëek hyb n'aa.

ÿ tamejũũ tak'ëp rarejãã do ÿ bed'ëep hyb n'aa sa moo gó naa, rabahõm hyb n'aa.

¹⁹ ÿ tamejũũ hahỹỹ da ÿ maher'oot hyb n'aa sahõnh hẽ sa hã:

Kaja kãn P'op Hagä Do ji tat'yyd mehĩĩn doo.”††

²⁰ Ti m' tabahëej jëng bä taner'oot doo, tap'õõj däk mä p'aa hënh kerih doo. Tan'oo däk mä p'aa hënh tób kaser n'aa hã. Sahõnh hẽ m' tii b' hat'oonh do baad mä rabahag'ããs Jesus wë. Ragada mä taber'oot. ²¹ Ti m' taky hadoo:

—Naga hẽ, bë hapëe kãn tadu dahëe kãn kerih do ÿ ner'ood wät doo kä —näng mäh.

²² Ti m' sahõnh hẽ tii b' hat'oonh do baad mä raj'aa etsë ta hã. Rahyb n'aa meuunh mä baad taheer'oot do hã. Ti m' rakaner'oot jé hat'oonh doo. Hahỹỹ da m' sa kyyh:

—Nyy d' tii éh? Joséh t'aah nado ti hỹỹh? —näk mäh.

²³ Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—ÿ hapäh né tii, hahỹỹ da bë kyyh bë ky hetëg hã: “A daaj hẽ makebiin mediko mado bä”, näk da bëeh —näng mäh. —Hahỹỹ da d' bë kyyh: “Taw'ããts hẽ mamoo wäd meuj n'aa näng doo, babä, a panang bä, Kapar-Naũm bä mapahuunh doo da, äã ky n'aa napäh doo da raheer'oot doo”, näk da bëeh —näng mä Jesus sa hã.

²⁴ Ti m' taky hadoo ënh sa hã:

—Ta panang bä, tabawäng doo bä, dooh P'op Hagä Do ky n'aa rod ragado bä. Né hup ÿ né hẽ ta ti ÿ her'oot doo. ²⁵ Eriij hawät noo gó m', hajök mä Isaraéw häj n'aa bä patug tema bong do kas'uut doo, tak'ëp sahõnh hẽ rabas'aah noo gó m', tamawoob hẽ ta baab bahãnh

tanadots wät do hyb n'aa. ²⁶ Ti hadoo né hē m', dooh m' P'op Hagä Do mejō bä Eriij sa wē tamasa hyb n'aa. Tamejūū ta s'ee hēnh ŷynh patug tamah do bawät bä. Panang Sarep-Ta häd näng doo bä tabawät. Häj n'aa Sidōn häd näng doo bä tii. Baad mä tamasa tii. ²⁷ Ta jawén mäh, P'op Hagä Do ky n'aa rod seeh, Erisew häd näng do hawät noo gó m', hajōk mä nahēē enäh doo, rog manahuuh do Isaraéw häj n'aa bä. Ti hadoo né hē m', dooh m' sa nahēē Erisew ado hōm bä. Jāām né m' sét hē tanahēē do hōm, Namah häd näng doo. Sirija häd näng do buuj mä tii — näng mä Jesus sa hä.

²⁸ Ti m' tii b' hat'oonh do ramaa napäh bä m', tak'öp mä rakawaj'ään kän ta wē. †† ²⁹ P'op mä rabes'ëög b'ëéh. Kawaj'ään gó m' Jesus ramahūūm panang bä naa, p'op tabadoo hēnh. Gadarong doo gó m' rakarēn radawäts hyy paawä tadajēp hyb n'aa. ³⁰ Ti m' Jesus bahōm sa mahānh, sa mahang mä tatabēs.

Jesus habēē hōm mera do hadäk do panyyg n'aa hahŷŷh

³¹ Ti m' Jesus bahyng panang Kapar-Naūm häd näng doo hēnh, häj n'aa Garirej häd näng doo bä. Ti m' Saab hä kä tadu doo tama metēēk sa hä P'op Hagä Do panyyg. ³² Ti m' maa new'ëē do rahyb n'aa meuunh mäh. Rawén meuuj bong mäh, hyb n'aa jawyk do ky n'aa me tama metēēk do hyb n'aa m'. ³³ Ti m' tób P'op Hagä Do panyyg rayd naherot doo gó m' tabasoo aj'y y karap'aar h'y yb nesaa doo, mera doo. Ti m' tak'öp mä ta kyyh:

³⁴ —Ej! H'ëēd makarēn āā wē Jesus Nasaréh buuj? Āā marejāā mawén na! —näng mäh. —ŷ hapäh ōm baad ub.

†† 4:28 Rawén kawaj'ään bong, rahapäh do hyb n'aa nyy d' Jesus hanäng pé Eriij, Erisew sa panyyg gó sa hä tamaher'oot doo. Ta ti sa hä Eriij, Erisew masa do paah, dooh sa häj n'aa babuuj rado bä. Dooh m' Jesus pahuuj bä sa matym haj'aa rakarēn doo da, tahanäng péh.

Õm P'op Hagä Do hanaa, tak'öp hanäm doo, baad hadoo do moo wëed õm —näng mä ta kyyh.

³⁵ Ti m' Jesus geäm wät karap'aar h'yyb nesaa do ta hä hadäk doo. Ti m' taky hadoo:

—Er'ood manäh! Bag hēnh! Ahöm aj'yy mahānh — tah'eed hōm mäh.

Tii bä m' aj'yy karap'aar h'yyb nesaa do dawäts jat tūū sahōnh hē sa matym gó. Ti m' karap'aar h'yyb nesaa do bahōm kän, ta hä hadäk do paah. Tabanyyh bä dooh tarejä bä aj'yy. ³⁶ Ti m' tii bä kata b'ëeh do rameuuj bong mäh, raky n'aa jōg bong mäh. Ti m' raky hadoo:

—H'ëed pé ti tama metëek hahÿÿ hä? Hyb n'aa jawyk doo me, hejooñh doo me tamejūū karap'aar h'yyb nesaa do rabanyyh hyb n'aa. Raky daheeh né hē —näk mä sa kyyh.

³⁷ Ti hyb n'aa m' dawëe Jesus ky n'aa däg däk Garirej häj n'aa hēnh.

Jesus nahëe sog hōm do panyyg n'aa hahÿÿh

³⁸ Tii kä m' Jesus banyyh tób P'op Hagä Do panyyg rayd naherot doo bä naa. Simaw tób hēnh mä tabahōm. Ti m' Simaw mayyn asooh mäh. Tak'öp oom ta hä. Ti m' Jesus hä rabaher'oot tamasa hyb n'aa. ³⁹ Ti m' p'eets hē tabana gëet Simaw mayyn hasooh hēnh. Tameduuk mä oom keréd hōm hyb n'aa. Ti m' oom keréd hōm. Nayyw hē m' Peed mayyn moo wäd däk sa waa.

⁴⁰ Ti noo gó né hē, tug bä kä m', papÿÿj badëe hyng bä kä m', Saab bahëej jëng jawén paa bä, Kapar-Naüm buuj ramenaa sahōnh hē nahëe enäh doo. Hajök mä sa nahëeh. Ti m' sét ken'yyh hä tamoo däng. Sa nahëe tahehëen hōm mäh. Ahub padëek mäh. ⁴¹ Karap'aar h'yyb nesaa doo, ta wób sa hä hanäng do enä kän mä sa hä hanäng do paah. Raban'yyh bä m' tak'öp mä sa kyyh:

—P'op Hagä Do T'aah né hě õm —näk mä karap'aar sa kyyh.

Ti m' Jesus ky ge'yÿm mäh. DooH m' Jesus an'oo bä karap'aar h'yyb nesaa do rer'ood bä, rahapäh do hyb n'aa m', Jesus ta ti Kristo P'op Hagä Do H'yyb Däng Doo.

⁴² Ti m' jati pé tapaj'ëë bä, Jesus bahõm dawë hä, rabanabok hěnh. Ti m' Jesus rabesoos jé pad'yyt hě. Ti m' Jesus ramamuun bä kä m' retsëë ta hä sa panang bä tabaym hyb n'aa. ⁴³ Ti m' taky hadoo sa hä:

—P'op Hagä Do bag'ääs do ky n'aa hanäm do ÿ karën ÿ her'oot panang wób hěnh na-ääj né hě. Ti hyb n'aa ÿ P'op Hagä Do mejõ hyng —näng mä Jesus kyyh.

⁴⁴ Ti m' tób P'op Hagä Do panyyg rayd naherot do yt hä m', sahõnh hě Judah häj n'aa panang bä tama met'ëëg kån mäh.

5

Jesus ats'yyt do ta sii habong do pan'aa panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti m' ta see pé noo gó m' karaj'aa Genesaréh* häd näng do nabyy me Jesus ma metëëk. Hajõk doo, P'op Hagä Do ky n'aa maa new'ëë doo, gatat'uuk mä ta hä. ² Ti m' pawóp hě marakate tabahapäh ta nabyy me, tah'yÿb h'oo n'aa. Karahi rahets'yyt mä marakate danäh hä. ³ Ti m' tagatsëg sooh marakate see gó. Simaw mä marakate danäh. Ti m' tabetsëë taüüj hõm hyb n'aa dawë hä marakate. Tii b' naa m' tama met'ëëg kån.

⁴ Ti m' tabahajaa bä kä tama metëëk doo, tamejüü Simaw tabadajong hěnh marakate t'ii hěnh radatu hyb n'aa tah'yÿb nahëëh.

—T'ii hěnh bë mo haj'aa enäh da —näng mä Jesus Simaw hä.

⁵ Ti m' Simaw ky hadoo:

* 5:1 Karaj'aa häd see Garirej.

—Wahëh ÿÿ, —näng mäh —atsëm had'yyt hë äã baboo paawä, dooh äã mo haj'aa péh. Ti hadoo né hë, mamejũũ do hyb n'aa ÿ datu p'aa hënh karahi —näng mäh.

⁶Ti m' tii d' rabad'oo bä kä m', hajõng mä tah'ÿÿb karahi gó. Tak'ëp hajõng do hyb n'aa karahi gekog bong. ⁷Ti m' marakate see gó hat'oonh do ranaëënh ramasa hyb n'aa. Ti m' tah'ÿÿb rabata tooj kãn marakate gó. Pawóp hë marakate gad'ëë däk mäh. P'eets hë paawä m' tabagyyb paawä marakate tah'ÿÿb jawyg hä.

⁸Ti m' Simaw Peed bahapäh bä m' Jesus ky haj'aa, ta taron nu paa me tabahyy häng mä Jesus wë. Ti m' taky hadoo:

—Ahõm mahãnh ÿÿ, wahë ÿÿ. Dooh ÿ haja bä a matym gó ÿ ag'ëëd bä, nesaa do moo hew'ëët do hyb n'aa ÿÿh —näng mäh.

⁹Simaw ta hataa daheeh rameuuj bong mä hajõng do hyb n'aa tah'ÿÿb. ¹⁰Sebedew taah, Tsijaag, Jowãw häd enäh doo, Simaw kanatëë, ti na-ããj mä rameuuj bong. Ti m' Jesus ky hadoo Simaw hä:

—Eÿÿm manäh —näng mäh. —Ajyy, ÿÿj sag hadoo da õm hÿÿ kä, P'op Hagä Do hä rah'yy ka'eeh hyb n'aa —näng mä Jesus.

¹¹Ti m' hood jó kä ratakyyg jat marakate kä. Sahõnh hë raberéd hõm. Ah'ũũm kãn mä ta sii.

Rog manahuuh do Jesus haso däk do panyyg n'aa hahÿÿh

¹²Ti m' panang s'ee hënh Jesus mamuun mä aj'yy rog manahuuh do hanäng doo. Tak'ëp mä ta hä däg ta rog. Jesus tabahapäh bä m', ahyy häng mä tũũ, tetsëë mä Jesus bado hõm hyb n'aa ta nahëeh:

—Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo, —näng mäh —makarën bä mahajaa né hë nahäh ÿ mado hõm —näng mä ta kyyh.

¹³Ti m' Jesus moo däg ta hä. Ti m' taky hadoo:

—Ej. Ỹ karĕn —nāng mäh. —Has'oo däg! —nāng mä ta kyyh.

Ti m' nayyw hĕ kā m' ta nahĕĕ badoo wät. Has'oo däg kĕn mäh.

¹⁴ Ti m' Jesus baher'oot ta hĕ:

—Maher'ood manä ta wób sa hĕ —nāng mäh. —Ahöm jajé naga hĕ P'op Hagä Do tób n'aa yt hĕ moo wät do wĕ. Mametä ta hĕ öm has'oo däk doo. Mamoo wäd Mosees mejüü do paah, ta ti hedoo pé ji nahĕĕ badoo wät do heen n'aa, p'aa hĕnh baad mabahadoo hyb n'aa P'op Hagä Do matym gó, baad sahönh hĕ rabahapäh hyb n'aa öm has'oo däk doo —nāng mä Jesus ta hĕ.

¹⁵ Ti m' Jesus mejō né paawä m' ta wób tamanaher'oot hyb n'aa, jé pad'yyt hĕ nayyw hĕ rapanyyg enä hóm mä Jesus ky n'aa hĕ. Ti hyb n'aa m' hajök han'aa ta wĕ ramaa newĕĕ hyb n'aa tama metĕĕk doo. Ta wób nahĕĕ enäh do na-āāj hĕ an'aa ta wĕ tabaheso hóm hyb n'aa sa nahĕĕh.

¹⁶ Ti m' Jesus, ta see pé noo gó, tabehüüm takabanawät hĕnh taky n'aa etsĕĕ hyb n'aa P'op Hagä Do hĕ.

Aj'yy k'yy gadóm do Jesus haso däk do panyyg n'aa hahỹyĕh

¹⁷ Hỹ hadoo mäh, ta see pé noo gó, tób gó Jesus ma metĕĕk bā kā, Parisĕw ramaneĕĕnh doo, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetĕk do na-āāj mäh, ti at'oonh mä maa new'ĕĕ do sa mahang. Jé pad'yyt hĕ naa rabena. Garirej, Judah häd enäh do häj n'aa bā naa rabana. Jerusarĕnh hĕnh naa ta wób rabana. Baad ub P'op Hagä Do hejój Jesus h'yyb gó tabawät nahĕĕ enäh do sa nahĕĕ tawén do hóm.

¹⁸ Ti m' ajyy wób ramanaa mä nahĕĕ nāng doo, nawät doo. Ratóg nā ta tyng jó. Rakarĕn paawä m' ramajĕĕ suun tób gó Jesus wĕ. ¹⁹ Du daa m' rakad'oo pé gatag'uu däk do hyb n'aa m' hajök doo. Ti m' p'op ramasäk. Ratyw n'aa gas'ĕĕs mäh, ti m' tii b' naa m' ramahy kĕn kata däk do mahang

Jesus bagëët bä. ²⁰ Ti m' Jesus h'yyb hapäh bä m' hat'ook do rah'yy ka'eeh do ta hä, nawät do hä taky hadoo:

—Najis yÿ —näng mäh. —Nesaa do a h'yyb tym gó hanäng kado hõm —näng mäh.

²¹ Ti m' Pariséw, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do na-ääj hë raky hadoo sa h'yyb gó:

—Nyy d' mä hÿ ta hä! —näk mäh. —P'op Hagä Do taky n'aa rejää hahÿ hä. Jääm né hë P'op Hagä Do hajaa nesaa do ji h'yyb tym gó hanäng do tado hõm bä —näk mä sa h'yyb gó.

²² Jesus h'yyb hap'ëëh mä sa h'yyb. Ti hyb n'aa m' tabeaanh sa hä:

—Hëd n'aa tii da bë hyb n'aa newëë bë h'yyb gó? —näng mäh. —Bë y h'yyb hapäh —näng mäh. ²³ —Nyy da nahejooj bë hä? “Kado hõm nesaa do a h'yyb tym gó hanäng do paah”, ji noo bä? “As'ëëg g'ëëd, awäd däg”, ji noo bä? —näng mä Jesus sa hä.

²⁴ Ti m' taky hadoo ënh sa hä:

—Hÿÿ kä da —näng mäh. —Bë bahapäh hyb n'aa yÿh, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Doo, y hajaa sa hä hanäng do nesaa do y ado hõm bä, y haso däk da nahëë näng doo —näng mä Jesus kyyh.

Tii bä m' k'yy gadów däk do hä taky hadoo:

—As'ëëg g'ëëd, mado däg a tyng, ahõm kä a tób hënh —näng mä Jesus ta hä.

²⁵ Ti m' nyyw hë kä tabas'ëëg g'ëëd kån, tabado däk ta tyng kä, ahõm kån sahõnh hë m' rabahapëë kån. P'op Hagä Do hä taj'aa etsë mä tababaj hõm bä kä. ²⁶ Sahõnh hë hap'ëëh do rameuuj bong mäh. P'op Hagä Do hä m' raj'aa etsë. Ti m' rah'yyb e'yÿm bong. Ti m' raky hadoo:

—Meuj n'aa näng do äã hapäh naga hë —näk mä sa kyyh.

Rewi häd näng do Jesus naënh do panyyg n'aa hahÿÿh

²⁷ Ti m' ta jawén Jesus bahöm bä kä panang bä naa, taw'yyt mä Rewi häd näng doo. Roma buuj ky gabuuj dajëer ragahed'aak bä m' tabasoo. Ti m' Jesus ky hadoo ta hä:

—B'ëep ana wë ÿÿ, hëp ÿ hata mabahadoo hyb n'aa — näng mäh.

²⁸ Ti m' Rewi bas'ëeg gëet, sahönh mä taberéd höm, ti m' ahöm kän mä ta sii.

²⁹ Ti m' Rewi moo wät mä ta tób bä sa tä, sa waa Jesus tatsebé do ky n'aa, Jesus taweh'ëeh do ky n'aa. Hajök dajëer gahed'aak doo, Rewi hep'ëeh doo, ta wób na-ãäj mä tatsyyd bong do rabana rabawa hyb n'aa ta sii. ³⁰ Ti m' Pariséw, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma meheték do Pariséw wób hedoo doo, häd kawaj'ãän gó m' rabeanh Jesus ma matëg sa hä:

—Hëd n'aa bë bawëh, bë beëk dajëer gahed'aak do sa sii, ta wób na-ãäj hë nesaa do moo heb'ooh do sa sii? —näk mä sa kyyh.

³¹ Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

—Nahëë temah doo, dooh rahöm bä mediko wë. Nahëë enäh do ti hah'üüm ta wë. ³² Dooch ÿ ahyy bä hÿ pong jé naa P'op Hagä Do karën doo da habok red'oo do ÿ naënh hyb n'aa. ÿ ahyng, nesaa do moo heb'ooh do ÿ naënh hyb n'aa, nesaa do raberéd höm hyb n'aa, P'op Hagä Do hä rah'yy ka'eeh hyb n'aa kä —näng mä Jesus kyyh, Pariséw sa hä.

Jesus hä reeah do ratayy do ky n'aa hahÿÿh

³³ Ti m' h'yy gaëej gó raky hadoo ta hä:

—Jowāw nu gahem'uun do ma matëg ranawa P'op Hagä Do rahyb n'aa esee do heen n'aa, P'op Hagä Do hä raky n'aa etsëë. Tii da na-ãäj hë Pariséw ma matëg rabad'oo.

Tii d' nado a ma matëg. Ti rawa had'yyt hë. Reëg had'yyt hë —näk mäh.

³⁴ Ti m' panyyg ky n'aa gó Jesus ky gadoo. Hahÿÿ d' mä ta kyyh:

—Ket'ëë do jäm n'aa hënh ji ats'yyt doo, dooh tahaja bä ji mejō bä ratabëej bä ranoo kanawa do heen n'aa ta patug pan'aa sa mahang tag'ëed bä. Jäm bawät nä bä ji ats'yyt do rawëë had'yyt hë. Dooh ratay bä. ³⁵ Ti awät da sa najiis, ta patug pan'aa, rado hōm sa mahānh. Ti noo gó da ratay kän[†] —näng mäh.

³⁶ Ti m' panyyg see ky n'aa gó taky hadoo:

—Dooh ji as'ëed bä ji saroor papuuj bäh ta säg hā ji gasyyp hyb n'aa. Tii d' ji adoo bä ji rejāā ji saroor papuuj. Papuuj bäh dooh baad tado bä saroor säg hā —näng mä ta kyyh. ³⁷ —Ti hadoo né hë uwa bëeh hā. Dooh ji gedu bä uwa bëeh papuuj hegän sooh do pan'aa ta hood b'éé byy säg gó. Tii d' ji adoo bä, uwa bëeh egän so bä, ta hood säg ganabäh hōm. Tii bä kä, uwa bëë waho bëeh da, ta hood kä karejā kän[‡] —näng mäh. ³⁸ —Uwa bëeh papuuj ji geduuh ta hood papuuj gó, keh'ũüs doo gó —näng mäh.

³⁹ Ti m' taky hadoo ënh ta see ky n'aa gó:

—Jé uwa bëeh mahÿÿnh do hajōō ta baab haso dāk do heëek doo, papuuj dooh tagenaag bä. “Taw'ãäts hë pooj näh”, näk sa kyyh[§] —näng mä Jesus.

[†] 5:35 Hahÿÿ d' Jesus hanäng pé ta tii: Ta ma matëg sii tabawät nä bä, dooh ratay bä. Sa mahang Jesus badoh bä, tii bä da ratay kän. [‡] 5:37 Hahÿÿ da Jesus hanäng péh: Dooh ji mekuuj bä papuuj tama metëek doo, pooj jé rabahed'oo do paa da. [§] 5:39 Dooh papuuj Jesus ma metëek do rakarën bä, tahanäng pé m' tii. Ragenag dāk pooj jé rabahed'oo doo. Dooh rakarën bä reréd bä tii.

6

Saab ky n'aa hahÿÿh

¹ Hÿ hadoo mä Saab, Judah buuj rakamehehãk do noo gó, Jesus ta ma matëg sa sii joom tiriig banäng doo me m' ratabës. Ramahõm me m', ta ma matëg tiriig ag mä raberik ta byyh banyyh hyb n'aa, tiriig rabawa hyb n'aa.

² Ti m' Pariséw sa sii habok do raky hadoo sa hã:

—Hëd n'aa bë ky nadaheeh ër ky n'aa jaw'yyc do Saab ky n'aa hã? Saab hã bë moo bok* —nãk mä sa kyyh.

³ Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—Dooch bë ner'ood bä g'eeh nyy da ër wahë makü Dawi bad'oo, tii, ta hataa rabas'aah bä? ⁴ Dawi ajëë suun P'op Hagä Do sa hã kahesé do tób n'aa yt hã, ti m' tabadoo pãw P'op Hagä Do sa hã kahesé do tób n'aa yt hã hatoonh doo, ti m' tabawa. Ti m' tanoo mä ta hataa rabawa. Jããm né hë paawä ta ti tób yt hã moo heb'ooh do haw'aa ta ti pãw Mosees ky n'aa jaw'yyc do an'oo bä† —nãng mä Jesus sa hã.

⁵ Ti m' Jesus ky hadoo ënh sa hã:

—ÿÿh, Aj'yyc Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Doo, ÿ né hë ti Saab ky n'aa hã mejüü doo —nãng mä Jesus kyyh sa hã.

Moo gadóm do panyyg n'aa hahÿÿh

⁶ Ta see pé noo gó m', Saab see hã m', Jesus bahõm ënh tób P'op Hagä Do panyyg rayd naherot doo hënh. Ti m' tama met'ëëg kãn P'op Hagä Do ky n'aa. Ti yt hã m'

* 6:2 Dooch ji moo wäd bä Saab hã Mosees ky n'aa jaw'yyc do mejüü. Tak'ëp Pariséw rahyb n'aa jew'yyc Saab. Sa hã m' Jesus ma matëg ramoo bok tiriig ag rateh'yyp do hyb n'aa. † 6:4 Jããm né hë paawä P'op Hagä Do sa hã kahesé do tób n'aa yt moo heb'ooh do haw'aa ta ti pãw, P'op Hagä Do sa hã kahesé do tób n'aa yt hã moo heb'ooh do sa wahë n'aa anoo Dawi rabawa, Dawi tat'yycd mehïin do hyb n'aa.

tabasooḥ aj'y'y moo gadóm doo. Ta hub mä ti gadóm. ⁷ Ti m' Pariséw, Mosees ky n'aa jaw'y'yyk do ma mehetëk do na-ãäj hē m' ramatakëë mä Jesus aj'y'y moo tahaso däg bä Saab hã. Ta moo tahaso däg bä Jesus moo wät né hē Saab hã kä sa hã. Rakarën paawä m' Jesus raky n'aa tapaa Jesus ky nadaheeh do Mosees ky n'aa jaw'y'yyk doo. ⁸ Jesus hapäh mä sa h'yyb. Ti m' Jesus ky hadoo aj'y'y moo gadóm do hã:

—Ag'ëëd däg sa mahang —näng mäh.

Ti m' aj'y'y as'ëëg g'ëëd kãn. ⁹ Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—ÿ eanh bë hã —näng mäh. —Nyy da er ky n'aa jaw'y'yyk do metëëk Saab ky n'aa hã? H'ëëd ti taw'ääts hē ji moo wät Saab hã? Baad hadoo do ji moo wät, nesaa do ji moo wät? Ji da hadoo do ji ed'ëëp Saab hã, ji da hadoo do ji daj'ëëp Saab hã? —näng mä Jesus kyyh sa hã.

¹⁰ Ti m' taty kaw'õöd däg kãn sa wë. Ti m' aj'y'y hã kä taky hadoo:

—Madajoow a mooh —näng mäh.

Ti m' ta moo tadajoow däk. Ahub däg kãn mäh, baad däg mä ta moo kä. ¹¹ Ti m' tak'ëp mä Pariséw, Mosees ky n'aa jaw'y'yyk do ma mehetëk do na-ãäj hē m' rakawaj'ãän kãn Jesus wë. Kaner'oot mä nyy d' rabad'oo ta hã.

Jesus asëm do 12 hedoo do tamejũũ do pan'aa panyyg n'aa hahÿÿh

¹² Ti m' ta jawén Jesus basëëk waëë jó taky n'aa etsëë hyb n'aa. Taky n'aa ets'ëë had'y'yyt hē m' atsëm. ¹³ Ti m' tabawag hõm bä kä tanaëënh mä ta wë sahõnh hē ta ma metëëk doo. Tasëew hõm mä 12 sa mahang habong doo, tamejũũ do rabahadoo hyb n'aa. ¹⁴ Hahÿÿ d' mä tasëew hõm do sa häd: Simaw mäh, Peed ta häd n'oo däk doo. Ta jawén mä ãn-Deréh, Simaw hÿÿj. Ta jawén mä Tsijaag, Jowãw, Pirip, Batoroméw, ¹⁵ Matew, Toméh,

Tsijaag Aw-Pew t'aah, Simaw “Serot” ramaneëenh doo,[‡]
¹⁶ Judas (Tsijaag t'aah), Judas Ikarijot kä m', Jesus haëej
 däk do majī hā.

*Jesus metëek do nyy da P'op Hagä Do bad'oo ji hā panyyg
 n'aa hahȳh*

¹⁷ Ti m' Jesus ta ma matëg daheeh rabahyng waëe jó
 naa. Ta hõõ bä m' rabaym dó tabasatë bä. Hajõk ta hataa
 wób tii bä hab'ëeh. Hajõk né hë m' ta wób tii bä m'
 rakata padëek. Judah häj n'aa bä naa m' rabana ta wób.
 Jerusarënh bä naa m' ta wób. Panang Tiir, Sidõn häd enäh
 doo, akajar nabyy me badäk doo bä naa m' ta wób. ¹⁸ Tii
 bä m' rabana Jesus ma metëek do ramaa newëe hyb n'aa.
 Nahëe enäh do na-ãäj mä rabena Jesus basog hõm hyb
 n'aa sa nahëeh. Sa mahang ti abong karap'aar h'yyb hā
 hadäk doo. Jesus hebëe hõm mä karap'aar h'yyb nesaa do
 sa hā hanäng do paah. Heso padëek mäh. ¹⁹ P'op Hagä Do
 anoo ta hejój tabahajaa hyb n'aa sahõnh hë sa nahëe tasog
 hõm hyb n'aa. Ti hyb n'aa m' sahõnh hë rakarën mä ta hā
 ramoo kajäk.

²⁰ Ti m' ta ma matëg wë Jesus ty däng, ti m' taky hadoo
 sa hā:

—P'op Hagä Do ky n'aa edëng bëeh, kas'uut doo,
 P'op Hagä Do bag'ääs do karapee bë bahadoo do hyb n'aa.

²¹ —P'op Hagä Do ky n'aa edëng bëeh, hÿy kä has'aah doo,
 ta jawén kä bë waa enäh do hyb n'aa.

—P'op Hagä Do ky n'aa edëng bëeh, hÿy kä h'yy kame'oot
 doo,

[‡] 6:15 Judah buuj sa häj n'aa bä Roma buuj ramejūū noo gó, Judah buuj
 wób rakarën rakamaj'īī Roma buuj sa wë. Dooch rakarën
 bä Roma buuj mejõ bä sa hā. Roma buuj wë kamaj'īī do
 ramaneëenh Serot . Ta ti sa see paa apäh ta ti Simaw
 rawén maneëenh “Simaw Serot”.

ta jawén bë kawew'aam bë tsebé do hyb n'aa.

²² —P'op Hagä Do ky n'aa edëng bëëh, hëp ÿ n'aa, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do hyb n'aa, bë wë rah'yy gaëej bä, bë raty n'aa gesyyg bä, bë raky n'aa rejä bä, nesaa do bë ky n'aa ran'oo bä. ²³ Baad had'op do P'op Hagä Do anoo da bë hä ta säm hÿ pong jé. Ti hyb n'aa taw'ääts hë bë tseb'ee tii d' bë hä radoo bä. Bë getsëg da tak'ëp bë tsebé do hyb n'aa. Tii d' né paa sa wahë makū rabad'oo P'op Hagä Do ky n'aa rod sa hä, rarejää na-ääj hë sa hä —näng mä Jesus.

²⁴ —Ta wób dooh da rah'yy gadajaa bä. Baad nado da bë hä da hë tak'ëp ma näng doo, ta jawén kä dooh bë gado wäd bä do hyb n'aa hanäm doo. Sahõnh hë bë gado wät paah.

²⁵ —Baad nado bë hä da, da hë tak'ëp waa enäh doo, ta jawén bë basaah do hyb n'aa da. —Baad nado bë hä da, da hë bë kawew'aam doo, ta jawén bë h'yy kame'oot do hyb n'aa da, bë h'yy katón do hyb n'aa da.

²⁶ —Baad nado bë hä da sahõnh hë bë hä raj'aa etsëë bä. Tii d' né paa sa wahë makū raj'aa etsë P'op Hagä Do ky n'aa rod heh'ääät nadoo doo. §

Ji majiĩ ji kamahãn do panyyg n'aa hahÿÿh

²⁷ Ti m' Jesus ky hadoo ënh:

—Bëëh, ÿ her'oot do maa new'ëë doo, ÿ maher'oot hahÿÿ da: Bë kamahãn da bë majiĩ. Bë moo bok baad hadoo do bë wë h'yy gaëënh do hä. ²⁸ Bë ky n'aa edëë bë ky n'aa wasee do hä. P'op Hagä Do hä bë ky n'aa ets'ëë bë hä rejää doo —näng mäh. ²⁹ —Õm rapa ewyh bä manu

§ 6:26 Baad nado sa hä Jesus wén her'oot, P'op Hagä Do rejää do hyb n'aa da sa hä, ta ky n'aa rod heh'ääät nadoo do tarejää do paa hadoo.

mebyng hyb n'aa paawä, mamabaaj manäh. Man'oo a ta pa s'ee hēnh rabewyyh hyb n'aa. A hatsē a hā hadäk do rado hōm bä, na ramahūūm a saroor na-āāj hē. ³⁰ Man'oo a hā retsēē doo. A ma rado hōm bä, mamejō manā ragabaanh. ³¹ Taw'āāts hē bē moo boo ta wób sa hā baad hadoo doo, bē karēn do bē hā ramoo bok doo —näng mä Jesus kyyh.

³² —Jāām né hē bē kamahān bä bē hā kamahān doo, dooh P'op Hagä Do bē taj'aa etsēē bä tii d' bē bad'oo do hyb n'aa. Nesaa do moo heb'ooh doo, ti na-āāj hē rakamahān sa hā kamahān doo. Ti hyb n'aa bē hā kamahān do bē kamahān bä, dooh sa bahānh bē ado bä. ³³ Baad hadoo do bē moo boo bä bē hā baad hadoo do moo bok do sa hā, dooh P'op Hagä Do bē taj'aa etsēē bä tii d' bē bad'oo do hyb n'aa. Nesaa do moo heb'ooh doo, tii d' né hē rabad'oo ēnh. ³⁴ Jāām né hē bē an'oo bä bē dajēēr uuh hedoo doo, bē waa hedoo doo, p'aa hēnh hab'aanh do hā, dooh P'op Hagä Do bē taj'aa etsēē bä tii d' bē bad'oo do hyb n'aa. Nesaa do moo heb'ooh doo, ti na-āāj né hē tii da né hē rabad'oo ēnh sa da hadoo do hā. Raghēēn p'aa hēnh rabaj hōm doo. ³⁵ Doo tii d' bē adoo bä —näng mäh. —Bē kamahān bē majīī. Baad hadoo do bē moo boo sa hā. Bē an'oo retsēē doo. Bē gadaa manä p'aa hēnh rabaj bä. Tii bä da baad had'op do P'op Hagä Do banoo bē hā ta säm. Sahōnh Hē Sa Bahānh Hadoo Do taah bē tii bä. P'op Hagä Do ky enyym tamasa do baad ganadoo do sa hā, ky nes'aa do sa hā na-āāj hē. ³⁶ Taw'āāts hē ta wób kamahān gó bē t'yyd mehīīn bē Yb, P'op Hagä Do t'yyd mehīīn doo da.

Ji da hadoo do ji ky n'aa netyy do panyyg n'aa hahȳh

³⁷ —Bē ky n'aa ety manä ta wób, dooh tii bä bē P'op Hagä Do ky n'aa ety bä kä. Baad nadoo do hā bē ky n'aa ety manä bē da hadoo do sa mo haj'aa p'āā, dooh bē tii bä P'op Hagä

Do ky n'aa ety bä bë mo haj'aa p'ãã. Bë hyb n'aa mabaan sa hã taw'ããts hẽ nadoo do sa mo haj'aa hã, tii bä da P'op Hagä Do mabaan nesaa do bë mo haj'aa hã. ³⁸ Bë an'oo ta wób sa hã, tii bä da P'op Hagä Do banoo bë hã. Baad P'op Hagä Do banoo da bë hã. Panyyg gó bë ÿ maher'oot nyy da P'op Hagä Do banoo bë hã: Ky en'yym doo, baad tiriig tym hes'ëëm doo, baad ta hood gad'ëẽ däk do hanoo do hadoo P'op Hagä Doo. Baad ub bë hã tabanoo, dooh tabaa es'ĩi bä. Ta wób hã bë anoo do pénh da, tii da né da P'op Hagä Do banoo bë hã.

³⁹ Ti m' Jesus ky hadoo ënh. Panyyg gó m' tabeh'üüm:

—Ty tamah do dooh tahaja bä ta da ty hadoo do tamahüüm bä ta tyw n'aa hënh. Ta s'ee hënh, gadarong doo hënh rakajäk séd hã —näng mäh. ⁴⁰ —Doo ma kametëek do ta ma matëg bahãnh tado bä. Ma kametëek do tahaja däk bä tama kametëek doo, ta ma matëg da hado däk, séd demuun rabahaja padëek —näng mäh.

⁴¹ —Hëd n'aa mamatakëe b'aa hyyj its a da hadoo do matym me hahop doo, b'aa haeh do a matym gó anäng?
⁴² Hëd n'aa, “Na b'aa hyyj a matym gó hatu do ÿ ado hõm”, mabanäng, dooh b'aa haeh do mamatakä bä a matym gó hanäng doo? J'ooj madäk do ti a h'yyp. Mado nä pooj jé b'aa a matym gó hakëe doo. Tii bä da mabahapäh baad ub mabado hõm hyb n'aa a da hadoo do matym gó hatu do b'aa hyyj —näng mä Jesus.

Ji bawät do hã ji h'yyp gó hanäng do kametëeh do panyyg n'aa hahÿh

⁴³ Ti m' taky hadoo ënh:

—Joom baad hadoo doo, baad ub ta ag, dooh ta ag nes'aa bä. Ti hadoo né hẽ joom see baad nadoo doo. Ta hënh hënh ta ag hahõm. Doo baad hadoo do ta ag. ⁴⁴ Joom ag hã ji bahapäh joom ÿÿn. Doo ji awyyd bä wiigo ag sasëng

tëeg hedoo do hã. Dooh na-ãäj hẽ ji awyyd bã uwa ag hetëk do hã. ⁴⁵ Ti hadoo ji hã. Baad hawät doo, baad hadoo do ta h'yyb gó hanäng do ta her'oot. Baad nawät doo, baad nadoo do ta h'yyb gó hanäng do ta her'oot. Ji h'yyb tym gó ji hyb n'aa newë had'yyt doo, ti né hẽ ji her'oot —näng mã Jesus kyyh.

Tób tema do ky n'aa gó Jesus beh'üüm do ky n'aa hahÿÿh

⁴⁶ Hëd n'aa ÿ bë maneënh “Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo”, dooh ÿ bë ky dahé bã ënh? ⁴⁷ ÿ metëeh da ny hadoo ÿ ma metëek do maa newëe doo, ky daheeh doo. ⁴⁸ Tób tama do hadoo da tii. T'öp tagagoos ta tu n'aa tyw n'aa tababang bã, pä banäng bã. Tamii bag'yyp bã ta tób hã, wän n'aa hejooñh do badäng bã ta hã, dooh ta tób tatë hyb bã, baad ta tób ta tu n'aa babang bã tabejëh do hyb n'aa. ⁴⁹ Ti nado këh ÿ maa newëe do ky nadaheeh doo. Tób tama doo, j'ooj ta tu n'aa tabetuu daap hẽ, dooh tahej'oonh péh. Tamii bag'yyp bã ta tób hã, wän n'aa hejooñh do adäng ta hã, tii b' tabatë hyng. Sahõnh hẽ takarejãã ta tób.

7

Warahén sa wahë n'aa see Jesus hã h'yy ka'eeh do panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti m' Jesus bahajaa bã kä ta ti sa hã ta her'oot doo, tababaaj hõm kãn panang Kapar-Naüm häd näng doo hënh. ² Tii bã panang bã ti awät mã Roma buuj warahén n'aa sa wahë n'aa seeh. Nahëe näng mã ta karom. P'eets mã tadajëp ta nahëe mahÿÿj. Baad mã ta kariw n'aa kamahän tii. ³ Ti m' ta kariw n'aa, warahén sa wahë n'aa, ky n'aa napäh mã Jesus. Ti m' Judah buuj sa wahë n'aa wób tamejũũ mã Jesus wë, ramaher'oot hyb n'aa tabana hyb n'aa, ta karom tabahaso däk hyb n'aa m'. ⁴ Ti m' rakajaa

bä kä, tak'ëp mä Jesus ramaher'oot rats'yyt doo. Hahÿÿ d' mä sa kyyh:

—Taw'ääts hē maky dahé òm tats'yyt doo —näk mäh.

⁵ —Takamahän né hē ëër, Judah buuj. Taky gabuuj ratama tób P'op Hagä Do panyyg äã yd naherot doo —näk mä sa kyyh Jesus hä.

⁶ Ti m' Jesus bahôm kân sa sii. Ti m' warahén tób bedaa däk bä m' warahén mejüü ta najiis wób ragadoo hyb n'aa Jesus, ramaher'oot hyb n'aa. Hahÿÿ da m' rapanäk Jesus hä warahén kyyh:

—Wahëh ÿ n'aa, hä ÿÿ ÿ hyb n'aa sakog its a hä. Ti hyb n'aa mahyb n'aa tón manä tóp ÿÿ gó mabajëë suun do hä. Jääm né hē mabana. ⁷ ÿ hyb n'aa sakog its a hä. Ti hyb n'aa a wë ÿ nahôm. Taw'ääts hē babä naa mamejüü ta nahëë hä, tii bä karom ÿ bahas'oo däk da. ⁸ Tii d' ÿ wén edoo ÿ na-ääj né hē ÿ ky daheeh wahëh ÿ n'aa ramejüü do ÿÿh. ÿ na-ääj hē, warahén ÿ n'aa ÿ mejüü, ÿ raky daheeh. Ta see ÿ mejö bä, “Ahôm”, ÿ noo bä, ahôm né hē. Ta see ÿ mejö bä, “Ana”, ÿ noo bä, ana né hē. Karom ÿÿ ÿ mejö bä, “Hahÿ mamoo wäd”, ÿ noo bä, ÿ taky daheeh né hē —tii da m' sa kyyh, warahén kyyh hä.

⁹ Ti m' Jesus maa napäh bä m' warahén mejüü do raher'oot do warahén kyyh, tahyb n'aa meuunh mäh. Ti m' taty kaw'ööd däk hajök ta sii han'aa do sa wë, ti m' taky hadoo sa hä:

—Baad bë ÿ maher'oot —näng mäh. —P'op Hagä Do hä rah'yy ka'eeh sa noo né paawä, dooh ÿ hapäh nä pé Isaraéw buuj sa mahang tak'ëp hä ÿ h'yy ka'eeh doo, hahÿ aj'yy, Isaraéw buuj nadoo doo, h'yy ka'eeh do hadoo —näng mä Jesus.

¹⁰ Ti m' warahén Jesus wë tamejüü do rababaaj nä bä m' warahén tób hënh, has'oo däg kân mä ta karom kä ta hä rahegää bä kä.

Jesus h'yyb tym ganä däk do dajëp do paa panyyg n'aa hahÿÿh

¹¹ Ti m' ta jawén kä m' Jesus bahöm kän mä panang Nañ häd näng doo hënh. Ta ma matëg, hajök ta wób na-ããj hë Jesus rahada mäh. ¹² Panang noo bä m' Jesus kajaa bä kä m' tamamuun mä ti buuj. Ramanaa mä dajëp doo. Radakä paawä m'. Jääm né m' sét né hë m' ta ti patug tamaa wät do t'aah. Hajök ta tii bä buuj rahadaa nä ta ÿÿn. ¹³ Ti m' Jesus baheg'ääs bä m' ta ÿÿn, tat'yyd mehiin mä ta ti ÿÿnh.

—Aód manäh —näng mä ta hä.

¹⁴ Ti m' Jesus bahöm rabatook hënh ta tyng jó, ti m' ta tyng hä tamoo däng. Ti m' kamag hat'ook do rabaym. Ti m' Jesus ky hadoo:

—Pahëew —näng mäh. —A hä ÿ mejüü: Nu gas'ëëg gahëë! —näng mä Jesus kamag hä.

¹⁵ Ti m' tanu gas'ëëg gahäng dajëp do paah. Ti m' taber'ood däg kän. Ti m' Jesus bahaëëj däg kän ta ÿÿn hä.

¹⁶ Ti m' sahõnh hë rameuuj bong mäh, P'op Hagä Do hä m' raj'aa etsë mäh.

—P'op Hagä Do ky n'aa rod tak'ëp haj'ap do kas'ee kän ër mahang —näk mä sa kyyh. —P'op Hagä Do bahyng ta karapee tamasa hyb n'aa —näk mäh.

¹⁷ Ti m' Jesus mo haj'aa hä kä sahõnh hë rapanäg hõm ta wób, Judah häj n'aa haw'ääts hë m', Judah häj n'aa pa hë habong do na-ããj mäh.

Jowāw nu gahem'uun do mejüü do Jesus reaanh do panyyg n'aa hahÿÿh

¹⁸ Ti m' Jowāw nu gahem'uun do ma matëg ramaher'oot mä ta hä sahõnh hë Jesus moo wät do ky n'aa. Ti m' Jowāw naëënh ta wë pawóp hë ta ma matëg. ¹⁹ Ti m' tamejüü mä Jesus wë rabahöm.

—Hahỹỹ da bë eaaj Jesus hã: “Õm né hẽ ti P'op Hagä Do Ky Däng Do ta wẽ hana doo, ta see ti ãã gada?”, denoo da —näng mã Jowãw nu gahem'uun doo.

²⁰ Ti m' Jesus wẽ rakajaa bã kä m' raky hadoo ta hã:

—Jowãw nu gahem'uun do ãã tamejũũ, õm ãã eanh hyb n'aa õm né tado bã P'op Hagä Do Ky Däng Do ta wẽ hana doo, ta see apäh ti ãã gada doo? —näk mã sa kyyh.

²¹ Ti noo gó né hẽ hajök sa nahëë Jesus asog hõm doo. Hajõng nahëë Jesus asog hõm doo. Ta see hedoo ta seeh, ta see hedoo ta seeh, ta see hedoo ta seeh. Sahõnh ta ti nahëë tabasog hõm. Karap'aar h'yyb nesaa do ta wób hã hanäng do tahebëë hõm. Ty tsehët doo, sahõnh hẽ taty enä hõm, baad rabahapëë padëëk Jesus mo haj'aa. ²² Ti m' Jowãw mejũũ do hã Jesus ky hadoo:

—Bë ahõm nä, bë maher'ood Jowãw babä bë hapäh doo, bë maa newëë doo: Ty temah do paah, rahapëë padëëk. Nabong do paah, aboo padëëk p'aa hënh. Rog manahuuh doo, ahub padëëk p'aa hënh. Nabuuj gatemah doo, ramaa napëë padëëk. Dejëp do wób genä bong ỹ an'oo bã. P'op Hagä Do panyyg hanäm do na-ãäj hẽ kaher'ood däk kas'uut do sa hã. ²³ Ky n'aa kedëng da jé ỹ moo wät do hyb n'aa, ỹ her'oot do hyb n'aa tah'yy kaneréd bã hã ỹ tah'yy ka'eeh doo. Tii d' bë her'ood Jowãw hã —näng mã Jesus kyyh Jowãw nu gahem'uun do mejũũ do sa hã.*

²⁴ Ti m' Jowãw nu gahem'uun do mejũũ do rababaaj hõm jawén paa bã kä, hajök do hã Jesus her'ood kãn Jowãw nu gahem'uun do ky n'aa. Hahỹỹ da m' ta kyyh:

—H'ëed ti bë heg'ããs tabanawäng hënh? Jawii bah'ood ahëm do g'eeh bë heg'ããs? ²⁵ Ti tanado bã, h'ëed ti bë

* ^{7:23} Jesus moo wät do hã wyt ta maab hẽ P'op Hagä Do hanaa. Ti hyb n'aa tamejũũ Jowãw ramaher'oot tamoo wät do hã. Isajas 61.1 hã takerii däk ti P'op Hagä Do ky däng do ky n'aa.

heg'ããs t'ĩ hēnh? Aj'y y saroor ky n'aa gebah do dadäk do bë heg'ããs t'ĩ hēnh? Dooh. Saroor ky n'aa gebah do hanäm do dadäk doo, sahõnh hē rah'y y karēn do sa wē hanäng doo, dooh raboo bä tabanawäng bä. Sa wahē n'aa tób hanäm doo gó rababok tii. ²⁶ Ti tanado bä, h'ëed ti bë heg'ããs t'ĩ hēnh? P'op Hagä Do ky n'aa rod bë heg'ããs? Ýÿ. Ti né ti bë heg'ããs. P'op Hagä Do ky n'aa rod bahānh tii.† ²⁷ Ta ti né hē ta ti aj'y y ky n'aa näng do P'op Hagä Do kyy kerih do hä. Hahÿÿ da ta ky n'aa: “Ý mejũũ da panäk ÿ n'aa a pooj jé, a tyw n'aa tabeny yw däk hyb n'aa a pooj jé”,‡ näng kerih doo.

²⁸ —Baad bë ÿ maher'oot —näng mä Jesus. —Badäk hahÿÿ bä habong do sa mahang, dooh Jowāw bahānh nu gadäk péh. Ti tahado né paawä, P'op Hagä Do bag'ããs do karapee hedoo do sa mahang, jāām hē hyb n'aa sakog its né paawä, Jowāw bahānh tanu gadäk hÿÿ kä —näng mä Jesus.§

²⁹ Ti m' hajök doo, dajëēr gahed'aak do sii hē né hē m', ramaa napäh bä m' Jesus her'oot doo, P'op Hagä Do hä m' raky kajäk. Baad ub sa hä P'op Hagä Do moo wät doo.

† 7:26 P'op Hagä Do ky n'aa rod bahānh Jowāw Jesus wén edoo, Jesus kajaa do pooj jé panäg n'aa Jowāw bahadoo do hyb n'aa. ‡ 7:27 Marakijas 3.1

§ 7:28 Jesus kajaa do pooj jé Isaraéw buuj P'op Hagä Do bag'ããs. Sa hä tabanoo ta ky n'aa jaw'y yk doo, raky daheeh hyb n'aa. Ti noo gó Isaraéw buuj P'op Hagä Do ky dah'eeh do ramaneēēnh P'op Hagä Do karapee. Ti see né hē Jowāw nu gahem'uun doo. Sa mahang dooh hanäng pé Jowāw bahānh pé hyb n'aa jawy yg ub doo. Jesus du doo tabag'ããs do sahõnh hē ta hä h'y y ka'eeh doo, Isaraéw buuj, Isaraéw buuj nadoo do na-ãāj hē. Ta ti tamaneēēnh ta karapee, tabag'ããs doo. Sahõnh hē ta ti Jowāw bahānh kä. Ky n'aa netsëēh do sa mahang habong doo, ti na-ãāj hē Jowāw nu gahem'uun do bahānh ranu gapad'ëek hÿÿ kä.

Jesus her'oot do rawén gen'aak, Jowāw nu gemuun hōm do hyb n'aa p'ooj ub sa hã. ³⁰ Pariséw, baad Mosees ky n'aa jaw'yyk do hap'ëéh do na-ãāj hē, dooh m' ragado bã sa hã P'op Hagä Do ky n'aa enooh doo. Rawén ganadoo mäh, dooh paa m' rakarën Jowāw nu gahem'uun do nu gemuun.

³¹ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Nyy gó da ÿ baher'oot da, da hē badäk hahÿÿ hã habong do panyyg ky nadah'eeh do sa ky n'aa? —näng mäh. ³² Hahÿÿ hadoo tii: Karepé wahoo gó hab'ëéh do ramas'uunh do hadoo. Hahÿÿ da karepé wób sa kyyh ta wób hã: “Raketëë do pud n'aa ãã gamehÿÿh bë tsebé hyb n'aa paawä, dooh masunh do bë as'ãāw bã. Tii bã dajëp do heen n'aa ãã wareem, masuuj gó bë ba'oot hyb n'aa paawä. Ti na-ãāj dooh bë karën bã. Dooh h'yy ketón gó bë masuuj bã”, näk karepé ta wób sa hã. ³³ Ti hadoo né hē da hē habong doo. Tabad'op hē ji raky dahé bã, dooh na-ãāj hē ragenaag bã ji moo wät doo. Jowāw nu gahem'uun doo, dooh uwa s'ëëb mahÿÿnh do teëg bã. Ta see pé noo gó noo kanawa doo me P'op Hagä Do tah'yyb en'yym. Ti hyb n'aa, “Karap'aar h'yyb mahüüm mä tii”, bë nooh. ³⁴ ÿÿkä, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Doo, ÿ eëëk, ÿ awa. Ti hyb n'aa ÿ bë maneëën, tahawaa, heëëk do men, dajëër gahed'aak doo, nesaa do moo heb'ooh do sa najiis. ³⁵ ãã raganado né paawä, P'op Hagä Do né hē ti ÿÿh, Jowāw na-ãāj hē h'yy gan'yyh doo. ãã ma met'ëëg wät do ky dah'eeh do baad rababok do hã takametä däk tii.

Buu benyym do Jesus tsyym hã ÿÿnh ahoog wät do panyyg n'aa hahÿÿh

³⁶ Ti m' Pariséw see Jesus tabats'yyt ta tób hēnh tabawëh hyb n'aa ta sii. Ti m' Jesus bahōm kän ta tób hēnh. Ti m' tabahyy sooh ta tyng hã rabahed'oo doo da,

ta jawén p'aa hēnh mä ta tsyym bēeh. Ti m' rabawēē kǎn.
³⁷ Ti m' ta ti panang bǎ ti awät mä yǎnh nesaa do moo hew'ēēt do paah. Ti m' taky n'aa napǎh bǎ m', Pariséw tób hēnh Jesus bawēh bǎ m', t'īī hēnh mä tabahōm. Buu benyym do ta moo gó. Pǎ s'ēēb, buu benyym do hood. ³⁸ Ti m' Jesus tsyym hǎ m' ta taron nu paa me tabahyy hǎng. Ti m' tabaoot. Ta ty nabēēh Jesus tsyym hǎ takajǎk. Ti m' tabahawuuk ta sēēn me. Jesus mä tatsyym tsanetsup, ta hǎ taweh'ēēh do heen n'aa. Buu benyym do tah'ook mä Jesus tsyym hǎ.

³⁹ Ti m' Pariséw Jesus hats'yyt do bahapǎh bǎ m' ta tii, ta h'yyb gó m' taky hadoo: “P'op Hagǎ Do ky n'aa rod tado bǎ paawǎ hahǎ aj'yy, tahapǎh paawǎ jaa ti ta ti yǎnh. Tahapǎh paawǎ ti nesaa do moo hew'ēēt doo. Tabahapǎh bǎ paawǎ, dooh tagado bǎ yǎnh ta hǎ moo wät doo”, nǎng mä Pariséw ta h'yyb gó.

⁴⁰ Ti Jesus h'yyb hapǎh mä ta ti Pariséw. Ti m' taky hadoo:

—Simaw —nǎng mä ta hǎ. —Ỹ karēn paawǎ ōm ỹ maher'oot —nǎng mǎh.

—Éj. Ỹ mamaher'ood ma matēg —nǎng mǎh.

⁴¹ Ti m' Jesus ky hadoo, panyyg gó m' tabenaa wät:

—Ti abong pawóp hē ajyy. Kūūt enǎh sa kariw n'aa wē. Ta see kūūt 50, ta see kūūt 500. ⁴² Dooh rahaja bǎ repaag bǎ sa kūūt. Ti hyb n'aa sa kariw n'aa bawug hōm sa kūūt. Hǎỹ kǎ, ỹ eanh a hǎ —nǎng mä Simaw hǎ. —Ny hadoo do sa kariw n'aa tak'ēp takamahǎn up a hǎ péh? —nǎng mä Jesus.

⁴³ Ti m' Simaw ky hadoo:

—Hǎ ỹy, kūūt eh do paah —nǎng mǎh.

—Ti né hē —nǎng mä Jesus. —Baad a kyyh —nǎng mǎh.

⁴⁴ Ti m' yǎnh wē taty kaw'ōöd dǎk. Ti m' Simaw hǎ ta ky hadoo:

—Mahegãã hahỹ ȳynh —näng mäh. —A tób gó ȳ bajëë suun bã, dooh naëng ȳ man'oo bã ji bahed'oo doo da, tsym ȳ hetsyd. Hahỹ ȳynh kä, tsym ȳ ta ty nabëë me tatsahë däk, ti tabawug hõm ta sëen me —näng mäh. ⁴⁵ — Ȳ kajaa bã, dooh ȳ matsanetsub bã makedëng do heen n'aa ji bahed'oo doo da. Hahỹ ȳynh kä, dooh teréd bã tatsanetsup do tsym ȳȳ hã, ȳ kajaa bã tadu dahäng do né hë. ⁴⁶ Doo mahawug bã ta syyj buu benyym do nuh ȳȳ gó ji bahed'oo doo da. Hahỹ ȳynh, buu benyym do tahah'ook tsym ȳȳ hã. ⁴⁷ Tak'ëp ȳ tawén kamahãn, hajõng nesaa do ta wë hanäng do paa P'op Hagä Do mabaan hõm do hyb n'aa. Kanahën hadoo do nesaa do hã näng do P'op Hagä Do awug hõm doo, kanahën doo hë P'op Hagä Do takamahãn —näng mä Jesus Simaw hã.

⁴⁸ Ti m' ȳynh hã kä Jesus ky hadoo:

—Nesaa do a hã hanäng do paa kado hõm —näng mäh.

⁴⁹ Ti m' Simaw atsyyd bong do wób sa h'yyb gó m' rabedoo:

—Jaa ti hỹyh? Tahajaa g'eeh nesaa do tado hõm bã? Jããm né hë P'op Hagä Do hajaa tii —näk mä sa h'yyb gó.

⁵⁰ Ti m' Jesus ky hadoo ënh ȳynh hã:

—Õm P'op Hagä Do wén ed'ëep nesaa do mahãnh, hã ȳ mah'yy ka'eeh do hyb n'aa. Ahõm kä h'yyb näm doo me —näng mä Jesus.

8

Joom tym ky n'aa gó Jesus metëëk do panyyg n'aa hahỹȳh

¹ Ti jawén mä sét panang ken'yyh bã m' Jesus her'ood hõm mä P'op Hagä Do bag'ããs do ky n'aa hanãm doo. 12 hedoo do ta ma matëg rahada mä Jesus. ² Ah'üüm mä na-ãäj hë ta sii ȳyj wób, karap'aar h'yyb nesaa do sa hã padëëk do paa Jesus habëë hõm do sa hã, sa nahëë tado hõm do sa hã. Sa mahang ti awät mä Marija Madarën häd näng

doo, 7 karap'aar h'yyb ta hã henyh do paa Jesus habëë hõm doo. ³ Ta see häd mä Jowãn, Kusa häd näng do ỹm. Häj n'aa wahë n'aa Eróts häd näng do kaser n'aa m' ti ta patug. Ta see häd mä Susãan. Hajök mä ỹj wób rahada Jesus. Sa dajëer me ramasa Jesus ta ma matëg daheeh sa waa hã.

⁴ Ti m' hajök ta wób kata padëek mä Jesus wë. Jé pad'yyt hë naa rabena. Ti m' ta ma matëg hã tamaher'oot hahỹ panyyg:

⁵ —Hỹ hadoo joom hejóm do bejoom joom tym. Tatsawyh hõm joom tym. Joom tym tatsawyh hõm do wób ta tyw n'aa me takajäk. Ta wób ratsabeeb hõm, ta wób taw'ëed rabajóh jëng. ⁶ Joom tym wób kajäk pä ta yt tabahadoo do jó. Kanahën its k'ãäts tii bä. Ti taganyyh bä nanyw hë tatsawyy jëng, dooh tabatsahëë ta h'yyb. ⁷ Ta tym wób kajäk sasëng kóm banäng bä. Ta nemuun sasëng gajewäng. Tii bä kä, dooh tawëë wäd bä kä sasëng hyb n'aa. ⁸ Ta tym wób kajäg kän baad tabadoo bä. Genyih, baad tabawäng, baad tabeaak. 100 nuu me tabejoom do bahãnh tabeag kän baad tabadoo bä kajäk doo —näng mä Jesus, panyyg ky n'aa me m' tabaher'ood kän.

Ti m' tabahajaa bä panyyg taher'oot doo, taky hadoo:

—Jé karën pé ỹ her'oot do tamaa newë bä, taw'ãäts hë tahyb n'aa matakëë —näng mäh.

⁹ Ti m' ta ma matëg beanh ta hã nyy d' tahanäng pé m' ti panyyg. ¹⁰ Ti m' taky hadoo sa hã:

—Bë hã P'op Hagä Do an'oo däk bë bahapäh hyb n'aa pooj jé ji nahapäh do P'op Hagä Do bag'ãäs do hã. Ta wób sa hã, P'op Hagä Do hã h'yy kana'eeh do sa hã, ỹ maher'oot panyyg ky n'aa me —näng mäh. —Ti hyb n'aa, “rahegãã né paawä m', dooh m' rah'yy genä bä. Ramaa newë né

paawä, dooh tagah'ood bä sa hä"* —näng mä Jesus kyyh sa hä.

¹¹ Ti m' Jesus ky hadoo ënh:

—Hahÿÿ d' tahanäng pé panyyg ky n'aa: Joom tym, P'op Hagä Do kyyh. ¹² Joom tym wób ta tyw n'aa me kajäk do hadoo P'op Hagä Do panyyg maa new'ëë do wób sa hä. P'op Hagä Do kyyh sa h'yyb gó kajäk do Dijab asog hõm raky nadaheeh hyb n'aa, ranedëp hyb n'aa nesaa do mahãnh. ¹³ Joom tym wób pä banäng bä kajäk do hadoo P'op Hagä Do panyyg maa new'ëë do wób sa hä. Ramaa newëë bä h'yy gadajaa gó ragado né hë paawä, nayyw hë rah'yy gejë hõm. Joom kóm nanäng nä do hadoo sa hä. Pooj jé dó raky daheeh. Tii bä, hejooñh doo me P'op Hagä Do metyy bä baad rah'yy kae bä, nayyw hë rah'yy gejë hõm. ¹⁴ Joom tym wób sasëng mahang kajäk do hadoo P'op Hagä Do panyyg maa new'ëë do wób sa hä. P'op Hagä Do kyyh ramaa napëë né paawä, rahyb n'aa newë had'yyt hë badäk hahÿÿ hä ji bawät do hä.† Dajëër hä, sa ma hä, rakarën do hä rahyb n'aa hũüm had'yyt hë. Ti hyb n'aa P'op Hagä Do panyyg sa h'yyb gó hadäk do tawén nahõm. Joom neaak do hado däk tii. ¹⁵ Joom tym wób baad tabadoo bä kajäk do hadoo P'op Hagä Do panyyg maa new'ëë do wób sa hä. Baad ub sa h'yyb, t'õp madäk doo me ramaa newëë. P'op Hagä Do kyyh ramaa napäh bä, baad rabenäm sa h'yyb gó. Rahyb n'aa matakä had'yyt hë ta hä. Tabad'op hë rah'yy gejë hõm. P'op Hagä Do karën do baad ramoo bok tii kä. Joom he'aak do hadoo tii —näng mä Jesus.

¹⁶ Ti m' taky hadoo ënh:

* 8:10 Isajas 6.9 † 8:14 Ta ti hedoo do hä raty kanewad had'yyt hë. Rahyb n'aa tón had'yyt hë sa waa, sa taah, nyy d' rabad'oo doo.

—Ta bag dooh ji gataa so bä ji bejën hyb n'aa manajuu yt hä, ji bejën hyb n'aa ji jó yÿh do yt hä. Dooh. Ta bag ji dasooh ta tyng jó, tób gó hajëë pëë do rabahapäh hyb n'aa. ¹⁷ Ta ti hadoo da y ma metëëk do hä: Sahõnh hë kejën nä doo, ji nahapäh nä doo, ta jawén kä da sahõnh hë da rabahapäh, wyt ta maab däg da sa hä. ¹⁸ Ti hyb n'aa taw'ääts hë baad bë hyb n'aa matakä bë maa newëë do hä. Jé h'yy ganyy däk doo, ti bahãnh P'op Hagä Do banoo nä ta hä ta h'yy ganäng doo. Jé kanahën d'os hë h'yy ganäng doo, tahajaa do ted'oo doo, P'op Hagä Do ado hõm da ta hä kanahën d'os hadoo doo[‡] —näng mä Jesus.

Jesus wakãan heh'äät do panyyg n'aa hahÿÿh

¹⁹ Ti m' ta see pé noo gó Jesus yÿn, ta wakãan sii hë m' rabana, Jesus raheg'ääs. Du daa m' rakad'oo pé hajök do hyb n'aa ta w'oo hä hab'ëëh doo. ²⁰ Ti m' rë tanyy ky hadoo ta hä:

—A yÿn, a wakãan ta w'oo hä rabab'ëëh. Õm mä raheg'ääs —näng mäh.

²¹ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Sahõnh hë P'op Hagä Do panyyg maa new'ëë doo, ky dah'ëeh doo, ti né hë ëën hadoo, ti né hë wakãan haa hadoo —näng mäh.

Bah'ood Jesus meduuk do panyyg n'aa hahÿÿh

²² Ti m' ta see pé noo gó m' Jesus baher'oot ta ma matëg sa hä:

—Ti bä, ër atsëg hõm karaj'aa tamyyj jé.

Ti m' ragatsëg t'oonh marakate gó. ²³ Ti m' rabatsëk bä kä m' Jesus aä sooh mäh. Ti m' bah'ood bana kãn tak'ëp. Tewëëp mä maadaka. Marakate m' tetaa m'. Äm n'aa näng. P'eets mä marakate bagyyb jëë paawä.

[‡] 8:18 Ta ti tawén kado hõm sa hä, rahyb n'aa manatakëë do hyb n'aa. Dooh rahyb n'aa p'eed bä P'op Hagä Do panyyg hä.

²⁴ Ti m' ta ma matëg ramebëë nyyh, ti m' raky hadoo:
 —Äã Wahë N'aa! —näk mäh. —Ër ag'yyp da! —näk mäh.
 Ti m' tabas'ëëg gëët, ti m' bah'ood, maadaka tameduuk.
 Ti m' bah'ood badoo wäd. Badatih däk mäh.

²⁵ —Dooch hä ÿ bë h'y'y kasadëë bä? —näng mäh.

Ti m' tak'ëp mä rabeÿÿm bong, tak'ëp mä rameuuj
 bong. Ti m' rakaner'oot sa mab hë:

—Jaa ti hÿÿ éh? Bah'ood, maadaka sii hë raky daheeh!
 —näk mä sa kyyh.

*Karap'aar h'y'yb nesaa do Jesus ah'eed hõm do panyyg n'aa
 hahÿÿh*

²⁶ Ti m' rakajaa Geras buuj sa häj n'aa bä, karaj'aa
 tamyyj jé, Garirej häj n'aa nu masee me. ²⁷ Ti m' Jesus
 gatsëg nyyh bä kä m', nayyw hë m' tabana ta wë aj'y'y
 mera doo, karap'aar h'y'yb hä näng doo, ta tii bä babuuj.
 Bap peej mä tabawät ta si n'aa hë. Bap peej däg mä tanaä
 wät tób yt hä. Pä gabaho doo gó, panang buuj dejëp do
 sa kamag n'aa radebong doo bä tabahe'yÿh. ²⁸ Ti m' Jesus
 tabahapäh bä m' tak'ëp mä tageëëj wät. Jesus matym gó
 m' tabadëë hyng. Tak'ëp mä ta kyyh:

—H'ëed makarën wë ÿÿ, Jesus, P'op Hagä Do T'aah,
 Sahõnh hë Bahãnh Hadoo Do T'aah? ÿ d' marejã manäh!
 —näng mäh.

²⁹ Tii d' tawén edoo mäh, karap'aar h'y'yb nesaa do
 Jesus ah'eed hõm do hyb n'aa m'. Hajõõ nuu me m'
 karap'aar h'y'yb bejëng ta hä tamera doo. Haak sapuuw
 hadoo doo me né hë m' ramoo maw'y'yd né paawä m',
 ratsyym mew'y'yd hõm paawä m', hagã nyy né paawä m',
 tagahet'ëëh mä haak sapuuw hadoo doo. Tabanawäng
 hënh daap mä tawajaah karap'aar h'y'yb an'oo bä.

³⁰ Ti m' Jesus beaanh ta hä:

—Nyy d' a häd? —näng mäh.

—“Hajõk Doo” ää häd —näng mäh.

Hajõk karap'aar h'yyb ta hä hanäng, tii d' ta häd tawén hadoo. ³¹ Ti m' karap'aar h'yyb nesaa do rets'eē had'yyt mä Jesus hä tanah'eed hyng hyb n'aa tabanesaa hēnh.

³² Hajõng mä too yb tii b' habēeh karaj'aa takēen hä, wajapēm doo bä. Tii b' mä sa waa rabahew'aa. Ti m' karap'aar h'yyb rabetsēē Jesus banoo hyb n'aa rabajēē pēē too yb hä. Ti m' Jesus banoo t'ī hēnh sa hä kä. ³³ Ti m' karap'aar h'yyb nesaa do benä kän aj'yy hä hanäng do paah, too yb hä m' rabajēē pä kän. Ti m' too yb rapah'uud bong, rameraa bong, ti m' rawaj'aa wēenh tame wajapēm doo hēnh, tame m' rakejäg bēenh. Ti m' t'õp mä rapehās.

³⁴ Ti m' too yb hagā n'aa rabahapäh bä m' ta tii, waj'aa bong mäh. Sa panang bä, panang nedaa bä na-āāj mä ramaher'oot sahõnh hē rahapäh doo. ³⁵ Ti m' t'ī hēnh buuj rabana t'ī hēnh rabaheg'āās hyb n'aa ky n'aa näng doo. Ti m' Jesus wē rakajaa bä kä, rabahegāā kän aj'yy hajõng do karap'aar h'yyb nesaa do hanäng do paah. Asooh mä Jesus tsyym pa. Saroor näng mäh, baad däg mä ta h'yyb tym. Ti m' rabeÿÿm bong. ³⁶ Ti m', ta ti hap'ēeh do rabaher'ood kän han'aa do sa hä kä, ta ti aj'yy ky n'aa, Jesus ahub däk do ky n'aa. ³⁷ Ti m' ta ti babuuj rabetsēē Jesus hä, tabahõm hyb n'aa sa häj n'aa bä naa. Tak'ēp mä rabeÿÿm bong rawén eaanh tabahõm hyb n'aa. Ti m' Jesus gatsäg so kän marakate gó, ti m' tabahõm kän.

³⁸ Aj'yy kä m' karap'aar h'yyb nesaa do hadäk do paa m' betsēē Jesus hä, Jesus sii tabahõm hyb n'aa. Ti m' Jesus baher'oot ta hä tabahõm hyb n'aa. Hahÿÿ da m' taky hadoo ta hä:

³⁹ —Abaaj hõm a tób hēnh, a wakāän rababong hēnh. Maher'ood sa hä sahõnh hē taw'āāts hē hadoo do a hä P'op Hagä Do mo haj'aa, õm tahuub däk doo —näng mä Jesus kyyh ta hä.

Ti m' aj'yy bahõm kån. Taher'oot mä sahõnh hẽ panang buuj hanãm do Jesus mo haj'aa ta hã.

ÿnh has'oo dåk do ky n'aa, karapee h'yy ganã dåk do ky n'aa daheeh hahÿh

⁴⁰ Ti m' Jesus batsëg hõm bã p'aa hẽnh karaj'aa tamyyj jé, hajõk baad ragadoo. Jesus mä ragadaa b'ëeh. ⁴¹ Ti m' aj'yy Jaj-Ro häd näng do bana Jesus wë. Tób P'op Hagã Do panyyg rayd naherot do sa wahë n'aa see m' tii. Ti m' ta taron nuu me m' tabahyy häng ta wë. Ti m' tak'ëp mä tabetsëe ta hã ta tób hẽnh tabahõm hyb n'aa ta sii. ⁴² Jããm né m' sét its mä ta toog. P'eets mä tadajëp. 12 m' ta hyb n'aa pé ta baab n'aa.

Ti m' Jesus bahõm ta sii. Tamahõm me m', hajõk do ta sii hah'ũm do gatat'uuk mä ta hã. ⁴³ Sa mahang ti awät mä ÿnh. Majyyw mä ta nahëeh. 12 m' ta baab ta nahëe badäk. Dooh m' hajaa pé masa pé ta hã. ⁴⁴ Ti m' Jesus jó gadäk hẽnh mä tabana ta wë. Ta saroor noo hã m' tamoo däng. Tii bã kã m', nayyw hẽ m', dooh wäd mä ta hã ta nahëeh. Ti m' Jesus beanh:

⁴⁵ —Jaa hã ÿ moo däng? —näng mäh.

—ÿ ti dooh —näk mä sahõnh hẽ ta pa hab'ëeh doo.

Ti m' Peed ky hadoo:

—Ma Matëg —näng mäh. —Hajõk gatat'uuk a hã. Hajõk a hã moo kajäk —näng mäh.

⁴⁶ Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—Dooh. Hã ÿ pé ÿ hapäh hã ÿ moo däng doo. Hã ÿ naa anyyh hejó ÿ ky gabuuj —näng mäh.

⁴⁷ Ti m' ÿnh hegãã bã kã du daa m' takejën péh, ana mä Jesus wë. Kajajãn mä ta ãm n'aa gó m', tabahyy häng mä ta wë ta taron nuu me. Sahõnh hẽ ramaa napäh bã m' tamaher'oot h'ëed hyb n'aa tawén moo däng ta hã.

Taher'oot mä nyy d' tabahas'oo däk nayyw hē. ⁴⁸ Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—Tok yÿ, òm has'oo däk P'op Hagã Do hã mah'yy ka'eeh do hyb n'aa. Ahõm kä h'yyb näm doo me —näng mäh.

⁴⁹ Jesus ber'oot nä bä m', takajaa aj'yy Jaj-Ro tób hēnh naa. Ti m' taky hadoo Jaj-Ro hã:

—A toog h'yy gakog hõm —näng mäh. —Dooch mah'yyb panasä wäd bä ma matëg —näng mäh.

⁵⁰ Jesus maa napäh bä m' ta kyyh, ta ky hadoo Jaj-Ro hã:

—Mahyb n'aa tón manäh. Hã y h'yy kasadë. Tii bä da a toog da has'oo däk! —näng mäh.

⁵¹ Ti m' Jaj-Ro tób bä rakajaa bä m', dooh m' Jesus an'oo bä hajõk rabahõm ta sii. Jããm né hē m' tanoo hajëë p'ëë Peed, Tsijaag, Jowãw, dajëp do yb, dajëp do yÿn. ⁵² Séd dó m' tób yt hã raräb bä rabë bä. A'oot mä ta wób. Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—Jããm hē ti bë kyyh —näng mäh. —Bë aód manäh. Karapee dooh tadajëb bä. Aÿÿh tii —näng mäh.

⁵³ Tii bä m' rakawew'aam ta kyyh. Dajëp né hē m' sa hã.

⁵⁴ Ti hadoo né hē dooh m' Jesus hyb n'aa p'eed bä sa kyy hã. Ti m' karapee hã tamoo maso däk, ti m' taky hadoo ta hã:

—As'ëëg g'ëëd tok yÿ! —näng mäh.

⁵⁵ Tii bä m' h'yy ganä däk mä p'aa hēnh. Nayyw mä tabas'ëëg gëët. Ti m' Jesus maher'oot sa hã rabanoo hyb n'aa maruus awa. ⁵⁶ Tii bä m' ta yb, ta yÿn rameuuj bong mäh. Ti m' tak'ëp Jesus mejũũ sa hã ranaher'oot hyb n'aa ta ti ky n'aa.

9

Ta ma matëg 12 hedoo do Jesus mejũũ do panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti m' ta see pé noo gó m' Jesus naëenh 12 hedoo do ta ma matëg ta wë. Ti m' tabanoo mä sa hä karap'aar h'yyb nesaa do rabahajaa rabahebë hyb n'aa, nahëë näng do rabaheso hyb n'aa na-ãäj hë. ² Ti m' tamejũũ mä rabahõm, ji P'op Hagä Do bag'ãäs do ky n'aa rabaher'ood hõm hyb n'aa, nahëë enäh do rabaheso hõm na-ãäj né hë. ³ Hahỹỹ da m' tamejũũ:

—Doooh d' bë mahũũm péh. Ji tatu hadoo péh, pãw hadoo péh, ta hood hadoo péh, ta sãm hadoo péh, bë saroor see hadoo péh —näng mäh. ⁴ —Bë nu kajäk bä ta wób tób bä, tii bä da bë baym dó panang bë beréd hõm bä kä. ⁵ Bë raganado bä, bë ahõm sa mahãnh. Sa panang bä naa bë ahõm bä bë tsyym suun bë tepyng padäg k'ãäts. Tii da bë bad'oo, rabahapäh hyb n'aa dooh baad tado bä P'op Hagä Do panyyg raky nadaheeh doo —näng mä ta kyyh sa hä.

⁶ Ti m' rabahõm kãn. Sét ken'yyh panang bä m' rabaher'oot mä P'op Hagä Do panyyg hanãm doo. Jé pad'yyt hë heso hõm mä nahëë enäh doo.

⁷ Ti m' Garirej häj n'aa wahë n'aa, Eróts häd näng doo, taky n'aa napëë däk mä tii. H'yyb manepëë wäd mä Eróts Jesus ky n'aa raheer'oot do hä.

—Jowãw nu gahem'uun do paa ti ta ti dejëp do mahang ganä wät doo —näk mä ta wób.

⁸ —Eriij p'ooj ub hawät do paa kas'ee wät do tii —näk mä ta wób.

—P'op Hagä Do ky n'aa rod p'ooj ub habok do paa see ganä wät do ti ta tii —näk mä ta wób.

⁹ Ti m' Eróts ky hadoo:

—Jowãw nu gahem'uun doo, ÿ mejũũ paa ranu gahõg hõm. Jaa ti ta tii, hä ÿ ramaher'oot do ta ky n'aa? —näng mä Eróts kyyh.

Takarën paawä m' taheg'ãäs Jesus.

Jesus pahuunh do 5 miw sa waa panyyg n'aa hahÿÿh

¹⁰ Ti m' 12 hedoo do Jesus mejũũ doo, rababaaÿ nã bã m' Jesus wẽ, ramaher'oot mã ta hã sahõnh hẽ ramoo bok doo. Ti m' 12 hedoo do Jesus mahũũm sa m'aa hẽnh kã, panang Betsaj-Da hãd nãng doo hẽnh. ¹¹ Ta wób, hajõk doo, raky n'aa napãh bã m' n'yy hẽnh Jesus rabahõm, ah'ũũm mã sa jawén. Rakajaa bã Jesus gadoo mã hajõk doo, ti m' tama metëek sa hã ji P'op Hagã Do bag'ããs do ky n'aa. Nahëë enãh do heso hõm mãh.

¹² Tũũh tabado dãk bã kã m' 12 hedoo do rabana Jesus wẽ, ti m' raky hadoo ta hã:

—Mamejõ hõm hajõk do panang tabanãng bã, sét ken'yyh rabaj'eenh hẽnh na-ããÿ hẽ, sa waa rabetsëë hyb n'aa, t'ĩ hẽnh raba'ÿÿh hyb n'aa. Dawëë hahÿ babã —nãk mã sa kyyh.

¹³ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Bë né hẽ hanoo sa waa —nãng mãh.

Ti m' raky hadoo:

—Dooh tahaja bã —nãk mãh. —Jããm hẽ ti hanyys ji ma poo oow pé pãw, pawóp its tah'ÿÿb —nãk mãh. —Makarën ãã bahõm ãã betsëë hajõk do sa waa? —nãk mãh.

¹⁴ (5 miw ajyy tahyb n'aa pé m' tii bã hab'ëëh doo.) Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—Bë mejõ rabeÿÿ b'ëëh tũũ, 50 ken'yyh ketyn hõm doo —nãng mãh.

¹⁵ Ti m' Jesus mejũũ doo da né hẽ m' rabad'oo. Sahõnh hẽ m' rabeÿÿ b'ëëh. ¹⁶ Ti m' Jesus asog dãk mã pãw, tah'ÿÿb na-ããÿ mãh. Hÿ pongjé taty dãng bã m', P'op Hagã Do hã taky hadoo:

—Õm taw'ããts hẽ Ee. Man'oo dãk ãã tã, man'oo dãk ãã waa —nãng mãh.

Ti m' pãw, tah'ÿÿb na-ããÿ né hẽ taganebãh bong mãh, tets'ëë hõm mã ta ma matëg sa hã, rabets'ëë hõm hyb n'aa

hajök do hä kä. ¹⁷ Tii bä kä m', sahõnh hē m' rabawëe bong. Wog enä hõm mä sahõnh hē. Ti m' mad'aak doo m' ta ma matëg rata hõm mä kawaju gó. 12 m' kawaju gedē hõm mäh.

Jesus ky n'aa Peed her'oot do panyyg n'aa hahÿÿh

¹⁸ Ti m' ta see pé noo gó ta m'aa hēnh Jesus ky n'aa etsēē mäh. P'eets hē m' ta ma matëg rabab'ëeh. Ti m' tabahajaa bä kä m' taky n'aa etsēē doo, tabeaanh ta ma matëg sa hä:

—Jaa m' ÿÿh, sa nooh?

¹⁹ Ti m' raky hadoo:

—Ta wób noo m' õm mä Jowāw nu gahem'uun do paah. Ta wób noo m' õm mä Eriij makūūh. Õm mä P'op Hagä Do ky n'aa rod p'ooj ub dejëp do paa see ganä wät do m', ta wób sa nooh —näk mä sa kyyh ta hä.

²⁰ —Bē hä ěnh? Jaa ÿ bē hä ěnh? —näng mä Jesus sa hä.

Ti m' Peed ky hadoo:

—Õm ti Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Doo —näng mäh.

²¹ Ti m' Jesus mejūū tak'ëp sa hä ranaher'oot hyb n'aa ta ti ta wób sa hä. ²² Ti m' taky hadoo:

—ÿÿh, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Doo, hajõng da ÿ ahoop. Ęr wahë n'aa, P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'oooh do sa wahë n'aa na-ããj da, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do na-ããj hē ÿ da rahyb n'aa wareem. Ý da dajëp ran'oo bä. Tamawoob hē ta äh, ÿ ganä wät da p'aa hēnh —näng mä ta kyyh.

²³ Ti m' taky hadoo sahõnh hē sa hä:

—Jé karën pé hëp ÿ hata tabahadoo hyb n'aa, taw'ãäts hē teréd hõm ta hä hē tah'yy ka'eeh doo, taw'ãäts hē teréd hõm ta hä hē tahyb n'aa newëë doo. Taw'ãäts hē da tagado had'yyt hē tahoop do hëp ÿ n'aa. Taw'ãäts hē tagadoo hëp ÿ n'aa radajëëb bä na-ããj hē. Taw'ãäts hē ÿ taky daheeh,

taw'ãäts hē ŷ bawät doo da da ti bawät. ²⁴ Tii d' ŷ wén edoo, badäk hahŷ hã ji hawät do tak'ëp kamahän doo, jé tahoop do hëp ŷ n'aa jeŷŷm doo, dooh da P'op Hagä Do wë tanu dëë bä. Jé hëp ŷ n'aa tahoop do gadoo péh, hëp ŷ n'aa tadajëb bä, ta h'yyb tym da P'op Hagä Do wë da tanu däng. ²⁵ Hëd n'aa ji karën sahõnh hë badäk hahŷ ji ta danäh, ji h'yyb tym ta s'ee hënh tahõm bä? —näng mä ta kyyh.

²⁶ Ti m' Jesus ky hadoo ënh:

—Hëp ŷ n'aa, ŷ ma metëëk do hyb n'aa na-ãäj hë nu mebyng péh, ŷŷh, Aj'yy Hadoo Do Hŷ Pong Jé Hana Doo, ŷ d' nu mebyng ënh ta hyb n'aa hejój ŷŷ hã ŷ bahyng bä ta bag tak'ëp gabarëeh doo gó, Ee hejój gó, ãäs tak'ëp baad hedoo do sa hejój gó na-ãäj hë ŷ bahyng noo gó —näng mä. ²⁷ —Baad bë ŷ maher'oot. Ta wób babä ër mahang habong do rahapäh nä da ŷ du doo noo gó sahõnh hë ŷ bag'ãäs P'op Hagä Do hejój me. Radejöp do pooj jé rahapäh nä da tii. Né hup ŷ né hë ta ti ŷ her'oot doo —näng mä Jesus ta ma matëg sa hä.

Jesus kawareem do panyyg n'aa hahŷŷh

²⁸ Ti m' 8 ta hyb n'aa pé sa ã jawén paa bä m', Jesus mahüüm ta sii Peed, Tsijaag, Jowāw daheeh. Ti m' rabas'ëëg kån waëë jó taky n'aa etsëë hyb n'aa. ²⁹ Ti m' taky n'aa etsëë bä m', Jesus mamets kawareem däk sa matym gó. Ta see hado däk mä. Tak'ëp mä ta saroor gabar'ëëng däk, hawyp do gabarëeh doo da. ³⁰ Ti m' pawóp hë ajyy, p'ooj ub habong do paah, Eriij, Mosees häd enäh do ³¹ rakas'ee b'ëëh sa matym gó, ta bag gabarëeh doo gó. Er'oot mä Jesus sii. Er'oot mä ta sii Jerusarënh bä Jesus dajöp do ky n'aa hä. ³² Ty jaw'yyk mä Peed ta najiis daheeh. Ti hyb n'aa aä b'ëëh mä. Ti m' raty gawëëj padëëk bä m', Jesus bag tak'ëp gabarëeh do rabahapäh. Ti

m' ajyy ta pa ab'ëeh mä rabahapäh. ³³ Ti m' ajyy rabahöm bä Jesus mahānh, Peed ky hadoo mä Jesus hä:

—Ma Matëg! —näng mäh. —Taw'ääts hē babä er hāl —näng mäh. —Taw'ääts hē tamawoob hē ta tób n'aa āā temaa toonh. Sét hē a tób, sét hē Mosees tób, sét hē Eriij tób —näng mäh.

(Dooch m' tadoo wät pé tak'ëp rabeỹm bong do hyb n'aa m', tii d' tawén edoo.) ³⁴ Ti m' Peed ber'oot nä bä m' wë puh ganyyh. Sahōnh hē sa hā wë puh hadoo do badäng bä m' Jesus ma matëg rabeỹm bong mäh. ³⁵ Wë puh gó m' P'op Hagä Do ber'oot. Hahỹ d' mä ta kyyh:

—Hahỹ tahỹ,ỹ h'yyb däng doo. Bë maa newë, bë ky dahé ta kyyh —näng mäh.

³⁶ Tii bä m', kyyh hadoo do ky dawuh bä m', rabaheg'ääs, dooh boo m' Jesus pa hab'ëeh doo. Ta mab hē m' tabayyw gëet. Ti m' sa h'yyb gó m' rabenäm ta ti rahapäh doo, ramaa napäh doo. Dooch m' rahe'ood bä ta wób sa hā.

Pahëew Jesus haso däk do panyyg n'aa hahỹh

³⁷ Ti m' jati pé Jesus rabahyk bä kä m' waëë jó naa, hajök kataa sa hā. ³⁸ Ti m' hajök do see ky ganyyh. Ti m' taky hadoo:

—Ma matëg! —näng mäh. —Mahegää tahỹ. Jääm né hē sét had'os do tahỹ. ³⁹ Karap'aar h'yyb nesaa do ta hā adäk. Ta hā tadëë bä tak'ëp tahỹ geëenh, tak'ëp tameraa wät, tũũ takepëed had'yyt hē, tsanamäts däk tan'oo bä. Dooch tahyb n'aa eréd bä, tak'ëp tarejää —näng mäh. ⁴⁰ —ÿ eaj wät a ma matëg sa hā rabahabëë hōm hyb n'aa. Dooch rahaja bä —näng mä ta kyyh Jesus hā.

⁴¹ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Baad P'op Hagä Do hā h'yy kana'eeh do bëeh, da hē badäk hahỹh bä habok doo! Baad nado bë h'yyb tym —näng mäh. —Hajõõ nuu meỹ bawät nä g'eeh bë mahang

bë ky dahé däk hyb n'aa kä? Ý häd h'yyb napan däg bë hä, hä ý bë h'yy kanasadä nä do hyb n'aa —näng mäh. — Mamana b'ëëp a t'aah —näng mä aj'yy hä.

⁴² Ti m' ramanaa bä m', karap'aar h'yyb nesaa do pahëew tadawäts jat tũ. Meraa wät mäh. Tũ m' takawereem, kawereem, kawereem jat mäh. Ti m' karap'aar h'yyb nesaa do Jesus geãm wät tabanyyh hyb n'aa. Ti m' pahëew tabahaso däk. Ti m' Jesus bahaëëj gëet ta yb hä.

⁴³ Tak'ëp mä sahõnh hë rameuunh P'op Hagä Do mo haj'aa hä.

Jesus mo haj'aa hä sahõnh hë rameuuj bong bä m', Jesus ky hadoo ta ma matëg sa hä:

⁴⁴ —Baad bë hyb n'aa matakä da bë ý maher'oot doo: Ýÿh, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Doo, ý da ran'oo däk da ta wób sa moo gó —näng mä Jesus ta ky n'aa hä.

⁴⁵ Dooch m' rah'yy genä bä ta ti Jesus edoo do sa hä. Dooch m' rahapëë bä ta ti tedoo do sa hä. Kejën do hadoo mä sa hä. H'yyb e'ÿÿm mä rawén neaanh.

Raky ked'aak doo, jaa sa bahãnh hadoo do panyyg n'aa hahÿÿh

⁴⁶ Ti m' ta ma matëg ky ked'aak mä ny hadoo do sa mahang hyb n'aa jawyk ta wób sa bahãnh. ⁴⁷ Jesus h'yyb hap'ëëh mä sa h'yyb, ti hyb n'aa m' karapee t'aah ta moo takyg gëet ta pa. ⁴⁸ Ti m' taky hadoo:

—Hëp ý n'aa hahÿ karapee t'aah gadoo péh, ý né ti tagadoo —näng mäh. —Ý gadoo péh, hä ý mejũũ do tagadoo. Tii d' ý wén edoo, tak'ëp hyb n'aa sakog is do bë mahang, ti né da hyb n'aa jawyk P'op Hagä Do matym gó —näng mä Jesus sa hä.

⁴⁹ Ti m' Jowāw ky hadoo:

—Ma Matëg! —näng mäh. —Ãã hapäh aj'yy a häd tabesok bä tahebë karap'aar h'yyb nesaa doo. Èr h'yyb

hata nado tii, ti hyb n'aa äã ge'yÿm tii d' tanad'oo hyb n'aa —näng mä Jowāw kyyh Jesus hä.

⁵⁰ Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

—Bë geãm manäh! —näng mäh. —Bë wë h'y y kawanereem doo, bë h'y yb hata tii —näng mäh.

Samarija buuj wób Jesus raganadoo do panyyng n'aa hahÿÿh

⁵¹ Tabedaa däk bä m' p'aa hënh Jesus basëek do hÿ pong jé, Jerusarënh hënh tabahöm tah'y yb däng mäh, tahapëë né paawä m' rarejäã t'ïï hënh. ⁵² Ramahöm me m' tamejüü ta panäg n'aa ta pooj jé, takajaa hyb n'aa ta tii bä. Tamejüü mä Samarija häj n'aa panang s'ee hënh rabenäm hyb n'aa ta pooj jé, takajaa hyb n'aa tii bä. ⁵³ Dooh m' panang buuj ragado bä, Jerusarënh hënh Jesus bahöm do hyb n'aa.

⁵⁴ Ti m' Tsijaag Jowāw daheeh raky n'aa napäh bä Jesus raganadoo do ky n'aa, raky hadoo Jesus hä:

—Äã wahë n'aa —näk mäh. —Makarën p'op naa tëëg hōō äã mejō hyng ragawatsik hyb n'aa? —näk mäh, reanh mäh.

⁵⁵ Ti m' duu hënh Jesus ty kawareem wät, ti m' taky geãm bong tii d' rahyb n'aa newëë do hyb n'aa. ⁵⁶ Ti m' panang s'ee hënh kä Jesus bahöm kän.

Jesus sii ji bawät do ky n'aa hahÿÿh

⁵⁷ Ti m' ta tyw n'aa me ramahöm me aj'y y see ky hadoo ta hä:

—Öm ÿ hadaa had'y y t hë mahahöm hënh —näng mäh.

⁵⁸ Ti m' Jesus ky hadoo ta hä:

—Kanari tób näng, taw'ëed maag enäh. ÿÿh Aj'y y Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Doo, dooh tóp ÿÿ pé ÿ yd kameh'ääk péh —näng mäh.

⁵⁹ Ti m' aj'y y see Jesus bats'y y t:

—B'ëep ana si ÿÿ, hëp ÿ hata mabahadoo hyb n'aa —näng mäh.

Ti m' aj'yy ky hadoo:

—Pooj jé dó ŷ abaaj hõm Ee wë ŷ bahag'ãäs hyb n'aa. Tadajëp jawén paa bä kä, ŷ dakä jëng jawén paa bä kä òm ŷ bahadaa kån —näng mäh.

⁶⁰ Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—Na hã ŷ h'yy kana'eeh doo, dejëp do hadoo doo, dakëe sa da hadoo doo —näng mäh. —Òm tii kä, ŷ karën maher'ood ta wób sa hã P'op Hagä Do bag'ãäs do ky n'aa —näng mä Jesus.

⁶¹ Ti m' aj'yy see ky hadoo:

—Òm da ŷ hada wahë ŷ n'aa. Pooj jé ŷ karën paawä ŷ babaaj hõm wakån haa, ee, ëen ŷ kedëe wät hyb n'aa —näng mä ta kyyh.

⁶² Ti m' panyyg gó m' Jesus ky gadoo:

—K'ãäts wapën n'aa booj yb takyyk doo me du doo do moo wät doo, ta jawén p'aa hënh tahegãä bä, nas'aa däg tamo haj'aa. Ti hadoo né hë jé du doo do ŷ hada doo, tii bä ta see hã tahyb n'aa newë bä, dooh tahaja bä tamoo wäd bä P'op Hagä Do bag'ãäs do hã —näng mä Jesus kyyh.

10

Jesus mejüü 72 hadoo do ta ma matëg panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti m' ta ti jawén paa bä 72 ta ma matëg wób Jesus asëew hõm mäh. Pawóp hë ken'yyh mä tamejüü ta pooj jé, ta wób sa panang hënh tabahõm doo hënh. ² Rabahõm do pooj jé taky hadoo sa hã, panyyg gó m' tamaher'oot:

—Hajõng ti anyy däg paawä joom ag wah'ëe däk do ji ataa do pan'aa, pawóp its ta taa n'aa* —näng mäh. —Ti hyb n'aa taw'ãäts hë joom danäh hã, P'op Hagä Do hã, bë ky n'aa ets'ëe tamejõ nä ta wób joom hã ramoo

* 10:2 Hahÿÿ d' Jesus hanäng péh: Hajõk ta hã h'yy ka'eeh do pan'aa paawä, pawóp its ta ky n'aa sa hã her'oot do pan'aa.

bok hyb n'aa. ³ Sa mahang bë ÿ mejüü, b'éé tabanas'aa mahang habëëh do hadoo† —näng mäh. ⁴ —Dooch d' bë mahüüm dajëër hadoo doo, ta hood hadoo, tsyym suun ta gó bë gawät do jawén buuj hadoo doo —näng mäh. —Bë kehewad manä bë kedëng do hä ta hõõ bä —näng mä sa hä.

⁵ Ti m' taky hadoo ënh:

—Bë nu kajäg bä ta wób tób bä, hahÿÿ da bë edëë ta yt hä haj'eenh doo: “Bë P'op Hagä Do h'yyb n'yyim”, denoo da. ⁶ Tii bä haj'eenh do baad rado bä, hanäm gó bë ragado bä, P'op Hagä Do h'yyb n'yyim do aym sa wë bë kedëng doo. Hanäm gó bë raganado bä, dooh da P'op Hagä Do h'yyb enäw bä tii. ⁷ Panang bä bë kajaa bä, bë kahÿÿd manä tób wób hënh. Bë ayyw jeej da bë gadoo do tób bä. Taw'ääts hë bë eëëk, bë awa, bë awëë bë hä ranoo doo. Taw'ääts hë moo bok do sa hä ramoo bok do sãm ji banoo. Ti hyb n'aa, bë nu mebyy manä bë gadoo do hä —näng mäh.

⁸ —Panang bä bë kajaa bä kä, bë ragado bä, bë hyb n'aa sëëw manä bë waa. Taw'ääts hë bë awa, bë awëë bë hä ranoo doo. ⁹ Nahëë enäh doo, bë nahëë sog hõm. Hahÿÿ da bë her'oot sa hä: “Edah bë hä P'op Hagä Do bag'ääs doo”, denoo da —näng mäh. ¹⁰ —Panang bä bë kajaa bä, bë raganado bä, bë ahõm panang tyw n'aa me. Hahÿÿ da bë maher'ood sa hä: ¹¹ “Äã tsyym suun äã tepyng padëëk bë panang k'ääts, P'op Hagä Do bë ganadoo do heen n'aa tii. Bë äã maher'oot hÿÿ kä: P'eets hë paawä P'op Hagä Do bag'ääs do bë wë, dooh paawä bë gado bä.” Tii da bë kyyh sa hä —näng mäh. ¹² —Baad bë ÿ maher'oot. Sahõnh hë badäk hahÿÿ hä habong do P'op Hagä Do ky n'aa etyy noo gó kä, Sodoma panang buuj sa sãm bahãnh P'op Hagä Do

† 10:3 Ta wób rakawajään da sa wë rakanarënh do hyb n'aa P'op Hagä Do wë rah'yy kawereem bä, tahanäng pé tii.

anoo da nesaa doo, bë ganadoo do panang buuj hä —näng mäh.

¹³ Ti m' panang Korasïn, Betsaj-Da häd enäh do buuj ky n'aa taher'oot mäh:

—Nesaa do P'op Hagä Do anoo da bë hä Korasïn, Betsaj-Da panang buuj. Hajõng ÿ pehuunh do paa bë mahang. Dooh ÿ bë ky dahé bä. Panang Tiir, Sidõn häd enäh doo bä ÿ pehuuj bä paawä bë mahang ÿ pehuuj wät doo, p'ooj ub paawä ti buuj nesaa do hä rat'yyd kamehïin paawä, P'op Hagä Do hä rah'yy kawereem paawä. P'ooj ub paawä saroor hebaan do hejoo do rapadadäg né paawä. Rehaa paawä sa nuu hä tëëg ooj rat'yyd kamehïin do heen n'aa paawä ti ta tii. ¹⁴ Sahõnh hë badäk hahÿÿ hä habong do P'op Hagä Do ky n'aa etyy noo gó kä, Tiir Sidõn buuj p'ooj ub habong do nesaa do ta sãm bahãnh P'op Hagä Do anoo da bë hä nesaa doo, bë t'yyd kamanehïin do hyb n'aa, bë h'yy kawanereem do hyb n'aa —näng mäh.

¹⁵ Bëëh, Kapar-Naüm panang buuj, hÿ pong jé has'ëëk bë ed'oo g'eeh bëëh? Dooh. Tabanesaa hënh bë bahyk da P'op Hagä Do an'oo bä —näng mä Jesus.

¹⁶ Ti m' ta ma matëg sa hä taky hadoo:

—Bë her'oot do maa new'ëë doo, ÿ né hë ti tamaa newëë. Bë ty n'aa ges'yyk doo, ÿ né hë ti taty n'aa ges'yyk. ÿ ty n'aa ges'yyk doo, hä ÿ mejüü do taty n'aa ges'yyk —näng mäh.

¹⁷ Tii bä m' 72 hadoo do rababaaj nä bä m' Jesus wë, h'yyb tseb'ee doo me m' ramaher'oot ta hä rabeboo nä do ky n'aa.

—Ma matëg —näk mäh. —Karap'aar h'yyb nesaa do sii hë m' äã raky daheeh a ky gabuuj gó —näk mä sa kyyh.

¹⁸ —ÿÿ. ÿ hapäh —näng mä Jesus. —Matym ÿÿ gó Nesaa Do Yb het'oom do hadoo tabadëë hyng ÿ hegãä bä. ¹⁹ Bë hä ÿ an'oo däk bë bahajaa hyb n'aa aw'yy, sëëj bë tseb'ee

hyb n'aa. Bë hä ÿ an'oo däk bë bahajaa bë nes'eëm hyb n'aa Nesaa Do Yb, ji majiï. Dooh tahaja bä nesaa do tan'oo bä bë hä. ²⁰ Taw'ääts hë bë tsebee manä karap'aar h'yyb nesaa do bë raky daheeh do hyb n'aa. Taw'ääts hë bë tsebé bë häd kerii däk do hyb n'aa hÿ pong jé, P'op Hagä Do karapee sa häd kerih do heen n'aa hä —näng mä Jesus 72 hadoo do sa hä.

²¹ Ti noo gó kä m', baad Jesus P'op Hagä Do Sahee h'yyb tsebee kån. Tsebee gó m' taky hadoo:

—Ee, P'op Hagä Doo, a hä ÿ j'aa etsë. Sahõnh hë hÿ pong jé, badäk hahÿÿ hä hanäng do na-ääj hë mabag'ääs. Majejën hahÿ mamoo wät do haj'ap do sa mahãnh, tak'ëp ma kamet'ëek do mahãnh. Mametä wät sa h'yyb gó karapee hadoo pé hä, baad h'yy ka'eeh pé hä. Ta tii da magen'aak Ee —näng mä Jesus.

²² Ti m' taky hadoo sa hä:

—Sahõnh hë Ee banoo ta hejój hä ÿÿ. Dooh baad hapäh pé ÿÿh, P'op Hagä Do T'aah. Jääm né hë Ee hapäh ÿÿh. Dooh Ee, P'op Hagä Do baad hapäh péh. Jääm né hë ÿÿh, ta T'aah hapäh. Jääm né hë sa hä ÿ metëeh do hapäh Ee —näng mäh.

²³ Ti m' ta ma matëg wë taty kawõõt. Ta m'aa hënh tamaher'oot:

—Ky n'aa kedëng bëeh, hahÿ bë bahapäh do hyb n'aa.

²⁴ Baad bë ÿ maher'oot: Rababong noo gó, hajök P'op Hagä Do ky n'aa rod maküüh, hajök sa wahë n'aa hedoo do maküüh, rakarën paawä raheg'ääs bë hapäh doo, dooh paa rahapëë bä. Rakarën paawä ramaa newëë bë maa newëë doo, dooh paa ramaa napëë booh —näng mä Jesus ta ma matëg sa hä.

Samarija buuj ky en'yym do panyyg n'aa hahÿÿh

²⁵ Ti m' ta see pé noo gó baad Mosees ky n'aa jaw'yyk do hapäh do as'ëeg gëet mä Jesus tametyy hyb n'aa.

—Ma matëg —näng mäh. —Nyy da ÿ bad'oo edëb had'yyt do ÿ gadoo hyb n'aa, hÿ pong jé P'op Hagä Do pa ÿ bawäd had'yyt hyb n'aa ÿ dajëp bä? —näng mäh.

²⁶ Ti m' Jesus ky hadoo ta hä:

—Ny hadoo P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do hä takerih ti ky n'aa? —näng mäh. —Nyy da ta hä maner'oot doo? —Jesus eanh mäh.

²⁷ Ti m' aj'yy ky hadoo:

—Hahÿÿ da takerii däk: “Taw'ääts hë tak'ëp bë kamahän Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo, P'op Hagä Doo, bë h'yy kaha'eeh doo. Taw'ääts hë tak'ëp bë h'yyb padäg ta hä. Taw'ääts hë bë h'yyb tym gó naa né hë bë kamahän ta hä, sahönh hë bë hajaa doo me.”[‡] Hahÿÿ da na-ääj takerii däk —näng aj'yy: “Makamahän a da hadoo doo, a hä makamahän doo da”[§] —näng mä aj'yy kyyh.

²⁸ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Baad ub a kyyh, baad maky gadoo —näng mäh. —Taw'ääts hë tii d' né hë madoo, tii bä baad mabawäd kän hÿ pong jé kä —näng mä Jesus.

²⁹ Ti m' aj'yy karën paawä tajejën ta h'yyb j'ooj madäk doo me m' ti takeaj wäd paawä. Ti hyb n'aa m' Jesus hä tabeaanh ta seeh:

—Jaa tii da ÿ hadoo doo? —näng mä ta kyyh.

³⁰ Ti m' panyyg ky n'aa me m' Jesus ky gadoo:

—Ti awät aj'yy panang Jerikó hënh hahöm doo. Jerusarënh bä naa tabana. Ta tyw n'aa me tamahöm me takataa moo nes'aa do sa hä. Ramaso däk, rarahejää mäh. Rasaroor kabo nyyh mäh, rahewyyh mäh. Tii bä m' radejaad höm ta tyw n'aa noo däk bä. P'eets mä tadajëb paawä sa moo gó. ³¹ Ti m' aj'yy P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooch do see tii me m' tamahöm. Aj'yy tabahapäh

[‡] 10:27 Dew-Teronom 6.5 [§] 10:27 Rewitikos 19.18

bä m', dawëë takenaa wät ta mahānh. Ta tyw n'aa nu masee me m' tatabës. Dooch m' tat'yyd mehīn bä. ³² Ti hadoo né m' ta seeh. Rewi häd näng do panaa né tii. Tii me né m' tamahōm tii d' ēnh. Ti na-āāj mä dooh tat'yyd mehīn bä aj'y ytyw me hajad hōm doo. ³³ Ti m' tagadëëg ub aj'y, Samarija buuj, bana. Ti m' ti t'yyd mehīn kän aj'y. ³⁴ Ta wë m' tabahōm, ti m' ta rog taty mebiin ta syyj hadoo doo me, uwa s'ëëb hadoo doo me. Ti m' ta rog maw'yyd däk mäh. Ti m' aj'y batóg sooh ta mas'āā jó. Ti m' tamahūm kän dawëë hena do tób n'aa bä. Tii bä m' aj'y tabahagāā kän. ³⁵ Jati pé kä m' tets'ëë däk mä tób danäh hã pawóp hë moweed k'āāts hawak do s'ëëb. Ti m' taky hadoo ta hã: “Mahagāā hahỹ aj'y. Hỹ ta sãm. Ta sãm nahaja bä, ÿ matëeh bä sahōnh hë ÿ ep'aak a hã”, näng Samarija buuj kyyh tób danäh hã —näng mä Jesus. Panyyg gó m' tabaher'oot ta tii hã.

³⁶ Ti m' Jesus eanh:

—Ny hadoo do ky ennym a hã, ta ti rarejāā do hã? Ny hadoo do ta da hadoo a hã? —näng mä Jesus.

³⁷ Ti m' Mosees ky n'aa jaw'yyk do baad hapäh do ky hadoo:

—T'yyd mehīn doo —näng mäh.

Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—Ahōm nä, tii d' né hë mabadoo kän a da hadoo do hã —näng mäh.

Maah-Ta Marija daheeh Jesus heg'āās do panyyg n'aa hahỹh

³⁸ Ti m' Jerusarēnh hēnh Jesus ramahōm me, panang see bä m' ranu kajäg kän. Ta tii bä m' ÿynh Maah-Ta häd näng do gadoo. Tats'yyt mä ta tób hēnh Jesus ta ma matëg daheeh. ³⁹ Maah-Ta ānh, Marija häd näng do asooh mäh. Jesus ma metëëk do tamaa newëë mäh. ⁴⁰ Maah-Ta m' ty

kanewaat. Ta waa n'aa m' tamoo wät Jesus rawa do pan'aa. Ti m' Jesus wë tabana ti m' taky hadoo:

—Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo —näng mäh. —Nepäh a hä, dooh änh ÿÿ ÿ tamoo masaa bä? Mamaher'ood ÿ tamoo masa hyb n'aa —näng mä Maah-Ta.

⁴¹ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Maah-Ta, —näng mäh —hajõng do hä maty kanewaat. Tii hä mah'yyb däk —näng mäh. ⁴²—Mahyb n'aa tón manä ta tii hä. Jääm né hë sét hë ti taw'ääts hë. Ta tii hä Marija h'yyb däk. Dooh da ÿ mejõ bä ta ti teréd hõm —näng mä Jesus Maah-Ta hä.

11

Jesus ma metëek ji ky n'aa etsëe do ky n'aa hahÿÿh

¹ Ti m' ta see pé noo gó Jesus ky n'aa etsëe mä P'op Hagä Do hä. Tabahajaa bä kä m' taky n'aa etsëe doo, ta ma matëg see ky hadoo ta hä:

—Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo —näng mäh. —Äã mama met'ëëg nyy da ër ky n'aa etsëe, Jowãw nu gahem'uun do ta ma matëg tama metëek doo da —näng mäh.

² Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

—Bë ky n'aa ets'ëe bä, taw'ääts hë hahÿÿ da d' bë kyyh:

“Ee, äã karën sahõnh hë õm rahyb n'aa jew'yyk.

Äã etsëe a hä, sahõnh hë mabag'ääs do nayyw hë takajaa hyb n'aa äã wë.

³ Man'oo had'yyt hë äã waa.

⁴ Mamabaan hõm nesaa do äã moo bok do paah.

Äã na-ääj hë äã mabaan hõm äã wë moo bong do nesaa doo.

Man'oo manä nesaa do äã tah'yyb tatug”, näk da bëeh, bë ky n'aa ets'ëe bä —näng mä Jesus.

⁵ Ti m' panyyg ky n'aa me m' tamaher'oot sa hã ji ky n'aa etsẽ do ky n'aa:

—Bẽ see ahõm bã atsẽm ub ta najiis tób hẽnh, pãw tets'ẽẽ bã paawã ta wẽ, ta wẽ heg'ããs do waa n'aa paawã, hahỹỹ da ta kyyh ta najiis hã: “Na a waa uuh, pãw uuh. Tamawoob hẽ paawã ÿ karẽn. ⁶ Najis ÿ kajaa nag'aap hẽ wẽ ÿỹ atsẽm ub. Doooh wẽ ÿ ta waa pẽh”, nãng da.

⁷ Tii bã da ta najiis tób gó ta gawakõ gó hagã do ky gedak ta hã: “ÿ maty hasyyg manãh. Baad tób noo gatsẽẽ dãk ta tẽg me. ãã aj'eenh tah haa daheeh. Doooh ÿ haja bã ÿ an'oo bã a hã metsẽẽ doo”, nãng da ta najiis ta hã.

⁸ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Bẽ ÿ maher'oot —nãng mãh. —Tii d' edo né paawã as'ẽẽg gẽet né hẽ, pãw tabanoo hyb n'aa ta najiis hã. Ta najiis tabadoo do hyb n'aa nado ti tabas'ẽẽg gẽet. Tawén s'ẽẽg g'ẽed kãn, tanaẽej had'yyt ta h'yyb.

⁹ Ti hyb n'aa bã ÿ maher'oot: Bẽ ets'ẽẽ, tii bã P'op Hagã Do anoo bã hã. Bẽ esóts, tii bã bã aw'yyt da.* Bẽ naẽej tób noo bã naa, tii bã da ta danãh noo gas'ẽes.† ¹⁰ Jé hetsẽẽ do gadoo da P'op Hagã Do hanaa. Jé hesoos pé taw'yyt P'op Hagã Do hanaa. Jé tób noo bã naa naẽenh pẽh, tób noo kas'ẽes da ta hã P'op Hagã Do hanaa.

¹¹ Ti m' Jesus eanh sa hã:

—Bẽ t'aah ets'ẽẽ bã tah'ỹyb, bã anoo ta hã aw'yy?
¹² Karaak tyb bã hã tets'ẽẽ bã, sẽej bã anoo ta hã? Doooh.
¹³ Nesaa do moo heb'ook do né paawã bẽeh, baad hadoo do bã heno bã taah hã. Ti bahãnh bã Yb hỹ pong jé hawãt do anoo da ta Sahee, ta hã hetsẽẽ do hã —nãng mã Jesus.

* ^{11:9} Baad ji hyb n'aa matakẽẽ ji ky n'aa etsẽẽ do hã tahanãng pé m' ti bã esóts, tii bã bã aw'yyt. † ^{11:9} Ji ky padãg had'yyt hẽ P'op Hagã Do hã ji etsẽẽ doo, tahanãng pé m' ti tób noo bã naa ji naẽenh doo.

Nesaa Do Yb ky gabuuj Jesus moo wät rahanäng do panyyg n'aa hahÿh

¹⁴ Ti m' ta see pé noo gó, karap'aar h'yyb nesaa do Jesus habëë hõm ner'oot do hã hadäk do paah. Aj'yy karap'aar h'yyb beréd hõm bã, aj'yy er'ood däg kãn p'aa hënh. Hajök do t'ïï hënh kat'aa do rahyb n'aa meuunh mäh. ¹⁵ Ta wób raky sëm Jesus. Ti m' raky hadoo:

—Beresebu,[‡] karap'aar h'yyb nesaa do wahë n'aa kyy gó ti tabahebë karap'aar h'yyb nesaa doo —näk mä sa kyyh.

¹⁶ Ta wób rakarën mä Jesus rametyy, P'op Hagä Do hejój me tado bã tamoo wät doo. Ti hyb n'aa rabetsëë mä Jesus hã, tapahuuj bã sa matym haj'aa wë hã.

¹⁷ Jesus hapäh mä sa h'yyb, ti m' panyyg ky n'aa me taky hadoo sa hã:

—Nesaa do Yb kyy gó ÿ hebë karap'aar h'yyb nesaa doo, bë nooh. Nyy d' tii éh? Sa da hadoo do wë sa häj n'aa babuuj rahyb n'aa wareem bã, gawatsik tii bã sahõnh hë —näng mäh. —Sa wakãän sa hã hë rahyb n'aa wareem bã, sahõnh hë kahäj jëng tii bã —näng mäh. ¹⁸ —Ti hadoo ënh Nesaa Do Yb hã kä. Ta hã hë takawareem bã, ta karapee hã tahyb n'aa wareem bã, nayyw hë tabahëej jëë paawä tii bã Nesaa Do Yb bag'ãäs doo. Ta ti ÿ wén her'oot, Beresebu kyy gó ÿ hebë karap'aar h'yyb nesaa do bë her'oot do hyb n'aa. ¹⁹ Bë her'oot doo da tado bã, Beresebu kyy gó ÿ hebëë bã paawä karap'aar h'yyb nesaa doo, jaa ky gabuuj bë karapee hebë do karap'aar h'yyb? Bë karapee né da bë raky n'aa etyy, daap bë menyyh do hyb n'aa bë her'oot do hã. ²⁰ P'op Hagä Do ky gabuuj gó né hë ti ÿ hebë do karap'aar h'yyb nesaa doo. P'op Hagä Do ji tabag'ãäs do kaja doo kä bë wë, ta ti metëeh bë hã —näng mäh.

[‡] 11:15 Nesaa Do Yb né ti Beresebu.

²¹ Ti m' panyyg ky n'aa see me m' Jesus maher'oot sa hã:

—Aj'y y hejooñh do hajõng ta kuman yt hã ta tób tahagãã bã, dooh ta ma hado hõm péh. ²² Ti aj'y y seeh, ta bahãñh hejooñh do kajaa bã ta wë, ta sãm tam'aah tii, ta hã taj'aa ketsë. Ta kuman paa tasog hõm, ta mejój paah. Tii bã kã, ta ma paa tabasog hõm kãn, tets'ëë bong ta wób hã kã[§] —näng mã Jesus.

²³ —Hëp ÿ hata nadoo doo, majë ÿ tii. ÿ manasa doo, P'op Hagã Do wë ÿ ataa doo, dawëë rabeñh tii bã tan'oo bã —näng mãh.

²⁴ Ti m' Jesus ky hadoo ënh:

—Karap'aar h'y yb nesaa do aj'y y hã, ÿñh hã hadäk do paa ahõm wäd bã ta mahãñh, tabanawäng hëñh tabahew'ëët. Ta tób tabesoos takameh'ããk hyb n'aa. Ti dooh tawyyd bã. Ti ta h'y yb gó taky hadoo: “ÿ abaj hõm p'aa hëñh ÿ hadäk do paa hã, tóp ÿñ hëñh”, näng. ²⁵ Tii bã ta tób paa bã takajaa bã, yd kabak'ood däk tabahapäh, baad takabenãm ta hã.** ²⁶ Tii bã tats'y y 7 karap'aar h'y yb nesaa do wób ta hataa, ta bahãñh nesaa doo. Tii bã rabajëë pëë ta tób paa gó. Tii bã rabanyy kãn ta hã kã. Ta hã hanäng do paa bahãñh tii kã. Tak'ëp tii kã ta hã kã nesaa doo kã —näng mã Jesus.

²⁷ Ti m' Jesus ber'oot bã m', hajõk do mahang ÿñh see ky ganyyh:

§ 11:22 Hahÿÿ d' tahanäng pé ti panyyg gó teh'üüm doo: Aj'y y hejooñh doo, Nesaa Do Yb. Aj'y y hejooñh do ma hado hõm do hadoo Jesus. Aj'y y hejooñh do ma, karap'aar h'y yb nesaa doo. P'op Hagã Do Sahee hejój gó Jesus bahebë karap'aar h'y yb nesaa doo, Nesaa Do Yb karapee, tak'ëp tabahejooñh do hyb n'aa Nesaa Do Yb mahãñh.

** 11:25 Ta tób paah, aj'y y, ÿñh hã hadäk do paa tii.

—Ky n'aa kedëng ta ti a ÿÿn òm haw'ëëh doo —näng mäh.

²⁸ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Ta bahānh ky n'aa kedëng, P'op Hagä Do kyyh maa newëë doo, ky daheeh doo —näng mä Jesus ta hä.

Jonas Jesus beh'üüm do ky n'aa hahÿÿh

²⁹ Ti m' hajök do gatat'uuk bä m' ta hä, Jesus ky hadoo:

—Da hë, badäk hahÿÿ hä habong doo, nes'aa sa h'yyb. Ti hadoo né hë, ÿ ramejüü ÿ pahuunh hyb n'aa sa matym haj'aa.†† Doo da ÿ metä bä sa hä. Jääm né da P'op Hagä Do ky n'aa rod Jonas häd näng do ta metëë n'aa hadoo sa hä kametëëh da. ³⁰ Jonas hä P'op Hagä Do bad'oo do hä, Niniwéh buuj rah'yy genä hóm, P'op Hagä Do né ti mejüü. Ti hadoo né da hä ÿÿ, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do hä rah'yy genä hóm da, P'op Hagä Do né hë ti ÿ tamejüü doo. ³¹ Seba häd näng do häj n'aa sa wahë n'aa ÿÿnh, da hë, badäk hahÿÿ hä habong do taky n'aa tapaa da P'op Hagä Do matym gó, sahõnh hë P'op Hagä Do ky n'aa etyy noo gó kä. Dawëë naa paa m' tabana tii, tamaa newëë hyb n'aa Saromāw hajaa doo, P'op Hagä Do anoo do ta hä. Saromāw bahānh ÿ ti hahÿÿh, bë hapäh doo. Ti hado né paawä, dooh bë karën bä bë maa newë bë hahÿÿh. ³² Niniwéh buuj na-āāj da raky n'aa tapaa né tii da ënh ti noo gó kä, da hë badäk hahÿÿ hä habong doo. P'op Hagä Do ky n'aa rod Jonas sa hä taheer'oot noo gó, rat'yyd kamehiin nesaa do ramoo bok do hä. Nesaa do reréd hóm. Hahÿÿh, Jonas bahānh ti ÿ hÿÿh. Bë tii, dooh bë t'yyd kamehiin bä nesaa

†† ^{11:29} Rawén karën Jesus pahuunh sa matym haj'aa, raba-hapäh hyb n'aa P'op Hagä Do hanaa Jesus tado bä.

do bë moo bok do hä, dooh bë eréd bä —näng mä Jesus hajök do sa hä.‡‡

Ji bag hadoo do panyyg n'aa hahÿÿh

³³ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Dooh ji bag ji gataa bä ji jejën hyb n'aa. Dooh ji daso bä ji waa hood yt hä. Dooh. Ta bag ji dasooh ta tyng jó, tób gó hajëë p'ëë do rabahapäh hyb n'aa. ³⁴ Ji h'yyb bag hadoo ji matym —näng mäh. —Baad tado bä ji matym, ta bag hado däk sahõnh hē ji hä. Baad tanado bä ji matym, badagyp hadoo ji hä. ³⁵ Baad bë hyb n'aa matakä, ta bag hadoo bë hä hanäng bë ed'oo doo, badagyp do tanadoo hyb n'aa. ³⁶ Bë h'yyb tym gó ta bag hadoo do baad tabawag däg bä, badagyp do hadoo do tanado wäd bä, sahõnh hē tii bä tabawag däk ji hä, ta bag hadoo do mehãnh ji hä^{§§} —näng mä Jesus kyyh. Panyyg gó m' tabeh'üüm.

J'ooj madäk do ky ken'yym do Jesus nabuuj gedoo do ky n'aa hahÿÿh

³⁷ Ti m' Jesus baher'oot do bahãnh bä kä, Pariséw see ats'yyt mäh, ta tób hēnh tabawēh hyb n'aa. Ti m' Jesus

‡‡ ^{11:32} Jonas, tahÿÿb haeh do wog gó tabasuun wät doo, tamawoob hē ta äh. Ti hadoo né hē Jesus, tamawoob hē né hē ta äh tabakä wät k'ääts gó. Tii da tahanäng pé m' ti Jesus her'oot do sa hä. ^{§§} ^{11:36} Ta bag ky n'aa nado ti Jesus hedoo. Panyyg ky n'aa me tabaher'oot. Ta wób sa hä dooh m' tagah'ood nä bä. Ti hyb n'aa rakarēn p'aa hēnh Jesus pahuunh, baad rabahapäh hyb n'aa P'op Hagä Do T'aah tado bä. Sa hä kejën Jesus hejój. Ti hyb n'aa Jesus ky n'aa eh'üüm ta bag ky n'aa me tama metëek doo. Dooh kejën do tado bä ti tametëek doo. Baad ji karēn bä baad hadoo do ji bahapäh bä, baad tagahoot ji h'yyb tym gó Jesus metëek doo. Ji hä ta bag hado däk. Ji kanarēn bä baad hadoo do ji bahapëë bä, dooh tagah'ood bä ji hä Jesus metëek doo. Badagyp do hadoo ji hä.

bahõm kån mä ta tób hēnh, ti m' tabasoo, sa sii tabawēh hyb n'aa. ³⁸ Ti m' tób danáh hyb n'aa meuunh mä Jesus basoo do hyb n'aa, tabawa hyb n'aa ta si n'aa hē. Dooch m' ta moo tahetsyyd bä sa wahē makū rabahed'oo doo da. ³⁹ Ti m' Jesus ky hadoo ta hā:

—Bē Pariséw —näng mäh. —Ji waa hood ta gó hasus doo, ta jó ub ji hets'yyt do hadoo bēeh. Baad bē babok P'op Hagä Do matym gó ji ed'oo. J'ooj madäk doo me tii. T'öp, bē h'yyb gó, tak'ēp bē karēn do jawén bē babok. T'öp bē h'yyb tym gó, hajõng nesaa doo. ⁴⁰ Bē h'yy gatamah —näng mäh. —Ji hub pahuunh doo, ji h'yyb tym na-ãäj hē tapahuunh. ⁴¹ Taw'ãäts hē bē h'yyb gó naa, t'öp naa, bē masaa kas'uut do sa hā, tii bä kä, P'op Hagä Do hā baad ub tabanäm sahõnh hē bē hā^{***} —näng mäh.

⁴² —Baad nado bē hā da, Pariséw —näng mäh. —Bē waa ty gamabuuj uuh sii hē né paawä bē banoo P'op Hagä Do matym n'aa, dooch paawä baad hadoo do bē moo boo bä bē da hadoo do hā, bē mabaan P'op Hagä Do hā bē kamahän doo. Taw'ãäts hē paawä dooch bē mabaan bä ta tii. Taw'ãäts hē P'op Hagä Do matym n'aa bē banoo na-ãäj hē —näng mä Jesus.

⁴³ —Baad nado bē hā da, Pariséw —näng mäh. —Bē gen'aak hyb n'aa jeyk do bat'oonh bä bē atooj bä, tób P'op Hagä Do panyyg rayd naherot doo bä. Bē gen'aak bē redēng, bē raweh'ēeh, hajõk do mahang rakahet'aa bä, rabahesäm bä —näng mäh.

⁴⁴ —Baad nado bē hā da, Pariséw —näng mäh. —Kamag

*** 11:41 Hahỹỹ da na-ãäj hē tahajaa ji tab'ēēs ta tii: “Taw'ãäts hē bē waa hood gó hanäng do bē anoo kas'uut do sa hā, tii bä kä baad ub tabanäm sahõnh hē bē hā, P'op Hagä Do hā.”

hood ta jó ji tsab'eep bä ji nahapäh do hadoo bëeh^{†††} —
näng mä Jesus.

⁴⁵ Ti m' Mosees ky n'aa jaw'yyk do baad hapäh do see
ky hadoo ta hä:

—Ma matëg —näng mäh. —Ta ti mapes'ääp doo, ää na-
ääj hë mapes'ääp —näng mäh.

⁴⁶ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Baad nado bë hä da Mosees ky n'aa jaw'yyk do baad
hap'ëeh doo —näng mäh. —Hajõng hejooñh do bë mejüü
ta wób raky daheeh hyb n'aa. Ti bahãnh bë bawëed
däk Mosees ky n'aa jaw'yyk doo. Ti hadoo né hë, dooh
tabad'op hë bë masaa bä bë mejüü do rabahajaa hyb n'aa
—näng mäh.

⁴⁷ —Baad nado bë hä —näng mäh. —P'op Hagä Do ky
n'aa rod, p'ooj ub habong do bë wahë makü radej'ëep do
sa kamag n'aa hood pä s'ëeb, bë tema. ⁴⁸ Ta ti tametëeh,
bë wahë makü h'yyb hadoo bëeh. Bë wahë makü né hë
dej'ëep P'op Hagä Do ky n'aa rod paah. Hÿÿ kä bë temaa
toonh ji hyb n'aa esee do heen n'aa sa kamag n'aa hood
jó.##⁴⁹ Hahÿÿ d' né hë P'op Hagä Do baher'oot ta hapäh
doo gó bë ky n'aa: “Sa mahang ÿ mejüü da këh ÿ n'aa rod,
panäk ÿ na-ääj né hë. Sa wób né da radej'ëep, ta wób da
rarejää”, näng paa m' P'op Hagä Do kyyh —näng mä Jesus.

⁵⁰ Ti m' Jesus ky hadoo ënh sa hä:

††† 11:44 Kamag hood banäng bä tsab'eep doo, hasuts däk hadoo P'op
Hagä Do hä, Mosees ky n'aa jaw'yyk do her'ood bä. Ti hadoo né sa hä ënh,
Pariséw sii raboo bä. J'ooj madäk doo me raky ken'yym do
hyb n'aa, dooh ji h'yy ganyy bä baad tanado bä sa h'yyb
tym. ## 11:48 Dooh sa wahë makü rapanyyg kadehé bä P'op Hagä
Do ky n'aa hä, P'op Hagä Do ky n'aa rod raher'oot do paah. Mosees ky n'aa
jaw'yyk do ma mehetëk do wób, rawehë né paawä P'op Hagä Do ky n'aa rod
maküñh, dooh raky dahé bä sa kyyh paah. J'ooj madäk doo me raky kenäw
ub tii.

—Ti hyb n'aa da bë hä, da hẽ habong do hä kä, P'op Hagä Do ban'oo kãn sahõnh hẽ ta ky n'aa rod radej'ëep do paa sãm kä. P'ooj ub, badäk hahỹ tadu dahäng jawén paa bä radej'ëep doo, ⁵¹ Abéw Kaĩh nabooh noo gó du däk do né hẽ. Tii kä, tagadëeg ub, Sakarija radaj'ëep doo kä. Ti radaj'ëep paa m' rama ejuu do tyng, P'op Hagä Do tób n'aa ganahaang gó. Baad ỹ her'oot bë hä, da hẽ habong do sa hä kä P'op Hagä Do ban'oo kãn sahõnh hẽ radej'ëep do sãm kä —näng mäh.

⁵² —Baad nado bë hä Mosees ky n'aa jaw'yyk do baad hapäh doo —näng mäh. —Dooch bë karën bä ta wób raky n'aa napëe bä P'op Hagä Doo. Tób noo tég ji jejën do hadoo sa mahãnh, ranajëe p'ëe hyb n'aa hadoo bëeh. Bë né hẽ, dooch bë karën bä bë ajëeh, dooch P'op Hagä Do bë hapëe bä. Ta wób, karën do hajëng doo, bë ge'ỹm ranajëng hyb n'aa, P'op Hagä Do ranahapäh hyb n'aa —näng mä Jesus kyyh sa hä.

⁵³ Ti m' Jesus banyyh bä kä m', tak'ëp mä Pariséw, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do na-ãäj hẽ rakawajãän ta wë. Hajök mä gatatug däk, tak'ëp mä rabeaanh. Kawaj'ãän gó m' rabeaanh ta hä. ⁵⁴ Rakarën paawä m' raw'yyt taher'oot do hä raganen'aak doo, raky n'aa tapaa hyb n'aa Mosees ky n'aa jaw'yyk do hä.

12

J'ooj madäk doo me raky ken'yym do panyyg n'aa hahỹh

¹ Ti noo gó m', hajök rakata b'ëeh mä Jesus wë. Hajök né hẽ ti kahet'aa doo. Hajök do hyb n'aa, ta wób sa tsyym mä rabep. Ti m' ta ma matëg sa hä Jesus ky hadoo:

—Baad bë hyb n'aa matakä da. Baad bë kanä da Pariséw sa pãw makuj n'aa mahãnh, j'ooj madäk doo me ji ky ken'yym do mahãnh, ỹ hanäng péh tii —näng mäh. ² —Dooch ji haja bä ji jejën bä ji h'yyb. Sahõnh hẽ ji h'yyb P'op

Hagä Do hapäh. Ti awät da ti noo gó, sahõnh hē ji jejēn doo P'op Hagä Do metēēh.* ³ Atsēm, kejēn do hadoo ta wób ramaa nanapäh bä bē her'oot doo, adēb bä kä, sahõnh hē maa napäh bä takaher'oot da ta jawén, P'op Hagä Do an'oo bä. Kaja hē ta gawakō gó kahesēēnh do ta see hā, tak'ēp da takaher'oot tii kä, sahõnh hē ramaa napäh hyb n'aa. Ti hyb n'aa, bē hyb n'aa matakä ti bē her'oot doo!

⁴ —Najis haa, bē jeÿÿm manä ji majī ji daj'ēēp do hā. Jāām né hē ji hub rahajaa radajēēb bä. Ji h'yyb tym dooh rahaja bä. ⁵ ÿ maher'oot bēēh, ny hadoo do bē jeÿÿm. Taw'āāts hē P'op Hagä Do ji jeÿÿm. Ti ti hajaa ji tadaj'ēēp do jawén paa bä, ji h'yyb tym taw'oong hōm kån tabanesaa hēnh. Ti hyb n'aa, ji hyb n'aa jaw'yyk, ji jeÿÿm P'op Hagä Doo —näng mäh.

⁶ —Ji moo oow pé taw'ēēd taah, kanahēn d'os hē rabesēēm is, ky n'aa ganebats. Ti hado né paawä, dooh sét had'os do sa see P'op Hagä Do mabaan bä. ⁷ Ti hyb n'aa, bē eÿÿm manäh. Hajōng taw'ēēd takamahän do bahänh bē P'op Hagä Do kamahän. Sahõnh hē ji sēen sii hē P'op Hagä Do betsén. Baad ji tabahag'āās ÿ hanäng péh —näng mä Jesus.

⁸ Ti m' Jesus ky hadoo ēnh:

—Baad bē ÿ maher'oot hahÿÿh: Kēh ÿ n'aa najejēn pé ta wób sa hā, ÿÿh, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong jé Hana Doo, ÿ na-āāj hē, dooh ÿ ky n'aa jejēn bä ta tii, āās P'op Hagä Do pa hab'ēēh do sa hā. ⁹ Kēh ÿ n'aa jejēn péh, ÿ na-āāj da ÿ ky n'aa jejēn tii d' ēnh, āās P'op Hagä Do pa hab'ēēh do sa matym gó. ¹⁰ Jé Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong jé Hana Do ky n'aa rejāā péh, P'op Hagä Do mabaan ti ta hā. P'op Hagä Do Sahee ky n'aa rejāā pé kä, dooh P'op Hagä Do mabaan bä, dooh tat'yyd mehīn bä kä tii kä —näng mäh.

* 12:2 Tii d' Jesus wén her'oot, j'ooj madäk doo me ji ky ken'yym mahänh Pariséw rabad'oo doo da.

¹¹ —Bë ramoo maso däg bä, tób P'op Hagä Do panyyg rayd naherot doo hënh bë ramahũüm bä, sa wahë n'aa wób wë bë ramahũüm bä, hyb n'aa jewyk do wë na-ãäj né hë, bë hyb n'aa tón manä bë her'oot do hã bë ky n'aa. ¹² P'op Hagä Do Sahee anoo da bë her'oot do pan'aa —näng mã Jesus.

H'yy gatamah doo, tak'ëp ma näng do panyyg n'aa hahỹyh

¹³ Ti m' hajõk do mahang ta see ky ganyyh:

—Ma matëg —näng mãh. —Mamaher'ood hãj yỹ, tabetyn hyb n'aa ãä yb wë naa —näng mã aj'yy kyyh.

¹⁴ Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—Najis yỹ, y nado ti hetyn bë hã bë yb ma paah —näng mãh.

¹⁵ Ti m' sahõnh hë sa hã Jesus ky hadoo:

—Bë hyb n'aa matakä da, bë hyb n'aa nah'ũüm hyb n'aa bë ma, bë dajëër. Ji ma tak'ëp hajõng do nado ji h'yy gadajang hanoo do babä ji awät bä —näng mãh.

¹⁶ Ti m' panyyg ky n'aa gó m' tabeh'ũüm ta ti ky n'aa. Ti m' taky hadoo:

—Hỹ hadoo aj'yy tak'ëp wekãp doo. Baad ta gëew bä. Ti hyb n'aa baad né hë ta joom beaak. ¹⁷ Ti ta h'yyb gó taky hadoo: “N'yy d' y bad'oo hỹ kã?”, näng. “Gedë hõm joom ag tób n'aa”, näng ta kyyh. “N'yy hënh hỹ kã ta wób y bataa?”, näng ta h'yyb gó. ¹⁸ Ti taky hado kã: “Y hapäh. Hahỹ da y bad'oo”, näng ta kyyh. “Y apyn hõm dó joom ag tób n'aa”, näng ta kyyh. “P'aa hënh da y tamaa sooh. Aeh da hỹ kã joom s'ëëb tób n'aa, ma y tób n'aa na-ãäj né hë”, näng. ¹⁹ “Y bahajaa bä kã”, näng, “hahỹ da d' këh yỹ hã yỹ hë”, näng “Hajõng wakãp yỹ. Dooh d' nayyw tahëej bä. Hajõng da ta baab teh'ëenh wakãp yỹ hã”, näng. “Taw'ãäts hë hỹ kã, y kameh'ãäk hỹ kã. Baad y hỹ kã.

Baad ŷ beëëk hÿÿ kä, baad ŷ bawa hÿÿ kä, ŷ tsebé hÿÿ kä”, näng ta ti aj'yy h'yyb gó.

²⁰ Ti P'op Hagä Do ky hadoo ta hã: “H'yy gatamaa òm”, näng. “Badah atsëm da madajëp! Jaa wë tabayyw kãn a ma paah?”, näng P'op Hagä Do kyyh aj'yy hã kä —tii d' mä Jesus baher'oot ji ma ky n'aa, ji dajëër ky n'aa.

²¹ Ti m' Jesus ky hado kãn sa hã:

—Ti hadoo né kä ta ti tak'ëp sa wak'ããb hyb n'aa h'üüm do hã, P'op Hagä Do dooh rahyb n'aa es'ee bä —näng mä Jesus.

Ji P'op Hagä Do kamahãn do ky n'aa hahÿÿh

²² Ti m' ta ma matëg hã Jesus ky hadoo:

—Ti hyb n'aa bë ŷ maher'oot hahÿÿh: Bë hyb n'aa tón had'yyt manä bë babok do hã, bë waa hã, bë saroor hã.

²³ Tii d' ŷ wén edoo, ji awa do bahãnh ti ji edëp doo. Ji saroor bahãnh ji. ²⁴ Bë hegãã taw'ëëd. Dooh reloom bä

joom tym. Dooh rata bä joom ag. Dooh sa waa tób n'aa rayd taa péh. Ti hado né paawä P'op Hagä Do anoo sa waa. Taw'ëëd P'op Hagä Do kamahãn do bahãnh bë takamahãn!

²⁵ Tak'ëp bë hyb n'aa newë had'yyt né paawä, dooh bë haja bä bë aboo dawëd bä ta tii da. ²⁶ Ta ti bë nahaja bä, nahejooj né paawä, h'ëëd hyb n'aa bë hyb n'aa newë had'yyt hë ta wób.

²⁷ —Bë hegãã tabawä n'aa ts'ooh —näng mäh. —

Dooh né paawä ramoo boo bä, dooh né paawä sa saroor rages'yyb bä, Saromãw saroor anyyw né paawä, gabar'ëëng né paawä, ti bahãnh tabanãm ti tabawä n'aa ts'ooh.

²⁸ Tii da baad ub P'op Hagä Do adoo bä tabawä n'aa hã, nayyw hë tsawyy jëng do hã, ji gatang do hã, ti bahãnh da P'op Hagä Do bahag'ããs bëëh. Tanoo né da bë hã bë saroor. H'ëëd hyb n'aa P'op Hagä Do hã baad bë h'yy kana'eeh? ²⁹ Bë hyb n'aa newë had'yyt manä bë eëëk doo,

bë awa doo, bë awëh doo. Bë hyb n'aa tón had'yyt manä ta tii. ³⁰ P'op Hagä Do sa h'yyb gó nahapäh do ti tii, ti hä h'yyb pad'ëek doo. Bë ti dooh tii d' bë adoo bä. P'op Hagä Doo, bë Yb, hapäh bë wë bedoh doo. ³¹ Taw'ääts hë baad bë h'yyb padäg bë Yb bag'ääs do hä. Tii bä kä, tanoo da bë hä sahõnh hë bë wë bedoh doo —näng mäh.

³² —Bë eỹm manä b'ée taah nahejooj is doo. Hanäm gó bë Yb, hỹ pong jé hawät do tabanoo bë hä, ta sii bë bag'ääs hyb n'aa. Ti hyb n'aa, bë eỹm manäh, ỹ wén näng. ³³ Taw'ääts hë bë esëem hõm bë wë hanäng doo. Kas'uut do hä bë banoo bë ma paa säm. Tii bä kä, bë ma näng hỹ pong jé kä. Ta ti dooh tahëej bä. T'ĩ hënh dooh retsëeg bä kä bë ma. T'ĩ hënh dooh kamera rejä bä kä bë ma. ³⁴ Ta tii d' ỹ wén her'oot, tak'ëp bë kamahän do banäng bä, tii bä bë h'yyb bawät —näng mä Jesus.

Baad ji gada do Jesus bahyng do panyyg n'aa hahỹh

³⁵ Ti m' taky hadoo:

—Taw'ääts hë bë h'yy kahasääb bë moo bok hyb n'aa, baad ub da bë gadaa had'yyt da, atsëm na-ääj hë bë gada, p'aa hënh ỹ bahyng bä. ³⁶ Taw'ääts hë tób danäh karom, atsëm sa kariw n'aa raket'ëe hënh jäm n'aa baad gad'aa do hadoo da bëeh. Ta bag ahõõ had'yyt hë ran'oo bä. Ty gapad'ëek ragada sa kariw n'aa, tanaëenh bä, nayyw hë ragas'ëes hyb n'aa tób, sa kariw n'aa bajëe suun hyb n'aa. ³⁷ Baad da gad'aa do sa hä, sa kariw n'aa kajaa bä kä raty gapad'ëek do hyb n'aa —näng mä Jesus. —Né hup ỹ né hë hahỹ ỹ her'oot doo: Sa kariw n'aa ats'yyt da, rabat'oonh, rabawëh hyb n'aa. Tii bä da ta saroor see tah'ỹt, tii bä sa tä, sa waa taban'oo kän sa hä. ³⁸ Taw'ääts hë da sa kariw n'aa awyyd bä ty gapad'ëek do sa hä, atsëm ub takaja bä, tapaj'ëe bä takaja bä na-ääj hë —näng mäh.

³⁹ Ti m' tabaher'oot ënh panyyg see ky n'aa me sa hä:

—Bë hyb n'aa newë hahÿÿh: Tób danäh hapëë bä paawä hets'ëëk do kajaa bä, dooh paawä tan'oo bä hets'ëëk do ta tób tanoo eë nä bä. Baad paawä tagada. ⁴⁰ Ti hadoo bë hä. Taw'ääts hë baad bë hyb n'aa matakä, baad bë gadaa ta pooj jé. Ta ti ÿ wén her'oot, bë ganadaa bä Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do kajaa da p'aa hënh —näng mä Jesus.

⁴¹ Ti m' Peed beanh ta hä:

—Äã wahë n'aa —näng mäh. —Äã hä ub ti mabaheer'oot ta ti panyyg? Sahõnh hä ti mabaheer'oot? —näng mäh.

⁴² Ti m' Jesus ky gadoo panyyg see ky n'aa me m':

—Ta ti ÿ maher'oot, sahõnh hë bë mahang ta kaser n'aa baad had'yyt hë ta kariw n'aa mejüü do moo wät doo, h'yy ganäng do hadoo rabahadoo doo. Ta tii hä ta kariw n'aa banoo, ta karom tabahag'ääs hyb n'aa, sa waa tabetsëeh hyb n'aa sa hä, ta s'ee hënh ta kariw n'aa awäd nuuj jé. ⁴³ Taw'ääts hë ta kaser n'aa hä, ta kariw n'aa awyyd bä ta mejüü do hä moo wät doo, ta kariw n'aa matëeh bä. ⁴⁴ Ta kariw n'aa weh'ëeh da ta ti hadoo doo. Sahõnh hë tahaëënh ta hä ta ma, ta ma hagä n'aa tabahado däk hyb n'aa kä. Né hup ÿ né hë ta ti ÿ her'oot doo. ⁴⁵ Hÿÿ kä, baad ta kaser n'aa moo nawäd bä paawä, ta h'yyb gó taky hado bä: “Dooch nayyw hë kariw ÿ n'aa kaja bä”, tanoo bä, karom wób tahewyh had'yyt bä kä, tatsebë do waa n'aa tamoo hewëed bä, taoom bä jarakë hedoo do mahÿÿj, ⁴⁶ ti taganada bä né kä ta kariw n'aa kajaa da. Tahyb n'aa napeet bä kä takajaa. Tii bä, tak'ëp da ta kariw n'aa rejä kän da. Tanoo da ta kaser n'aa paa ahoop, P'op Hagä Do ky nadah'eeh do nesaa do rahoop doo da.

⁴⁷ —Jé karom ta kariw n'aa ganada doo, ta kariw n'aa karën do tamoo nawät doo, tahapëë né paawä baad ub ta kariw n'aa mejüü doo, tak'ëp da rabahewyyh ta mabaj. ⁴⁸ Jé nesaa do moo wät doo, ta kariw n'aa mejüü do nahapäh doo, dooh denaa hë rahewyh ta mabaj. Ti hyb

n'aa kä, ji hã P'op Hagä Do anoo do pénh, ti pénh né takarēn ji moo wät ta wë. Hajōng do hã kahanoo doo, hajōng na-ãāj takarēn tamoo wät ta wë, hajōng takarēn ta mabaj. Ta bahānh kahanoo do hã, ta pénh né ta mabaj.

Jesus hyb n'aa raketyn hōm do ky n'aa hahỹh

⁴⁹ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Hỹ pong jé naa ȳ bahyng, tēeg hadoo ȳ gahō jat hyb n'aa, badäk hahỹh hã habong do sa mahang tetyn hōm hyb n'aa. Ȳ karēn paawä nyyw hē tabahōō jat ti tēeg hadoo doo. ⁵⁰ Tak'ēp da nesaa do ȳ bahoop da. Tak'ēp ȳ h'yy katón ta ti ȳ bahajaa bä kä. ⁵¹ Ȳ ahyy wät babä, bē ed'oo apäh, h'yyb nyyw gó badäk hahỹh hã habong do rababok hyb n'aa sa da hadoo do wë, ȳ an'oo bä do hyb n'aa. Tii d' bē hyb n'aa newē manäh. Ȳ ahyy wät do hyb n'aa, hēp ȳ n'aa raketyn bong da. ⁵² Hỹ jawén da, sa wakāän hedoo do ketyn hōm da hēp ȳ n'aa. Sa wakāän tamawoob hē hadoo do ragadoo da kēh ȳ n'aa. Pawóp hē, dooh d' ragado bä. Ky kedak da hēp ȳ n'aa. ⁵³ Ta wób da, sa yb sa taah daheeh ketyn bong da hēp ȳ n'aa. Ti hadoo né da sa ȳyn sa toog daheeh, raketyn bong da hēp ȳ n'aa. Sa mayyn sa takaanh na-ãāj da —näng mä Jesus ta ma matēg hã.

⁵⁴ Ti m' hajōk do hã taky hadoo:

—Papỹj badēē hyng hēnh naa näeng poo wäd bä, “Badah tabadoos”, näk bē kyyh. Te hub né hē, adoos né hē. ⁵⁵ Ta karawaa me tagahēm bä, “Badah banäm”, näk bēeh. Te hub né hē, banäm né kä, baju né hē kä. ⁵⁶ J'ooj madäk doo me ky ken'yym do bēeh! Bē h'yy genä né paawä näeng hadoos do heen n'aa hã, banäm do heen n'aa

hã, dooh bë h'yy genä bä, da hẽ kä, ta heen n'aa bë hã kametëeh do hã† —näng mäh.

⁵⁷ —Hëd n'aa bë hyb n'aa nanewëë bë daaj hẽ, baad hadoo do ji moo wät doo? ⁵⁸ Bë ky n'aa tapaa pé sii bë ahõm bä, hyb n'aa jawyk do wë õm taky n'aa etyy hyb n'aa, taw'ãäts hẽ ta hõõ bä, bë sii hõm do sii baad bë ber'oot, taberéd hõm hyb n'aa ta ti bë ky n'aa tamahũũm do hyb n'aa jawyk do wë. Tii d' bë nadoo bä, bë d' tamahũũm hyb n'aa jawyk do wë. Ta tii kä, warahén hã bë tabahaëenh, bë tadewäts bëeh hyb n'aa kä. ⁵⁹ Baad bë ÿ maher'oot: Dooh d' bë anä bä kä tii bä, sahõnh hẽ bë nepaag bä —näng mä Jesus.‡

13

Nesaa do ji neréd bä, ji da P'op Hagä Do rejää do ky n'aa hahỹỹh

¹ Ti noo gó m' ta wób rabana Jesus wë. Jesus mä ramaher'oot Pirato häd näng do warahén n'aa radej'ëep do Garirej buuj wób, P'op Hagä Do hã rama ejuu bä. ² Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—Garirej buuj wób sa mahãnh nesaa do ramoo bok, rawén dejëp, bë ed'oo? ³ Dooh. Tak'ëp nesaa do sa hã, ta wób sa mahãnh hyb n'aa nado. Bë hã na-ãäj hẽ da tabadäng P'op Hagä Do mo haj'aa nesaa do bë moo bok do sãm, nesaa do bë neréd bä. Tabanesaa hënh bë da tah'eed hõm. ⁴ Ta ti 18 hedoo doo, Siroéh häd näng do tób yb sa

† 12:56 Naëng badoos do pooj jé, rahapäh ta heen n'aa. Tabanãm do pooj jé, rahapäh na-ãäj hẽ ta heen n'aa. Hajõng Jesus pehuunh né paawä, dooh rah'yy genä bä P'op Hagä Do T'aah tado bä né hẽ. ‡ 12:59 Ji da hadoo do ji ky n'aa tapaa do ky n'aa had'yyt nado hahỹỹh. Hahỹỹ d' tahanäng pé na-ãäj hẽ: Taw'ãäts hẽ nayyw hẽ, ji hajaa nä bä, ji h'yyb tym ji benãm P'op Hagä Do wë, ta jawén ji tanarej'ää hyb n'aa.

jó hatëh hyng doo ënh? Radejöp bë ed'oo g'eeh, tak'öp ranesaa do hyb n'aa Jerusarënh buuj wób sa mahãnh?
⁵DooH. Ti hyb n'aa nado. Bë hä na-ãaj hë da tabadäng P'op Hagä Do mo haj'aa, nesaa do bë moo bok do säm, nesaa do bë neréd bä. Tabanesaa hënh bë da tah'eed hõm —näng mä Jesus.

⁶Ti m', panyyg gó m' Jesus baher'oot nyy da P'op Hagä Do bad'oo ji hä, baad hadoo do ji moo nawäd bä. Ti m' taky hadoo:

—Hÿ hadoo aj'yy bejoom joom wiigo häd näng doo, uwa tyd mahang. Hajõõ nuu me tabahõm tabahëg'ãas hyb n'aa ta joom teag bä. DooH tawyyd bä ta ag ta hä. ⁷Tii kä, tagadëëg ub, ta joom mahang moo wät do hä taky hadoo: “Tamawoob hë ta baab ÿ gadaa wät teag bä. DooH teag bä. Tabad'op hë ta ag ÿ aw'yyt péh. ÿ karën mabagëëw jat”, näng mäh. “Daap tabewaat”, näng mäh. “Joom see ër ejoom paawä tabasooH bä”, näng joom danäh ta sii moo wät do hä. ⁸Ti m' ta sii moo wät do ky hadoo: “Taw'ãäts hë sét hë ta baab ër gamedaa wät”, näng mäh. “Baad ÿ bahag'ãas hÿÿ kä”, näng mäh. “Baad ÿ w'oo eh'aa këë k'ãäts baad hadoo doo me”, näng mäh. ⁹“Wät hahÿÿ hä ta baab teag bä, taw'ãäts hë. Taneag bä kä, tii bä kä mamejõ ÿ bagëëw hyng”, näng aj'yy ta kariw n'aa hä —näng mä Jesus.

ÿÿnh jadatog is do panyyg n'aa hahÿÿh

¹⁰Ti m' Saab hä kä, Judah buuj rakamehehãk bä kä m', tób P'op Hagä Do panyyg rayd naherot do yt hä m' Jesus ma metëëk bä kä m', ¹¹tahapäh mä tii bä ÿÿnh jadatog is doo, karap'ar h'yyb nesaa do ta hä hadäk do haj'aa. DooH m' tahaja tadojoow bä. ¹²Ti m' ÿÿnh Jesus bahapäh bä, tanaëënh mä ta wë. Ti m' taky hadoo ta hä:

—Tok ÿÿ, õm has'oo däk! —näng mäh.

¹³ Ti m' ta hã tamoo däng. Ta hã tamoo dëe sii hẽ m', takadajoow gëët. Tak'ëp mä ÿñnh j'aa etsëe kãn P'op Hagä Doo.

¹⁴ Ti m', dooh m' tób P'op Hagä Do panyyg rayd naherot do wahë n'aa genaag bä Saab hã ÿñnh nahëe Jesus ado hõm doo.

—Ti anäng ji moo oow see pé ji moo wät do pan'aa ta äh —näng mä tób hagã n'aa tób gó kahet'aa do sa hã. —Taw'ääts hẽ tii hã bë bana, bë nahëe kado hõm hyb n'aa. Saab hã ti dooh! —näng mä ta kyyh.

¹⁵ Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—J'ooj madäk do ta ti bë h'yyb! —näng mäh. —Bë na-ääj hẽ bë moo bok Saab hã. Dooh g'eeh bë asood hõm bä bë masãäh booj yb, jumeto, sa tób n'aa yt hã habëeh do Saab hã, bë mahũüm hyb n'aa rabeheek doo hënh? ¹⁶ Dooh g'eeh taw'ääts hẽ tado bä, Saab noo gó ÿ asood hõm bä hahÿ Abaraãm panaa paa seeh, 18 ta baab takamawyyt do Nesaa Do Yb moo gó? —näng mä Jesus kyyh.

¹⁷ Ta ti tabedoo bä kä m', ta majĩĩ m' nu mebyy bong. Hajõk do tii bä hab'ëeh do ratsebé mä sahõnh hẽ hanãm doo, Jesus moo wät do hã.

Panyyg ky n'aa gó Jesus metëeh hahÿ hã P'op Hagä Do bag'ääs do ky n'aa

¹⁸ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Panyyg ky n'aa me ÿ her'oot bë hã P'op Hagä Do bag'ääs do ky n'aa —näng mäh. ¹⁹ —Joom motaad häd näng do tym nad'ëed is do hadoo né hẽ P'op Hagä Do bag'ääs doo, tadu doo noo gó. Motaad tym aj'y y ejoom ta joom wób babëeh bä. Ti tabawëe kãn, ti tabae hëe kãn.

Tii hã kä taw'ëed batooj kãn ta hã kä* —nãng mã Jesus kyyh.

²⁰ Ti m' Jesus ky hadoo ënh:

—Panyyg see ky n'aa me ÿ her'oot bë hã P'op Hagä Do bag'ããs do ky n'aa —nãng mãh. ²¹ —Pãw makuj ÿÿnh ado däk doo, tiriig s'ëeb hajõng do mahang tamekuuj däk do hadoo né tii. Baad tabajõõts däk, baad takamekuuj wät hyb n'aa sahõnh hẽ tiriig s'ëeb mahang† —nãng mã Jesus panyyg gó m' tabeh'üüm.

Hÿ pong jé, P'op Hagä Do panang bã, ji bajëe suun do panyyg n'aa hahÿÿh

²² Ti m' Jesus bahõm Jerusarënh hënh. Ti m' tamahõm me, tama metëek panang ta hõõ bã habong do sa hã. ²³ Ti m' aj'yy see eanh ta hã:

—Hyb n'aa jawyk doo —nãng mãh. —Jããm hẽ pawóp its g'eeh ked'ëep P'op Hagä Do wë? —nãng mã aj'yy kyyh.

Ti m' Jesus ky hadoo sa hã. Panyyg gó m' tabeh'üüm:

²⁴ —Noo nad'ëed its do hadoo hÿ pong jé ji bajëe suun doo. Ti hyb n'aa taw'ãäts hẽ tak'ëp bë hyb n'aa eréd manäh, bë bahajaa hyb n'aa bë bajëng do t'ĩ hënh. Ta jawén, hajõk né paawä da karën hajëe p'ëe, dooh da rahaja wäd bã. ²⁵ Tób danäh noo gatsëe däg bã, dooh ji haja wäd bã ji ajëe suun ta gó. Tób w'oo hã bë wób rababë hõm tii bã. Tak'ëp bë wób ranaëenh da tagas'ëes hyb n'aa: “Ãã wahë n'aa, manoo gasëets a tób, ãã bajëe p'ëe hyb n'aa”, nãk da bë wób kyyh ti noo gó. Ti d' taky hadoo: “Jaa bëeh? Dooh bë ÿ hapëe bã”, nãng da bë wób hã. ²⁶ Ti d' bë wób

* 13:19 Joom motaad häd nãng do ky n'aa gó Jesus metëeh nyy da P'op Hagä Do bag'ããs do kah'üüm, ny hadoo ta hã h'yy ka'eeh do kah'üüm. † 13:21 Pãw makuj, jé pad'yyt hẽ tiriig s'ëeb mahang kamekuuj däk doo da, jé pad'yyt hẽ badäk hahÿÿ bã P'op Hagä Do bag'ããs do bawäd däk da.

raky gedak: “A sii paa ãã beëëk, a sii paa ãã bawa. ãã panang bã, ta tyw n'aa me, mama metëëk do paa ããh.”
²⁷ Ti d' bê wób hã taky hadoo: “Dooch bê ÿ hapëë bã. Bë ahôm mahãnh ÿÿ, nesaa do moo heb'ooh doo”, nãng da ta kyyh —nãng mã Jesus ta hã h'yy kana'eeh do ky n'aa.

²⁸ Ti m' taky hadoo:

—Tak'ëp bê wób ba'oot da. Sa tæg kamegëëj däk da. Tak'ëp bê wén oot da, bê hapäh do hyb n'aa da hÿ pong jé P'op Hagä Do bag'ããs bã Abaraãm, Isak, Jakóh, sahõnh hë P'op Hagä Do ky n'aa rod, bëë kä, dooh ran'oo bã t'ï hënh kä. ²⁹ Badäk hahÿÿ hã jé pad'yyt hë naa rabena da, P'op Hagä Do bag'ããs doo bã ratsebé do jãm n'aa tyng n'aa jó rabat'ooh hyb n'aa. ³⁰ Babä hyb n'aa sekog is do wób kä, ti noo gó kä, hyb n'aa jewyg kãn da. Babä hyb n'aa jewyk do paa wób kä, ti noo gó kä, hyb n'aa sekog padäg its tii kä —nãng mã Jesus.

Jerusarënh panang hyb n'aa Jesus h'yy katón do pa-nyyg n'aa hahÿÿh

³¹ Ti noo gó né hë m' Pariséw wób rabana Jesus wë. Ti m' raky hadoo:

—Ahôm ta s'ee hënh. Õm da Eróts daj'ëëp —näk mã sa kyyh.

³² Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—Bë ahôm nã. Bë maher'ood ta ti aj'yy ji rahejãã do yb. Bë her'ood ta hã, pawóp nã ta ãh karap'aar h'yyb sa hã hanãng do ÿ bahebë nã. Pawóp nã ta ãh nahëë enãh do ÿ asog hõm nã sa nahëëh. Tii bã kä, ÿ haja kãn da ÿ moo wät doo kä badäk hahÿÿ bã. Tii da bë kyyh ta hã. ³³ Jerusarënh bã né hë P'op Hagä Do ky n'aa rod ranaheb'ooh. Ti hyb n'aa, t'ï hënh né hë ÿ bahõm, ÿ dajëp hyb n'aa sa nemuun —nãng mã Jesus ta ky n'aa hã.

³⁴ Ti m' taky hadoo:

—Jerusarēnh, Jerusarēnh! A babuuj ranaheb'oooh P'op Hagā Do ky n'aa rod. Pā me ramahek'uut bē wē P'op Hagā Do mejūū doo, radejēp hyb n'aa. Hajōō nuu me ŷ karēn paawā ŷ bataa a babuuj, nesaa do mahānh ŷ mo n'aa jesuu hyb n'aa sa hā, karaak ta taah ŷŷn ta kēg yt hā tata bēēh do mo n'aa me. Tii da ŷ badoo paawā sa hā, dooh tii d' rakarēn bā. ³⁵ Bē hegāā da Jerusarēnh buuj, P'op Hagā Do beréd hōm da bē panang. P'op Hagā Do mak'yyts dāk bē panang. Dooh da ŷ bē hapēē bā kā. Jāām né da p'aa hēnh ŷ bē bahapāh da, bē h'yy kawareem bā, hahŷŷ da bē her'ood bā: “Ky n'aa kedēng tii, Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do kyy gó hana doo!”‡

14

Saab hā Jesus nahēē do hōm do panyyg n'aa hahŷŷh

¹ Ti m', ta see pé noo gó Saab hā, Pariséw hyb n'aa jawyk do see tób bā Jesus bawēh bā m', baad mā Jesus ramatakēē. ² Tii bā m' ti anāng mā aj'yy nahēē nāng doo. Dehepung bēēh mā ta tsyym, ta mooh. Rakarēn mā raheg'āās Jesus ado hōm bā ta nahēē Saab hā, ratayy do hā. ³ Ti m' Pariséw hā, Mosees ky n'aa jaw'yyk do baad hap'ēēh do hā na-āāj mā Jesus beaanh:

—Mosees ky n'aa jaw'yyk do anoo, nahēē nāng do sa nahēē ji ado hōm Saab hā? Dooh g'eeh tan'oo bā? —nāng mā Jesus.

⁴ Dooh m' raky gedag bā. Bag hēnh mā rabab'ēēh. Ti m' Jesus moo dāng nahēē nāng do hā. Ta nahēē do hōm. Ti m' tamejūū tababaaj hōm hyb n'aa. ⁵ Ti m' tabeaanh ta wób sa hā:

—Bē t'aah, bē mas'āā booj yb t'aah, tadēē hyy bā t'ōp naēng gajat doo gó Saab hā, dooh g'eeh nayyw hē bē ej'ooj nā bā, Saab hā né paawā? —nāng mā Jesus.

‡ 13:35 Saaw-Mo 118.26

⁶ Dooh m' sa kyy péh.

Jesus metëek ji kanasab'ee do panyyg n'aa hahÿÿh

⁷ Ti m', sahõnh hë Pariséw atsyid wät do resoos mä ta tyng n'aa baad hadoo doo bä, ji weh'ëëh do tyng n'aa. Ta ti Jesus bahapäh bä m' taky hadoo, panyyg gó m' tabeh'ũũm:

⁸ —Ket'ëë do jãm n'aa hënh ji ratsyid bä, bë esóts manä baad hadoo doo, hyb n'aa jawyk do tyng bë tyng. Hyb n'aa jawyk do tyng n'aa bë esóts bä, hyb n'aa jawyk do bë mahãnh tatsyid wät do kajaa bä, ⁹ kat'ëë do noo gana do ky hadoo da bë hä: “Man'oo hahÿÿ hä ta tyng majasoo doo”, nãng da. Tii bä kä da, sa matym gó da bë da nu mebyy bong. Tii bä kä, bë kahÿÿd kãn ky n'aa nets'äs do tyng jó kä. ¹⁰ Bë ratsyid bä, taw'ãäts hë bë atooj dawë hä, hyb n'aa najewyk do tyng jó. Ti m' jãm no gana do kajaa bä, hahÿÿ da ta kyyh bë hä: “B'ëëp dana, p'eets hë, baad hadoo doo bä bë atooj.” Tii bä kä, tats'yyt do wób sa matym gó bë kawehëë däk da. ¹¹ Jé ta daaj hë kaweh'ëëh doo, nu mebyy wät da, ta wób sa yd jé tanu gadäg hõm. Jé ta daaj hë kawaneh'ëëh doo, raweh'ëëh da, P'op Hagä Do an'oo bä —nãng mä Jesus.

¹² Ti m' tób danäh hä Jesus baher'oot:

—A waa, a tä mamoo wäd bä a sii ratsebë, a sii rabawa hyb n'aa, matsyid manä a najiis hedoo doo, a hÿÿj hedoo doo, a wakãän hedoo doo, a pa haj'eenh do tak'ëp ma enäh doo. Ti matsyid bä, õm da rats'yyt ta mabaj. ¹³ Taw'ãäts hë matsyid kasuud is do hedoo doo, k'yy gedóm do hedoo doo, nabong do hedoo doo, ty tsehët do hedoo doo. ¹⁴ Tii bä kä da õm P'op Hagä Do ky n'aa edëng. Dooh né paawä rahaja bä rabaj bä, P'op Hagä Do tii kä hanoo a hä ta mabaj, baad habong do paa ragenä bong noo gó —nãng mäh.

Hÿÿ pong jé jãm haeh do hadoo panyyg n'aa hahÿÿh

¹⁵ Ti m' Pariséw ats'yyt do see Jesus her'oot do tamaa napäh bä m', taky hadoo:

—Ky n'aa kedëng da jé hỹ pong jé, P'op Hagä Do bag'ääs do jäm n'aa bä ta waa n'aa tawa bä sa sii —näng mä aj'y y kyyh.

¹⁶ Ti m' panyyg ky n'aa gó Jesus ky gadoo:

—Hỹ hadoo aj'y ratsebé do waa n'aa, ta tä n'aa tamoo wät. Hajök tats'yyt ta sii ratab'ëes hyb n'aa ta ti jäm.

¹⁷ Sahõnh hẽ ta waa n'aa, ta tä n'aa, tabahaja däk bä, tamejũũ ta karom tabahõm, pooj jé tatsyyd bong do tabats'yyt hyb n'aa. ¹⁸ Ti m' sahõnh hẽ tats'yyt do raky kamep'ëeh. Ta see ky hadoo: “Nag'aap hẽ y bets'ëẽ hõm hëej. Y karën y heg'ääs”, näng. “Dooh y haja bä y ahõm bä”, näng. “Mamaher'ood a kariw n'aa, du daa y bahõm péh”, näng ta kyyh.

¹⁹ Ti ta see ky hadoo: “Nag'aap hẽ y bets'ëẽ wät 10 booj yb. Hỹ kã y metyy, baad rado bä. Ti hyb n'aa, dooh tahaja bä y ahõm bä”, näng ta kyyh. “Mamaher'ood a kariw n'aa, du daa y bahõm péh”, näng ta kyyh.

²⁰ Ti ta see ky hadoo: “Nag'aap hẽ y gat'ëë däk äm yỹ. Dooh tahaja bä y ahõm bä”, näng ta kyyh.

²¹ Ti ta karom babaaj hõm kãn, tamaher'oot mä ta kariw n'aa sa kyyh. Tii bä kã, jãm no gana do kawaj'ään wäd kãn sa wẽ, ti taky hado kãn ta karom hã kã: “Nayyw hẽ, ahõm nä. Panang tyw n'aa me matsyyd hõm kas'uut doo, k'y gedóm doo, ty tsehët doo, nabong do sii hẽ”, näng ta hã.

²² Ti tabahajaa bä sahõnh hẽ tamejũũ doo, taky hadoo ta kariw n'aa hã: “Sahõnh hẽ y bahajaa mamejũũ doo da. Ti hadoo né hẽ, ti anäng nä ta tyng n'aa, ti anäng nä ta waa n'aa”, näng ta karom kyyh ta kariw n'aa hã.

²³ Ti ta kariw n'aa ky hadoo ta hã: “Ahõm panang bahãnh. Sahõnh maw'yyt do matsyyd. Y karën tóp y gabad'ëë däk. ²⁴ Baad y her'oot a hã. Pooj jé katsyyd bong

doo, dooh da ŷ an'oo bä sa tä, dooh ŷ an'oo bä sa waa”, näng ta kariw n'aa kyyh* —näng mä Jesus sa hä.

Nyy da ji bawät Jesus h'yyb hata ji karën bä ji hado bä do ky n'aa hahÿÿh

²⁵ Hajök mä Jesus had'aa doo, Jerusarënh hënh tabahöm bä. Ti m' ta jawén p'aa hënh taty kaw'ööd däk, ti m' taky hadoo:

²⁶ —Bë karën bä hëp ŷ hata bë hado bä, taw'ääts hë bë yb, bë ŷÿn, bë ŷÿm, bë taah, bë hÿÿj, bë änh bë kamahän do bahänh ŷ bë kamahän. Taw'ääts hë bë kamahän do bë hä bahänh ŷ bë kamahän. Sahönh hë sa bahänh ŷ bë kamanahän bä, dooh bë haja bä hëp ŷ hata bë do bä.

²⁷ Jé hëp ŷ n'aa tamo n'aa tahoop do tajeÿÿm bä, h'yyb nahedoo do nemon ŷÿ, dooh tahaja bä hëp ŷ hata tado bä —näng mä Jesus.

²⁸ Ti m', panyyg gó m' tabaher'oot, pooj jé m' baad mä ji hyb n'aa newëë, ji haja bä ta h'yyb hata ji ado bä. Ti taky hadoo:

—Tób pä s'ëëb haeh do tama doo, pooj jé dó taw'ääts hë tahyb n'aa newëë tahaja bä ta wë hanäng do ta säm, sahönh hë tahaja so bä ta tób. ²⁹ Daap tadu do bä, tanetsén nä bä ta säm, dooh ji hapëë bä ta baa bä tabawäd däk bä, ta säm bahëëj jëng. Tii bä ta wób rawajehëët ta hä: ³⁰ “Wät ta ti tób tama doo. Ahëëj jëng ta wë ta säm, kanaja nä tób”, näk da.

³¹ Hahÿ panyyg see bë maa newëë: Kaneb'oooh do du doo pooj jé, dooh g'eeh sa wahë n'aa hyb n'aa newë, rahaja bä sa majiĩ hä raj'aa ketsë, sa yd jé né paawä ta warahén n'aa? 20 miw ta majiĩ warahén n'aa, 10 miw ta warahén tanyy bä? ³² Tahyb n'aa newë bä tanahajaa doo, nayyw

* ^{14:24} P'op Hagä Do bag'aäs do jäm n'aa hënh, ji P'op Hagä Do bats'yyt do ky n'aa hahÿÿh.

hē tamejũũ rapanäk ta majĩ wē, dawēē nä rababok nä ta majĩ, raky n'aa her'oot rakananeb'oooh hyb n'aa —näng mä Jesus.

³³ Ti m' taky hadoo:

—Ti hyb n'aa, sahõnh hē ta wē hanäng doo, hēp ŷ n'aa tanerét doo, dooh tahaja bä hēp ŷ hata tado bä —näng mäh.

³⁴ Ti m' taky hado kån:

—Taw'ãäts hē ti jukiir. Ti hadoo né hē, tanadah'ëed wäd bä, taw'ãäts hē nado wäd.† ³⁵ Dooh hyb n'aa ji karēn wät péh. Ji aw'oong hõm tii. Jé karēn pé ŷ ma metëék do tamaa newē bä, taw'ãäts hē tamatakëē —näng mä Jesus kyyh.

15

B'éé kanapëē wät do panyyg n'aa hahỹh

¹ Ti m' Jesus ma metëék bä m', sa wahē n'aa dajëēr gedaag n'aa, nesaa do moo heb'oooh do na-ãäj hē rabana, Jesus metëék do ramaa newëē hyb n'aa. ² Ti hyb n'aa m', Pariséw, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do na-ãäj hē, raky hadoo:

—Hahỹ aj'yy nesaa do moo heb'oooh do tagadoo. Awēh na-ãäj hē sa sii —näk mä sa kyyh.

³ Ti m' Jesus baher'oot panyyg sa hã:

⁴ —Bē see tanyy bä 100 b'éé, ta masãäh, ti m' 100 hedoo do see takanapëē wäd bä, dooh g'eeh teréd dó 99 hedoo do ta masãäh, kanapëē wät do tabesoos hyb n'aa? ⁵ Ti tabaw'yyt bä kã, tatsebee wät do hyb n'aa tatóg sooh ta nu k'yy hã, tamajëēh hyb n'aa kã. ⁶ Tób bä takajaa bä kã, tanaëēnh da ta najiis, tanaëēnh ta wób ta pa haj'eenh doo, ratsebé hyb n'aa ta sii, ta mas'ãã see taw'yyt do hyb

† 14:34 Jukiir nadah'ëed wät do hadoo, Jesus hã h'yy ka'eeh do h'yy gejë hõm doo.

n'aa kā, kanapēē wāt do paah. ⁷ Bē ŷ maher'oot hahŷŷh — nāng mā Jesus: Ti hadoo né da hŷ pong jé P'op Hagä Do pa habong doo, tak'ēp da ratsebé baad nadoo do paa see h'yy kawareem bā P'op Hagä Do hä. ⁹ hadoo baad habong doo, dooh hyb n'aa rah'yy kawereem pé sa hyb n'aa ratsebee né paawä, ta bahānh ratsebé, sét hē baad nadoo do paa P'op Hagä Do wē h'yy kawareem do hyb n'aa —nāng mā Jesus.

Moweed nepä wāt do panyyg n'aa hahŷŷh

⁸ Ti m' tabaher'oot ēnh panyyg see gó. Ti m' taky hadoo:

—ŷŷnh see wē tanyy bā 10 moweed k'ääts tēg hawak do s'ēēb, tii bā, ta see badoo wād bā, tagataa dāk ta bag, tabakoot tób, baad tabesoos da. ⁹ Tabaw'yyt bā kā, tanaēēnh ta najiis, tanaēēnh ta pa haj'eenh doo, ta sii ratsebé hyb n'aa moweed nepä wāt do taw'yyt do hyb n'aa. ¹⁰ Ta ti hadoo, P'op Hagä Do äās ta pa hab'ēēh do ratsebé nesaa do moo hew'ēēt do paa see P'op Hagä Do hä tah'yy kawareem bā.

Aj'yy ta yb wē matēēh do panyyg n'aa hahŷŷh

¹¹ Ti m' Jesus baher'oot ēnh panyyg seeh. Ti m' taky hadoo:

—Ti awät aj'yy ma nāng doo. Pawóp hē ta taah. ¹² Ta see pé noo gó, ta t'aah tagad'oo hadoo do ky hadoo ta yb hā: “Na ŷ karēn no n'aa ŷŷ, madajēb nuuj jé no n'aa paah. Nayyw hē ŷ karēn ŷ gadoo”, nāng ta t'aah. Tii bā sa yb betyn hōm ta ma ta taah sa hā.

¹³ Dooh tahajōō nā bā ta āh, tagad'oo hadoo do bata hōm kån sahōnh hē ta ma, ta yb mo haj'aa kā. Ti tabahōm kån dawēē, hēēj s'ee hēnh. T'īī hēnh kā tabahāj kån sahōnh hē ta wē hanāng do paah. Tah'yyb dāng do hā tabeh'ēēnh. ¹⁴ Ti bahānh kā ta dajēēr bahēēj jēē kån. Dooh

wäd ta dajëër kä. Tii bä awäd kän sah. Asa kän. Dooh tadoo wät péh. ¹⁵ Ti ta tyw n'aa esóts kän tamoo wät doo. Ti awät aj'yy too yb masāāh näng doo. Ti hā tabetsēē tamoo wät doo. Ti tamoo wäd kän, too yb tahagāā kän. Too yb tanejë kän. ¹⁶ Tak'ëp ta ti aj'yy basa kän. Takarēn paawā too yb waa tabawa. Dooh hanoo pé ta hā ta waa.

¹⁷ Tii bä tat'yyd kamehīn kän. Ta h'yyb gó taky hadoo: “Jajé, sahōnh hē ee sii moo bong doo, ee karom, dooh rasa bä. Anäng sa waa. Mad'aak né sa waa. Ti ŷ bas'as babā”, näng. ¹⁸ “Taw'āāts hē ŷ babaaj hōm ee wē”, näng ta kyyh. “ŷ maher'oot ta ti ee”, näng. “ ‘Ee’, näng da kēh ŷŷ”, näng, “ ‘nesaa do ŷ moo wäd wät P'op Hagā Do hā, a hā na-āāj hē’, näng da kēh ŷŷ”, näng ta kyyh ta h'yyb gó. ¹⁹ Ti tahyb n'aa newēē ta h'yyb gó: “ŷ etsēē da ŷ moo wät doo. ‘A karom dāg da ŷŷh. Dooh a t'aah ŷ doo wäd bä’, näng da ŷŷh”, näng ta h'yyb gó. ²⁰ Ti tababaj nā kän p'aa hēnh kā ta yb wē kä.

Takajaa bä kā ta yb wē, dawēē naa ta yb gadoo. Baad ta yb gadoo. Dawēē naa tabahapāh bä, tat'yyd mehīn. Ti tawaj'aa dāk ta wē, takedēng hyb n'aa. Tawaké dāk, ta tapa tsanetsub wät takedēng do heen n'aa. ²¹ Ti ta t'aah ky hadoo: “Ee”, näng, “nesaa do ŷ moo wäd wät P'op Hagā Do hā, a hā na-āāj hē”, näng. “Dooh a t'aah ŷ mamaneēēj wäd bä”, näng ta kyyh.

²² Ti ta yb ky hadoo ta karom hā: “Nayyw hē, bē mana saroor tak'ëp hanām doo, ta hā bē dadāg. Ta ma poo heen n'aa, ta tsyym suun sii hē bē mana. ²³ Bē naboh booj yb t'aah hepuh doo, ēr nejē häng doo, ēr tsebé do tā n'aa”, näng. “Ēr tsebé da, p'aa hēnh tah ŷ kajaa do hyb n'aa”, näng. ²⁴ “Dajëp do hadoo hahŷ tah ŷŷ. Edëb wät p'aa hēnh hŷŷ kä. Nepā wäd paah. Hŷŷ kä kaw'yyt p'aa hēnh”, näng ta yb kyyh ta karom hā. Tii kā ratsebee kän, rabajām kän ta hyb n'aa kä.

²⁵ Ta t'aah seeh, wah'ëeh hadoo do moo wät sa joom banäng bä. Ti nuuj jé takajaa. Wah'ëeh hadoo do bajëng bä kä, tamaa newë däk ketën doo, kejäm doo. ²⁶ Ti tanaëënh sa karom seeh. Tabeaanh hëd n'aa ta tii. ²⁷ “A hÿÿj kaja nä p'aa hënh”, näng. “A yb mejüü äã naboh jat booj yb t'aah hepuh doo, ër tsebé do tä n'aa, baad takajaa do hyb n'aa”, näng sa karom kyyh ta hä.

²⁸ Ti wah'ëeh hadoo do kawaj'ään kän. Dooh takarën bä tajëë suun tób gó. Ti ta yb banyyh tamaher'oot hyb n'aa, tabajëë suun hyb n'aa. ²⁹ Dooh ta t'aah karën bä tamaa newë bä ta ti taher'oot doo. “Hajõõ ta baab tak'ëp ÿ moo wäd wät a sii”, näng ta yb hä. “Dooh noo gó òm ÿ ky nadaheeh péh”, näng. “Dooh noo gó tabad'op hë man'oos pé b'éé t'aah, najis ÿ daheeh äã tsebé do tä n'aa”, näng ta kyyh. ³⁰ “Hÿÿ kä a t'aah mahanäng doo, ÿÿj hajõk sii he'ÿÿh do hä tabahäj jëng do a dajëër tababaaj nä bä kä, mamejüü ranabooh booj yb hepuh doo!”, näng wah'ëeh hadoo do ta yb hä.

³¹ Ti ta yb ky hadoo: “Tah ÿÿ”, näng, “pa ÿ had'yyt ti òm bagä”, näng ta yb kyyh. “Sahõnh hë wë ÿ haym doo, a ma had'yyt né hë tii”, näng. ³² “A hÿÿj ti hÿ dajëp do paa hadoo. Hÿÿ kä edëb wät p'aa hënh. Nepä wät do hadoo, p'aa hënh takaw'yyt”, näng. “Ti hyb n'aa, taw'ääts hë né hë tii d' ër tsebé, taw'ääts hë né hë jäm ji moo wät”, näng ta yb kyyh wah'ëeh hadoo do hä —näng mä Jesus panyyg ky n'aa me m' tamaher'oot.

16

Ta kaser n'aa kamatakëë do panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti m' ta ma matëg hä Jesus maher'oot hahÿ panyyg:

—Ti awät aj'yy tak'ëp ma näng doo. Ta see pé noo gó ramaher'oot ta kaser n'aa ky n'aa. Dooh m' baad tanä ta kariw n'aa ma, tah'ëënh mä ta ma. ² Ti hyb n'aa tanaëëj

kän ta wë. Teaanh ta hã: “Nyy d' ti a ky n'aa ÿ ky n'aa napäh doo?”, näng. “Taw'ãäts hë maheen n'aa eta hõm dajëer n'aa hã, ma ÿÿ hã na-ãäj hë. Dooch da kaser ÿ n'aa mado wäd bä”, näng ta kariw n'aa kyyh.

³ Ti ta h'yyb gó ta kaser n'aa ky hadoo: “Nyy d' ÿ bad'oo hÿÿ kä?”, näng. “Kariw ÿ n'aa dooch da takarën wäd bä ÿ moo wäd wät ta sii. Dooch ÿ haja bä tak'ëp hadoo do ÿ moo wäd bä. ÿ nu mebyng na-ãäj ÿ ets'eë ub bä dajëer”, näng ta kyyh ta h'yyb gó. ⁴ Ti taky hadoo ënh ta h'yyb gó: “ÿ hapëë däk hÿÿ kä nyy d' ÿ bad'oo, sa tób hënh ÿ ragadoo hyb n'aa, ÿ moo wät do bahëej jëng bä”, näng ta kaser n'aa ta h'yyb gó.

⁵ Ti tanaëenh ta wë sét ken'yyh ta kariw n'aa wë kũüt enäh doo. Pooj jé kajaa do hã tabeaanh: “Nyy hë a kũüt kariw ÿ n'aa wë?”, näng.

⁶ “100 ta hood joom syyj”, näng aj'yy.

Ti ta kaser n'aa ky hadoo: “Hahÿ a kũüt heen n'aa. Nayyw hë, merii däg ta heen n'aa papuuj”, näng. “Merii däg a kũüt 50”, näng ta kyyh ta hã. ⁷ Ta see hã tabeaanh ënh: “A kũüt ënh kariw ÿ n'aa wë?”, näng ta kaser n'aa. “100 wog tiriig s'ëëb”, näng kũüt näng do see kyyh. Ti ta kaser n'aa ky hadoo: “Hahÿ a kũüt heen n'aa. Papuuj merii däg. 80 wog da merii”, näng ta kyyh. Tii d' had'yyt tabedoo hõm ta wób sa hã.

⁸ Tii bä ta kariw n'aa hyb n'aa meuunh ta hã, kamatakëë do hyb n'aa ta kaser n'aa paa kä, ta ma baad nan'yyh do paah —näng mä Jesus her'oot do panyyg.

—Te hub né hë —näng Jesus. —P'op Hagä Do hã h'yy kana'eeh doo, baad rakamatakëë ta wób sa hã rabahed'oo do hã. P'op Hagä Do hã h'yy ka'eeh do sa mahãnh rakamatakëë ta tii hã —näng mä Jesus.

⁹ Ti m' Jesus baher'ood kän ta ma matëg sa hã panyyg ky n'aa kä:

—Bë ŷ maher'oot —näng mäh. —Taw'ääts hē badäk hahŷŷ bä hanäng do hä bë wē hanäng doo me ta wób bë masaa, bë najiis rabahadoo hyb n'aa kä. Tii bä da, ta jawén, bë wē hanäng do badoo wät bä kä, ti anyy kán bë gadoo do hŷ pong jé. P'op Hagä Do gadoo da bë t'ĩ hēnh —näng mäh.

¹⁰ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Kanhēn d'os hē ji ma hedoo doo, ji dajēēr hedoo doo, baad han'yyh doo, hajōng do na-āāj hē baad taban'yyh. Kanhēn d'os hē hadoo do baad nan'yyh doo, hajōng do na-āāj hē dooh baad tanä bä. ¹¹ Ti hyb n'aa, badäk hahŷŷ bä bë wē hanäng do baad bë nanä bä, dooh da P'op Hagä Do an'oo bä bë hä bë ma heh'äät do hŷ pong jé. ¹² Badäk hahŷŷ bä bë hä P'op Hagä Do anoo do baad bë nanä bä, dooh bë ma hanoo pé bë hä hŷ pong jé —näng mäh.

¹³ Ti m' Jesus ky hado kán:

—Doo sa karom haja bä pawóp ta kariw n'aa sii tamoo wäd bä séd noo gó. Tii d' tahado bä, ta kariw n'aa see dooh takamahän bä, ta see ti takamahän. Ta see wē da baad tamoo wät da, ta see taty n'aa ges'yyk da. Ti hadoo bë hä. Doo bë haja bä bë h'yy keséj bä. Doo bë haja bä P'op Hagä Do hä bë h'yyb däg bä, dajēēr hä na-āāj hē bë h'yyb däng bä —näng mä Jesus.

¹⁴ Pariséw dajēēr mä ragen'aak. Ti hyb n'aa Jesus her'oot do ramaa napäh bä m', raky n'aa rejää mä Jesus.

¹⁵ Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

—J'ooj madäk doo me bë ky ken'yym ta wób sa matym gó. Ti hado né paawä bë h'yyb, P'op Hagä Do hapäh bë h'yyb tym. P'op Hagä Do mak'yyts däk badäk hahŷŷ bä hanäng do tak'ēp rakamahän doo.

P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do ky n'aa hahŷŷh

¹⁶ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Jowāw nu gahem'uun do kajaa do pooj jé, Mosees ky n'aa jaw'yyk doo, P'op Hagä Do ky n'aa rod rerih do paa kametëek paah. Hÿÿ kä, P'op Hagä Do bag'ãās do ky n'aa hanäm do kamet'ëeg däg kån. Hajök tak'ëp rah'yyb hedoo, P'op Hagä Do bag'ãās do karapee rabahadoo hyb n'aa. ¹⁷ Ti hado né paawä, P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do dooh tahëej bä. Wë, badäk hahÿ hëej gawatsig né paawä, P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do dooh tagawatsig bä. Dooh ta bód had'os pé gawatsik péh. ¹⁸ Ti hyb n'aa, jé ta ÿÿm heréd hõm doo, tii bä ÿÿnh see hã takat'ëe däg bä, nesaa doo, P'op Hagä Do ganadoo do tamoo wät. Ta see ÿÿm sii he'ÿÿh do hado däk tii. Aj'yy see gat'ëe däg bä ÿÿnh ta patug heréd hõm doo, nesaa doo, P'op Hagä Do ganadoo do tamoo wät. Ta see ÿÿm sii he'ÿÿh do hado däk tii — näng mä Jesus.

Tak'ëp ma näng do Rasaro daheeh panyyg n'aa hahÿÿh

¹⁹ Ti m' panyyg gó m' Jesus tabeh'üüm. Ti m' taky hadoo:

—Hÿ hadoo aj'yy tak'ëp wekãp doo. Tak'ëp ky n'aa gebah, hetsooh, ta saroor ta hã hadäk doo. Tak'ëp hanäm doo gó tabawäd had'yyt hë. ²⁰ Ta tób noo bä tabahäng aj'yy kasuud is doo, ta waa hets'ës doo. Nahëe nyy is ta tii. Rog manahuuh do tii. Rasaro ta häd. ²¹ Tak'ëp takarën paawä tabawëh, tak'ëp wekãp do tä hyyj kajäk do tũ. Awaar rahedëp ta rog, ta tii bä tabahëes bä.

²² Ti aj'yy hets'ës do dajëp bä kä, ãās ramasäg kån ta h'yyb tym hÿ pong jé kä, Abaraãm pa. Ti tak'ëp wekãp do dajëb kån na-ääj hë. Ti radakä jëng, tabanesaa hënh kä tabahõm. ²³ Tabanesaa hënh tak'ëp tabahoop bä kä nesaa doo, dawëe naa tabahapäh Abaraãm, Rasaro häd näng doo kä, ta pa. ²⁴ Ti wekãp do ky hadoo Abaraãm hã, tak'ëp ta kyyh: “Wahëh ÿÿ, Abaraãm”, näng, “ÿ mat'yyd mehÿn”, näng ta kyyh. “Mamaher'ood Rasaro ta moo

poo tadatu naëng taheh'oos, nagat ÿ tadah'ëëm hyb n'aa", näng. "Tak'ëp ÿ bahoop baju doo, hahÿ tääg hõõh", näng wekãp do paa kyyh.

²⁵ Ti Abaraãm ky hadoo ta hã: "Tah ÿÿ", näng, "mahyb n'aa es'ee baad mabawät do paah. Sahõnh paa tabanäng makarën doo", näng. "Rasaro paa ti dooh. Nesaa do tagadoo paah. Hÿÿ kä baad ta hã kä. Hÿÿ kä h'yy gadajaa kãn. Õm hÿÿ kä hahoop nesaa doo", näng Abaraãm kyyh.

²⁶ "Ti anäng gaeh gadarong doo, t'õp gajëng do ta baa besuu. Babä naa karën pé t'ïi hënh tahõm bä, dooh tahaja bä. T'ïi hënh naa na-ãäj hë, dooh tahaja bä ënh", näng Abaraãm kyyh tak'ëp ma näng do paa hã.

²⁷ Ti aj'yy betsëë Abaraãm hã tak'ëp, ti m' taky hadoo: "Wahëh ÿÿ", näng, "mamejõ Rasaro tabahyng ee tób hënh", näng. ²⁸ "Ti abong nä ji ma poo oow pé wakãn haa tii bä", näng ta kyyh. "Mamejõ baad tamaher'oot, babä tak'ëp ji ahoop doo bä ranana hyb n'aa nemon ÿÿ", näng tak'ëp ma näng do paa kyyh.

²⁹ Tii bä Abaraãm ky hadoo: "Dooh. Ti anäng Mosees erii wät do paah, P'op Hagä Do ky n'aa rod rerii bong do paah. Taw'ãäts hë ti né ramaa newë raner'oot bä. Tii hã rapanyyg enä kãn", näng Abaraãm.

³⁰ "Dooh, wahë ÿ n'aa", näng aj'yy. "Sét hë dejëp do mahang ganä wäd bä, sa wë tahõm bä, tii bä kä da rah'yy kawereem P'op Hagä Do wë", näng aj'yy kyyh.

³¹ Ti Abaraãm ky hadoo: "Mosees erii wät do paah, P'op Hagä Do ky n'aa rod rerii bong do paa ramaa nanewë bä, tii bä na-ãäj da dooh ramaa newë bä ganä wät doo", näng Abaraãm kyyh tak'ëp wekãp do paa hã.

17

Nesaa do hã ta see ji h'yyb tatuk do ky n'aa hahÿÿh

¹ Ti m' Jesus ky hadoo ta ma matëg hã:

—Tanyy had'yyt né hē nesaa do hā ji tah'yyb tatuk doo. Ti hado né paawā da, P'op Hagā Do rejāā da nesaa do hā h'yyb tatuk do du n'aa doo —näng mäh. ²—Baad nado né paawā pä ta jawyyg n'aa ji hā ranu hüü däg bā, ji radawäts tu tame t'öp ji pahās hyb n'aa, ti bahānh tak'öp baad nado ji hā da, ky n'aa netsēeh do seeh, hahy karapee hedoo doo, hā y h'yy ka'eeh doo, ji h'yyb tatug bā, nesaa do tamoo wät hyb n'aa —näng mäh. ³—Ti hyb n'aa, baad bē hyb n'aa matakā, ji h'yyb tanatuk hyb n'aa ta seeh —näng mäh.

Ji hyb n'aa mabaan do ky n'aa hahȳh

—A da hadoo doo, hā y h'yy ka'eeh do seeh nesaa do tamoo wäd bā, mageām, tamoo nawät hyb n'aa baad nadoo doo. Nesaa do hā tat'yyd kamehīn bā, taw'āāts hē mahyb n'aa mabaan hōm ta hā tii bā. ⁴ Séd noo gó né hē 7 nuu me nesaa do a wē tamoo wäd bā, 7 nuu me tets'ēē bā mamabaan hyb n'aa, taw'āāts hē baad mahyb n'aa mabaan hōm né hē —näng mä Jesus.

Ji h'yy ka'eeh do ky n'aa hahȳh

⁵ Ti m' 12 hedoo do Jesus mejūū do raky hadoo ta hā:

—Tak'öp man'oo magyys hē P'op Hagā Do hā āā h'yy ka'eeh hyb n'aa —näk mäh.

⁶ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Motaad häd näng do tym, nu nad'ēēt do ta tym. Ti tahanyy bā paawā bē h'yy ka'eeh doo, tii b' bē haja paawā hahy b'aa bē mejūū takadawäts nyyh, takadawäts tu ta me akajar me. Bē paawā taky daheeh —näng mäh.

⁷ Ti m' panyyg gó m' tabeh'ūūm. Ti m' taky hadoo:

—Ji karom kanep'aak do gēew gó tamoo wät do jawén paa bā tabajäng bā kā, b'éé tahagāā wät do jawén paa bā tabajäng bā kā, dooh ta kariw n'aa an'oo nā bā nanyw hē ta waa tabawa. ⁸ Tabawēh pooj jé ta kariw n'aa mejūū da tamoo wät ta tā n'aa, tii bā tamana kän ta kariw n'aa tā

kä. Tii bä kä, ta kariw n'aa bahajaa bä kä tawëh doo, tii bä kä ta karom bawëë kân. ⁹Ta karom moo hew'ëët ub né tii. Ti hyb n'aa, “taw'ääts hē” ta kariw n'aa naher'oot ta hã. ¹⁰Ti hado kân bë hã kä. Sahõnh hē bë bahaja däk bä bë P'op Hagä Do mejüü doo, taw'ääts hē hahÿÿ da da bë kyyh: “Äã moo heb'oooh do né hē tii. Doooh äã gahëen bä äã hã P'op Hagä Do j'aa etsë doo, tamejüü do äã bahajaa do hyb n'aa”, bë noo da —näng mä Jesus ta ma matëg sa hã.

Ajyy rog maneh'uuh do Jesus heso hõm do panyyg n'aa hahÿÿh

¹¹Ti m' Jerusarënh hënh Jesus bahõm bä, Samarija häd näng do häj n'aa, Garirej häj n'aa baa besuu n'aa me tamahõm. ¹²Panang see bä takajaa bä kä, tamamuun 10 ajyy, rog maneh'uuh do sa nahëeh. Dawë mä rabab'ëeh. ¹³Ti m' tak'ëp mä ranaëenh:

—Jesus, äã Wahë N'aa —näk mäh. —Mat'yyd mehüin ääh! —näk mäh.

¹⁴Ti m' Jesus bahapäh bä m' taky hadoo sa hã:

—Bë ahõm nä P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'oooh do sa wë, bë hã raheg'ääs hyb n'aa bë heso padäg bä —näng mäh.

Ti m' rabahõm. Ramahõm me m' rameheso padëek.

¹⁵Ti m' sét hē m' matëh nä Jesus wë, tahapäh do hyb n'aa has'oo däk doo. Tak'ëp mä ta kyyh. P'op Hagä Do taj'aa etsëë kân. ¹⁶Tüü takadawäts hyng Jesus bagëët bä, taweh'ëeh hyb n'aa. Ti m' taky hadoo:

—Taw'ääts hē Jesus. ÿ mahaso däk! —näng mäh.

Samarija buuj mä ta tii.

¹⁷Ti m' Jesus ky hadoo:

—N'yy hënh ta wób? —näng mäh. —ÿ heso hõm sahõnh hē. Hëd n'aa sahõnh hē ranana? —näng mäh. ¹⁸— Ta wób dooh ramatëh bä. Jääm hē hahÿ Judah buuj nadoo

do matëeh p'aa hënh, P'op Hagä Do hä taj'aa etsë hyb n'aa —näng mä Jesus.

¹⁹ Ti m' aj'y y hä taky hadoo:

—As'ëëg g'ëëd! Õm has'oo däk y maky daheeh do hyb n'aa —näng mäh.

P'op Hagä Do bag'ääs do panyyg n'aa hahyÿh

²⁰ Ti m' ta see pé noo gó, Pariséw reanh Jesus hä:

—Ny noo gó sahõnh hë P'op Hagä Do bag'ääs do du däk? —näk mäh.

Ti m' Jesus ky hadoo:

—Sahõnh hë P'op Hagä Do bag'ääs do du däk doo, dooh da ji hapëë bä ji matym me ta heen n'aa —näng mäh. ²¹ —Doo da raky hado bä: “Wät nanäng, wät hahyÿh”, ranoo bä takajaa bä. Ji hapäh do nado ta ti ji matym me. Ji matym me ji wén napäh, ji h'y yb tym gó da P'op Hagä Do bag'ääs do banäng —näng mäh.

²² Ti m' taky hadoo ta ma matëg sa hä:

—Ti awät da ti noo gó tak'ëp nesaa do ji wë. Ti noo gó da tak'ëp da bë karën yÿh, Aj'y y Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do bë bahapäh. Sét nuu me hadoo pé da bë karën bë baheg'ääs. Doo da bë haja nä bä bë hegää bä. ²³ Ta wób da daap da bë rapanäk y kajaa doo. “Wät hahyÿh”, näk da ta wób. “Wät nanäng”, näk da ta wób. Bë ky dahé manä ta ti hedoo doo. ²⁴ Yÿh, Aj'y y Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do kajaa bä, sahõnh hë da y rabahapäh. Hawyp doo, wë hä naa jé pad'yyt hë sahõnh hë tabawag hõm do ji hapäh do hadoo da y kajaa do rabahapäh. ²⁵ Ti pooj jé da yÿh, Aj'y y Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Doo, hajõng da tak'ëp y ahoop näh. Badäk hahyÿ bä da hë habong do y raty n'aa ges'yyk da.

²⁶ P'ooj ub, Nowéh häd näng do hawät noo gó habong doo da né da rababok da yÿh, Aj'y y Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do kajaa do pooj jé. ²⁷ Sahõnh hë tabag'yyp do pooj

jé, h'yy kanap'eed gó rababok. Ratsebé do waa n'aa reëek, ratsebé do waa n'aa rawa. Rakehet'ëë doo da raketëë. Doo rahyb n'aa peet péh. Tii d' né rabad'oo marakate gó Nowéh rabajëë p'ëë bä kä. Ti m' rabagyyb kän, ti m' sahõnh hë radejëb kän.

²⁸ Ti hadoo né hë m' Róh häd näng do hawät noo gó ënh. H'yy kanap'eed né hë m' ti noo gó ënh. Ramoo heb'ooh paa m' ratsebé do wa n'aa, reëek ratsebé do waa n'aa. Rahesäm paa m', rahetsë paa m', rahejóm paa m', ratahem'aa sa tób. ²⁹ Sa panang, Sodoma häd näng do Róh beréd hõm bä kä m', tëëg hõõ, saw'aak do mahÿÿnh doo, kajäk sa jó. Ti mahÿÿj mä sahõnh hë ragawatsig hõm Sodoma panang buuj.

³⁰ Ti hadoo né da, dooh rah'yy kap'eed bä, ÿÿh, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do kajaa do pooj jé. ³¹ Ti noo gó kä, p'op tób gadäk do jó hasooh péh, taw'ãäts hë da dooh tajëë suun bä tób gó, ta h'ëëd tabehëen hyb n'aa paawä. Taw'ãäts hë nayyw hë takejën hõm, tabedëp hyb n'aa. Ti hadoo né da ta joom hood hënh hawät doo. Taw'ãäts hë nayyw hë da takejën hõm. Taw'ãäts hë dooh tajëë bä, tehëen bä ta h'ëëd hedoo doo. ³² Bë hyb n'aa newë Róh ÿÿm ti noo gó.* ³³ Jé badäk hahÿÿ hä ji hawät do hä tak'ëp kamahän doo, ta ma hyb n'aa hawät péh, dooh da P'op Hagä Do wë tanu dëë bä. Jé ta wë hanäng do heréd hõm péh, dooh ta hä tabaa es'iï bä, edëp da, P'op Hagä Do wë da tanu däng. ³⁴ ÿ kajaa bä kä, pawóp hë ha'ÿÿh do sa see da ÿ mahüüm si ÿÿ, ta see da keréd hõm. ³⁵ Pawóp hë hedoo pé ÿÿj tiriig ramoo bok do sa see da ÿ mahüüm si ÿÿ, ta see da ÿ eréd geët. [³⁶ Pawóp hë hedoo pé ajyy geëw gó moo bok do sa see ÿ mahüüm, ta see dooh ÿ mahüüm bä

* 17:32 Róh ÿÿj wén dajëp, ta wak'ãäb takamahän do hyb n'aa!

—näng mä Jesus.]†

³⁷ Ti m' ta ma matëg rabeaanh:

—Nyy bä ti bawät maher'oot doo? —näk mäh.

Ti m' panyyg gó m' Jesus ky hadoo:

—Dajëp do bajat bä, tii bä da kuruj-du rakata padëek —
näng mä Jesus.‡

18

Patug tamah do panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti m' panyyg gó m' Jesus ma metëek ta ma matëg hä, raky n'aa ets'ëë had'yyt hyb n'aa, ranerét hyb n'aa raky n'aa etsëë doo. ² Ti m' taky hadoo:

—Sa panang bä ti awät aj'yy tak'ëp hyb n'aa jawyk doo, baad hadoo do baad nadoo do rod n'aa. Dooch P'op Hagä Do hä tah'yy kae bä ti aj'yy. Dooch tawehëë bä ta wób. ³ Ti ÿÿnh patug tamah do tets'ëë had'yyt hë, tamasa hyb n'aa ta majiï ky n'aa.

⁴ Pooj jé dó, dooh tahyb n'aa p'eed bä, dooh taky dahé bä ÿÿnh her'oot doo. Ti ta jawén kä, taky hadoo ta h'yyb gó: “Dooch né paawä P'op Hagä Do hä ÿ h'yy kae bä, dooh né paawä ta wób ÿ wehëë bä, ⁵ ÿ masa dó hÿÿ kä, ÿ mo n'aa jesuu hÿÿ kä. ÿ mo n'aa najesu bä, ÿ ky nap'eed bä, ÿ d' h'yyb napan däg, ÿ tah'yyb panasä had'yyt do hyb n'aa”, näng aj'yy hyb n'aa jawyk do kyyh ta h'yyb gó —näng mä Jesus.

⁶ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Bë hyb n'aa newë aj'yy ky n'aa kaher'oot do hä. Bë hyb n'aa newë ta ti kametëek doo —näng mäh. ⁷ —Ky nes'aa né paawä ta ti aj'yy hyb n'aa jawyk doo, ta jawén

† 17:36 Ta hä h'yy ka'eeh do tamahüüm, ta wób ta hä h'yy kana'eeh do rabaym da, tahanäng pé m' tii. ‡ 17:37 Wyt ta maab hë, ji bahapäh da ti ta tii, tahanäng pé m' Jesus her'oot doo.

kä tamasaä kãn. Ti bahãnh P'op Hagä Do ky enyym. Baad P'op Hagä Do masa, baad tamo n'aa jesuu ta wë tasëew hõm doo, ta hã had'yyt hë ky n'aa etsëe doo. Doo h bap peeji gadaa bã P'op Hagä Do an'oo bã. Nayyw hë tagadoo ji ky n'aa etsëe doo. ⁸ Nayyw hë baad hadoo do tabanoo ji hã —näng mäh.

Ti m' tabeaanh:

—ÿÿh, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do kajaa bã, ÿ aw'yyt g'ee da badäk hahÿÿ bã hã ÿ h'yy ka'eeh doo? —näng mã Jesus.

Pariséw, dajëer gahedak do daheeh panyyg n'aa hahÿÿh

⁹ Ti m' Jesus ma metëek do maa new'ëe do mahang ti abong mã ta wób, baad ub, P'op Hagä Do karën doo da rababok red'oo doo, sa hã hë rahegãã bã. Kasab'ee do me ta wób ramakyys. Sa hã m' Jesus baher'oot hahÿ panyyg:

¹⁰ —Ti abong pawóp hë ajyy P'op Hagä Do tób n'aa hënh hah'üüm doo, P'op Hagä Do hã raky n'aa etsëe hyb n'aa. Sét hë Pariséw, ta see sa wahë n'aa dajëer n'aa gahedak doo.* ¹¹ Ti Pariséw, ta m'aa hënh mã tabag'ëed däk, ti m' taky n'aa etsëe. “P'op Hagä Doo”, näng, “a hã ÿ h'yyb tsebë, dooh ta wób nesaa do moo heb'oooh do ÿ hado bã do hyb n'aa. Doo h wahed'ii do ÿ do bã. Doo h nesaa do moo hed'oo do ÿ do bã. Doo h ta wób sa ÿÿm sii he'ÿÿh do ÿ do bã. Doo h hahÿ dajëer gahedak do hadoo ÿ hado bã”, näng.

¹² “Pawóp nuu me sét seamaan ken'yyh õm ÿ hyb n'aa esee ÿ noo kanawa doo me. Sahõnh hë ÿ gadoo do uuh ÿ an'oo had'yyt a hã”, näng Pariséw kyyh P'op Hagä Do hã.

¹³ Dajëer gahedak doo, dawëe tabagëet. Doo h hÿ pong jé taty däg bã, rabahed'oo doo da raky n'aa etsëe bã. Ta

* ^{18:10} Doo h m' ragenaag bã dajëer Roma buuj hã kan'oo däk do gahedaag n'aa.

h'yyb tagedyyk t'yyd kamehĩn do ky n'aa. Ti taky hadoo: “P'op Hagä Doo, ŷ mat'yyd mehĩn”, näng. “Nesaa do moo hew'ëet do ŷŷh”, näng ta kyyh —näng mä Jesus panyyg gó ta her'oot doo.

¹⁴ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Bë ŷ maher'oot baad ub —näng mäh. —Sa tób hēnh rababaaĵ hōm bā kā, dajēēr gahedak do ky n'aa etsēē do P'op Hagä Do gadoo. Ta ti tii, baad hado dāk ta h'yyb tym P'op Hagä Do an'oo bā. Pariséw, ti dooh P'op Hagä Do gado bā. Sahōnh hē sa daaj hē kaweh'ēēh doo, nu mebyy bong da, ta wób sa yd jé da ranu gapadäg hōm. Jé ta daaj hē kawaneh'ēēh doo, raweh'ēēh da P'op Hagä Do an'oo bā —näng mä Jesus.

Karepé Jesus ky n'aa edēng do panyyg n'aa hahŷŷh

¹⁵ Ti m' ta wób ramena sa taah ned'ēēd is do Jesus wē, sa hā Jesus moo dāng hyb n'aa, taky n'aa edēng hyb n'aa. Ti m' ta ma matēg rage'ŷŷm mäh. ¹⁶ Ti m' karepé Jesus naēēnh ta wē, ti m' taky hadoo ta ma matēg sa hā:

—Na ramena karepé wē ŷŷ. Bē geām manäh! Hahŷ karepé h'yy ka'eeh do hadoo, ti né hē P'op Hagä Do bag'āās do karapee hedo padēēk doo —näng mäh.

¹⁷ Ti m' taky hadoo ēnh:

—Karapee t'aah ky daheeh do hadoo ky nadaheeh péh, dooh P'op Hagä Do bag'āās do karapee tado bā da. Né hup ŷ né hē ta ti ŷ her'oot doo —näng mä Jesus.

Tak'ēp ma näng do panyyg n'aa hahŷŷh

¹⁸ Ti m' aj'yy sa wahē n'aa see eanh mä Jesus hā. Ti m' taky hadoo:

—Baad ōm ma matēg! —näng mäh. —Nyy da ŷ bad'oo edēb had'yyt do gadoo hyb n'aa, P'op Hagä Do pa ŷ bawät hyb n'aa kā? —näng mä aj'yy kyyh.

¹⁹ Ti m' Jesus ky hadoo ta hā:

—Höd n'aa baad ub hä ÿ mabanäng? —näng mäh. —
 Jääm hē P'op Hagä Doo, baad hadoo doo. Dooch ta see
 pé baad hadoo péh —näng mäh. ²⁰ —Mahapäh hahÿ P'op
 Hagä Do ky n'aa jaw'yyk doo: “Aā manä a ÿÿm nadoo do
 sii, a patug nadoo do sii. Manaboh manä a da hadoo doo.
 Etsëeg manäh. Daap hē maky n'aa tapa manä ta wób.
 Mawehëe a yb, mawehëe a ÿÿn”† —näng Jesus ta hä, P'op
 Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do hä.

²¹ —P'ooj ub, ÿ karapee noo gó ÿ panyyg kadeheeh né
 hē tii hä —näng mä aj'yy Jesus hä.

²² Ti m' ta her'oot do Jesus maa napäh bä kä, taky hadoo
 ta hä:

—Sét hē ti hawät a hä —näng mäh. —Mesëem hõm
 sahõnh hē a wē hanäng doo. Man'oo ta sãm paa kas'uut
 do sa hä. Tii d' madoo bä, hÿ pong jé magadoo da tak'ëp
 baad hadoo do P'op Hagä Do hanaa. Ti jawén, ana wē ÿÿ,
 hëp ÿ hata mabahadoo hyb n'aa kä —näng mä Jesus kyyh
 ta hä.

²³ Ti m' ta hä Jesus her'oot do aj'yy maa napäh bä m',
 h'yy katón wät mäh, tak'ëp tawekâp do hyb n'aa.

²⁴ Ti m' Jesus ty gadäk ta wē, ti m' taky hadoo:

—Hejooñ né hē wekâp do sa hä P'op Hagä Do bag'ääs
 do karapee n'aa rabahadoo hyb n'aa —näng mäh. ²⁵ —
 Hejooj né paawä kameer hä tatabëej bä gats'uus doo gó,
 ta bahãnh tabahejooñ wekâp do sa hä, P'op Hagä Do
 bag'ääs do karapee n'aa rabahadoo hyb n'aa —näng mäh.

²⁶ Tii bä m', ta ti maa nap'ëeh do raky hadoo:

—Jaa ênh ti P'op Hagä Do wē hasëek ênh? —näk mäh.

²⁷ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Ji daaj hē ji nahaja bä paawä P'op Hagä Do wē ji as'ëeg
 bä, P'op Hagä Do hajaa ta wē ji tamasäk —näng mäh.

† 18:20 Esodo 20.12, Dew-Teronom 5.16-20

²⁸ Ti m' Peed ky hadoo:

—Sahõnh hẽ ãã wẽ hanäng do paa ãã beréd hõm, a hataa ãã bahadoo hyb n'aa —näng mäh.

²⁹ Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—Né hup ÿ né hẽ hahỹ ÿ her'oot doo: P'op Hagä Do bag'ããs do hyb n'aa heréd hõm pé ta tób, heréd hõm do ta ÿym, ta wakään, ta yb, ta ÿyn, ta taah, ³⁰ ta bahãnh hajõng da tagadoo badäk hahỹ ÿ bã ta mabaj. Ta jawén kã, hỹ pong jé kã tagadoo da edëb had'yyt doo. P'op Hagä Do pa tabawäd had'yyt da —näng mã Jesus kyyh.

P'aa hẽnh Jesus her'oot tadajëp do ky n'aa panyyg n'aa hahỹ ÿh

³¹ Ti m' sa m'aa hẽnh Jesus naëenh 12 hedoo do ta ma matëg. Ti m' taky hadoo sa hã:

—Ër ah'ũüm Jerusarënh hẽnh —näng mäh. —Sahõnh hẽ P'op Hagä Do ky n'aa rod rerii bong do paah, Aj'yy Hadoo Do Hỹ Pong Jé Hana Do ky n'aa hã, kametä däg kãn hỹ kã hã ÿ ÿ —näng mäh. ³² —ÿ da rahaëëj däk Judah buuj nadoo do sa moo gó —näng mäh. —ÿ da raky n'aa ej'ees. ÿ da raky n'aa rejãã. ÿ da rahetsoos. ÿ da rahewyyh. ÿ da radajëëb kãn —näng mäh. ³³ —Tamawoob hẽ ãh ÿ jawén paa bã, ÿ d' ganã wäd kãn —näng mã Jesus.

³⁴ Dooch m' Jesus ma matëg rah'yy genä bã Jesus her'oot do hã. Kejën Jesus hanäng pé ta ti sa hã. Dooch m' rah'yyb mepëë bã Jesus her'oot do hã.

Ty tamah do panyyg n'aa hahỹ ÿh

³⁵ Ti m' panang Jerikó häd näng doo bã Jesus kajaa bã kã m', ti ahäng mã ta tyw n'aa nabyy me ty tamah doo. Tahetsë mã dajëër ta tii me tebës do sa hã. ³⁶ Ti m' hajõk do ta tii me m' tab'ëës do tamaa napäh bã m', teanh sa hã h'ëëd ta tii. ³⁷ Ti m' raky hadoo ta hã:

—Jesus, Nasaréh hẽnh naa, ti ti tabës —näk mã ta hã.

³⁸ Ti m' tageëej wät. Hahỹỹ da m' ta kyyh:

—Mat'yyd mehĩĩn ỹỹh, Jesus, Dawi panaa! —näng mäh.

³⁹ Ti m' poo hēnh hah'ũũm do raky ge'ỹỹm, bag hēnh tabahäng hyb n'aa. Raky geãm né paawä m', tak'öp tageëej wät tii bä:

—Mat'yyd mehĩĩn ỹỹh, Dawi panaa! —näng mäh.

⁴⁰ Ti m' Jesus baym. Ti m' tamejũũ ramanaa ta wē. P'eets hē Jesus wē tabag'ëed däk bä m', Jesus beanh ta hã:

⁴¹ —H'ëed ti makarēn ỹ moo wät a hã? —näng mäh.

—Tak'öp Hyb N'aa Jawyk Doo —näng mäh. —Ỹ karēn ỹ begãã däk —näng mäh.

⁴² Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—Mabegãã däg —näng mäh. —Hã ỹ mah'yy ka'eeh do hyb n'aa õm has'oo däk[‡] —näng mäh.

⁴³ Ti m' nayyw hē m' tabahapëe däk. Ti m' tabahõm kãn Jesus sa jawén. P'op Hagä Do hã m' taj'aa etsëe kãn. Hajõk do na-ããj mäh, rabahapäh bä m', raj'aa etsë né hē m' tii d' ěnh.

19

Sakéw häd näng do panyyg n'aa hahỹỹh

¹ Ti m' Jesus bajëe suun panang Jerikó häd näng do noo bä. Ti m' panang me m' tatabës. ² Tii bä m' ti awät mä aj'yy Sakéw häd näng doo. Dajëer gahed'aak do wahë n'aa see m' ta ti Sakéw. Tak'öp mä ta ma näng. ³ Takarēn paawä m' Jesus taheg'ääs. Dooch m' tahaja bä, tũũ tanu däg is do hyb n'aa, hajõk do raty gasuu do hyb n'aa m'. ⁴ Ti m' sa pooj jé

[‡] 18:42 Dawi makũ panaa mahang ti ganyyh da ji h'yyb tym dëeb, P'op Hagä Do ky n'aa enooh paa p'ooj ub Dawi hã. Jesus né hē tii, P'op Hagä Do ky n'aa enooh do paa aj'yy ty tsahët do ky daheeh. Ti hyb n'aa “õm has'oo däk hã ỹ mah'yy kae däk do hyb n'aa”, Jesus wén näng.

tawaj'aa hõm, b'aa hã m' tabas'ëëg sooh, tabaheg'ããs hyb n'aa baad ub Jesus hana doo.

⁵ B'aa basooh bä m' Jesus kajaa bä m', tabaheg'ããs p'op b'aa hã, ti m' taky hadoo Sakéw hã:

—Nayyw hẽ ahyyh —näng mäh. —Badah a tób bä ÿ nu däng —näng mäh.

⁶ Ti m' tabahy gëët, h'yyb tsebé doo me tagadoo Jesus ta tób bä.

⁷ Sahõnh hẽ m' rabahapäh bä m' ta tii, baad nadoo doo me m' ramaher'oot. Baad nado m' ti sa hã. Hahÿÿ da m' sa kyyh:

—Nesaa do moo hew'ëët do tób hënh tabajëë suun. Tawëh ta sii —näk mäh.

⁸ Ti m' Sakéw bas'ëëg gëët, ti m' Jesus hã taky hadoo:

—Hyb n'aa jawyk doo —näng mäh. —ÿ anoo hÿÿ kä wakãp ÿ bód, ÿ gakook kas'uut do sa hã —näng mäh. —ÿ wad'ii bä ta wób, 4 nuu me ÿ banoo ÿ ab'aanh doo.

⁹ Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—Naga hẽ hahÿÿ bä tób bä haj'eenh do P'op Hagä Do bed'ëëp, Abaraãm panaa heh'äät, Abaraãm karapee hahÿ aj'yy tabahadoo do hyb n'aa —näng mäh. ¹⁰ —ÿÿh, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Doo, ÿ ahyng babä ÿ besoos hyb n'aa, ÿ bed'ëëp hyb n'aa ta s'ee hënh habong do paa P'op Hagä Do mahãnh —näng mä Jesus kyyh.

Ji moo sahõnh hẽ hadoo do karom panyyg n'aa hahÿÿh

¹¹ Ti m', ta ti taher'oot do maa napäh do hã Jesus baher'oot panyyg. Edaa däk Jerusarënh panang. Nayyw hẽ P'op Hagä Do bag'ããs do tadu doo red'oo mäh. Ti hyb n'aa Jesus baher'oot sa hã hahÿ panyyg:

¹² —Ti awät aj'yy sa wahë n'aa t'aah. Dawëë, häj n'aa s'ee hënh takarën tabahõm, t'ii hënh hajõng häj n'aa bagä n'aa ta hã tamejũũ hyb n'aa, ta häj n'aa wahë n'aa tabahadoo hyb n'aa. Tii b' naa da tababaaj nä p'aa hënh

ta häj n'aa hēnh. ¹³ Ti m', tabahōm pooj jé, tatsyyd bong ta wē 10 ta karom wób. Sét moweed k'ääts tēg gabarēeh do tabanoo sét ken'yyh sa hä. Ti tamejūū ta tii me ramoo bok hyb n'aa, ta dajēer kah'ūūm hyb n'aa ta s'ee hēnh tawäd nuuj jé. Ti tabahōm kän.

¹⁴ Ta karapee wób dooh ragenaag bä ta ti aj'yy. Ti hyb n'aa ramejūū ta rod n'aa, ta jawén rabahōm hyb n'aa, hajōng häj n'aa bagā n'aa hä ramaher'oot hyb n'aa, rakanarēn do ta ti aj'yy sa wahē n'aa tado bä.

¹⁵ Tii kä m', ta wób dooh né paawä ragenaag bä, ti né sa wahē n'aa däg. Ti ta häj n'aa hēnh tababaaj hōm kän. Takajaa bä kä tamejūū ranaēēnh ta wē ta karom, dajēer tahanoo do paah, tahapäh hyb n'aa nyy da rabad'oo ta ti dajēer kä.

¹⁶ Ti m' pooj jé hana do ky hadoo: “Wahē y n'aa”, näng, “a dajēer jó ana 10”, näng ta kyyh.

¹⁷ Ti ta kariw n'aa ky hadoo: “Baad ub mamoo wäd wät”, näng. “Karom baad hadoo do ōm”, näng. “Baad maban'yyh, kanahēn d'os hē né paawä, ti hyb n'aa da y anoo hyy kä a hä 10 panang mabag'ääs hyb n'aa”, näng ta kariw n'aa kyyh.

¹⁸ Ti ta see bana ta wē, ti taky hadoo: “Wahēh y n'aa”, näng, “a dajēer jó ana 5”, näng ta kyyh.

¹⁹ Ti ta kariw n'aa ky hadoo: “A hä kä y anoo 5 panang bagā n'aa ōm kä”, näng.

²⁰ Ti ta see bana ta wē, ti taky hadoo: “Wahē y n'aa”, näng, “hyy a dajēer hä y manoo do paah”, näng. “Saroor me y bahabēn dāk, ti y benyyw dāk mamatēeh bä kä”, näng. ²¹ “Tak'ēp mamejūū a karom sa hä. Ti hyb n'aa ōm y jeyy m”, näng. “Mado hōm a ma nadoo doo. Mataa joom manejoom doo”, näng ta karom kyyh.

²² Ti ta kariw n'aa ky hadoo ta hä: “Karom ky nesaa do ōm”, näng. “A kyy hyb n'aa ōm y ky n'aa etyy hyy

kä”, näng. “Mahapäh mä, a nooh, tak'öp baad ÿ ban'yyh karom ÿ moo bok doo, ma ÿ nadoo do ÿ ado hõm mäh, joom ÿ nejoom do ÿ ataa, a nooh”, näng. ²³ “Mahapäh mäh, a nooh. Hëd n'aa dajëer manan'oo däk dajëer me moo heb'oooh do sa hä? Tii bä kä, ÿ kajaa bä kä, ta bahānh paawä ÿ gadoo dajër ÿÿ”, näng ta kariw n'aa ta hä.

²⁴ Ti ta pa hab'ëeh do hä taky hadoo: “Bë ado hõm sét hë moweed ta wë hanäng doo. Bë an'oo 10 moweed wë näng do hä”, näng ta kyyh.

²⁵ Ti raky hadoo: “Äã wahë n'aa”, näk. “Ti anyy däk ënh 10 ta wë.”

²⁶ Ti taky hadoo: “Bë ÿ maher'oot”, näng. “Jé wë näng do sa hä, ti bahānh takan'oo däk sa hä.* Kanahën d'os hë wë näng doo, kanahën had'os do sii hë ta wë hanäng do kado hõm da”,† näng. ²⁷ “Hÿÿ kä majë ÿÿ hä kä, ÿ rakanarën do sa wahë n'aa ÿ nahadoo hyb n'aa, bë manaa babä. Bë dajëeb matym ÿÿ gó”, näng hëej wahë n'aa kyyh —näng mä Jesus panyyg gó m' tabeh'ũum sa hä.

Baad Jerusarënh bä Jesus ragadoo do panyyg n'aa hahÿÿh

²⁸ Ti m' Jesus bahajaa bä kä panyyg taheer'oot doo, tabahõm kån mä Jerusarënh hënh. ²⁹ Ti m' tabedaa däk bä panang Betapagéh, Betanija häd enäh doo, waëë joom oriib häd näng do banäng bä, pawóp hë ta ma matëg Jesus mejũ mä sa pooj jé. Hahÿÿ d' mä ta kyyh sa hä:

³⁰ —Bë ahõm panang hënh bë pooj jé badäk doo hënh ti nuuj jé. Bë kajaa bä, bë hapäh da jumeto t'aah ji najasoo nã doo. Ta tyd hä da tabahäng —näng mäh. —Bë asood hõm da, bë mana wawëë hë —näng mäh. ³¹ —“Hëd n'aa ti

* 19:26 Tii d' tawén hadoo, baad raban'yyh do hyb n'aa tii. Baad ramoo bok do hyb n'aa. † 19:26 Tii d' tawén hadoo, baad tanan'yyh do hyb n'aa ta hä kan'oo däk doo. Baad tamoo nawät do hyb n'aa.

bë as'oot?”, ranoo bä, “Tak'öp Hyb N'aa Jawyk Do karën”, näk da bë kyyh —näng mä Jesus pawóp hadoo do sa hä.

³² Ti m' rabahôm, ti m' Jesus maher'oot doo da né hë m' rabawyyd kân. ³³ Ti m' rabas'oot bä kä m', ta danäh rabeaaj kân:

—H'ëed ti bë hab'ëeh? Hëd n'aa ti bë as'oot? —näk mäh.

³⁴ Ti m' raky hadoo:

—Äã wahë n'aa karën —näk mäh.

³⁵ Ti m' ramana kân Jesus wë. Ti m' sa hatsë sa hä padëek do paa radatoonh jumeto jó. Ti m' ramasa, Jesus bas'ëeg so kân ta jó. ³⁶ Jumeto jó tabahôm me m', hajök do sa hatsë sa hä padëek do paa rat'ëeg hóm ta tyw n'aa me, tamahôm doo me, raweh'ëeh hyb n'aa. ³⁷ Ti m' ta tyw n'aa waëë Oriib häd näng doo hënh naa ta poo hyng bä kä rakajaa bä kä m', hajök do ta ma matëg h'yyb tsebë doo me P'op Hagä Do hä m' raj'aa etsëe kân. Tak'öp mä sa kyyh. Raj'aa etsëe kân, sahõnh hë Jesus pahuunh do paa rahapäh do hyb n'aa. Hahÿÿ da m' sa kyyh:

³⁸ —Ky n'aa kedëng hahÿ er wahë n'aa, Tak'öp Hyb N'aa Jawyk Do kyy gó hana doo!‡ —näk mäh. —Äã karën sahõnh hë hÿ pong jé h'yyb nyyw gó raky daheeh P'op Hagä Doo. —Hÿ pong jé hawät do hä äã j'aa etsë —näk mäh.

³⁹ Ti m' Pariséw, sa mahang habong doo, raky hadoo:

—Ma matëg! —näk mäh. —Maky geãm a ma matëg —näk mäh.

⁴⁰ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Bag hënh rabë bä paawä, hä ÿ raj'aa netsëe bä paawä, hahÿ pä paawä ÿ raj'aa etsëe kân sa jawén buuj —näng mäh.

Jerusarënh hyb n'aa Jesus baoot do panyyg n'aa hahÿÿh

‡ 19:38 Saaw-Mo 118.26

⁴¹ Ti m' tabedaa däk bä Jerusarēnh hēnh, panang taba-hapäh bä m', Jesus p'ãã oot mäh. ⁴² Ti m' taky hadoo:

—Tak'ëp ÿ karēn paawä hahÿÿ hä, a babuj n'aa, raba-hapäh hyb n'aa paawä nyy d' rabaw'yyt sa h'yyb näw. Doo rah'yy genä bä ta hä. Kejēn sa hä —näng mäh. ⁴³ — Ti awät da a majjī ramoo bok do a hadē rabeħaa doo, tii me ramajēē p'ēē hyb n'aa. Ōm da ranu get'ēē däk. Ōm da ranoo gatsēē hōm. ⁴⁴ Ōm da ranes'ēēm, a babuj n'aa radej'ēēp da. Doo paa a babuj n'aa rakarēn ragado P'op Hagä Do mejūū do sa mahang. Ti hyb n'aa a majjī da dooh da a babuuj tób n'aa pä hadoo pé rerét pé ta see jó. Sahōnh hē takepyyj hyng —näng mä Jesus Jerusarēnh hä.

P'op Hagä Do tób wahoo gó hes'ēēm do Jesus hebēē bong do panyyg n'aa hahÿÿh

⁴⁵ Ti m' Jesus bajēē suun mä P'op Hagä Do tób n'aa w'oo hä, kahadē doo gó, wahoo gó. Ti m' Jesus bahabēē bong tii bä hes'ēēm doo. ⁴⁶ Ti m' taky hadoo:

—Hahÿÿ da takerii däk P'op Hagä Do kyyh: “Tóp ÿÿ da, P'op Hagä Do hä ji ky n'aa etsēē do tób n'aa da”[§] —näng mäh. —Hÿÿ kä baretsēg tób n'aa hado däk bē an'oo bä!^{**} —näng mä Jesus sa hä.

⁴⁷ Ti m' tama met'ēēg had'yyt hē m' P'op Hagä Do tób n'aa bä. P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooh do sa wahē n'aa, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetēk doo, ta wób sa wahē n'aa na-ããj mä rakarēn mä Jesus radaj'ēēp. ⁴⁸ Du daa m' rabad'oo pé hajök do Jesus manew'ēē do hyb n'aa m'.

§ 19:46 Isajas 56.7 ** 19:46 Baretsēg tób n'aa hado däk bē an'oo bä Jesus wén näng, tak'ëp taky n'aa gebah rabes'ēēm do hyb n'aa. Tak'ëp rabetsēēg häng tii.

20

Jesus hã reaanh doo, jaa ky gabuuj rahanäng do panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti m' ta see pé noo gó P'op Hagä Do tób n'aa wahoo gó, kahadë doo gó, panyyg hanäm do Jesus ma metëek bä kä m', kajaa mä ta wë P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'ooh do sa wahë n'aa, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk doo, na-ãäj mä Judah buuj sa wahë n'aa hedoo doo. ² Ti m' raky hadoo ta hã:

—Jaa kyy gó mabad'oo hahÿ mabad'oo doo? Jaa ky gabuuj?* —näk mä sa kyyh.

³ Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—ÿ eanh bë hã ënh —näng mäh. —Bë her'ood hã ÿÿ —näng mäh. ⁴ —Jaa kyy gó Jowäw nu gahem'uun do nu gemuun paah? Hÿ pong jé hawät do kyy gó, sa ky gabuuj hë paah? —näng mäh.

⁵ Tii bä m' sa m'aa hënh mä raky n'aa hajëew bong. Hahÿÿ d' mä sa kyyh:

—Hÿ pong jé hawät do kyy gó ër noo bä, teanh da ër hã tii bä: “Hëd n'aa paa ti bë ky nadaheeh ënh?”, näng da. ⁶ Ajyy kyy gó ër noo bä, hajök do ër da rakut pä me ër dejëp hyb n'aa, sa hã m' P'op Hagä Do ky n'aa rod paa m' sa h'yyb Jowäw —näk mä sa kyyh.

⁷ Ti hyb n'aa m' raky hadoo Jesus hã:

—Dooch äã hapëë bä jaa kyy gó —ken'ooh mäh.

⁸ Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—ÿ na-ãäj né hë dooh ÿ her'ood bä ky gabuuj näng do hã ÿÿ, tii da ÿ bad'oo doo —näng mä ta kyyh sa hã.

* 20:2 Hes'ëëm do Jesus hebëë bong do hyb n'aa, hajök do tama metëek do hyb n'aa na-ãäj hë rawén eanh. Jesus hã he'aaanh do sa kyy gó ta tii bä hes'ëëm do rabehe's'ëëm. Ti hyb n'aa dooh ragenaag bä Jesus bad'oo doo.

Joom näng do kaser n'aa panyyg gó Jesus beh'üüm do panyyg n'aa hahÿÿh

⁹ Ti m' Jesus baher'ood kân panyyg ky n'aa me sa hã.† Hahÿÿ da m' tabaher'oot:

—Hÿ hadoo aj'yy bejoom hõm uwa häd näng do ta joom. Tii b' tabahaëëj däk ta joom banäng do ta kaser n'aa sa hã. Ti ta s'ee hënh ta danäh bahõm hajõõ ta baab n'aa. ¹⁰ Joom ag wah'ëë däk bä kä, ta danäh mejüü ta sii moo wät do see ta kaser n'aa sa wë, tagadoo hyb n'aa joom ag wób. Ti takajaa bä kä, rabahewyh wät, ramejõ hõm p'aa hënh bag hënh. ¹¹ Ti ta danäh mejüü ënh ta seeh. Rahewyh wät né tii d' ënh, rarahejãã, ramejõ hõm né tii d' ënh bag hënh. ¹² Ti tamejõ kân ta seeh. Rog näng sa mo haj'aa tii kä, ti radawäts nyyh joom bahänh.

¹³ Ti joom danäh ky hadoo ta h'yyb gó: “Nyy d' ÿ bad'oo hÿÿ kä”, näng mäh. “Tah ÿÿ, ÿ kamahän do ÿ mejüü hÿÿ kä. Tah ÿ apäh da raweh'ëeh”, näng mä ta h'yyb gó.

¹⁴ Ti tamejõ kân. Ta kaser n'aa rabahegãã däk bä kä, sa mab hë rakaner'oot. Hahÿÿ da sa kyyh: “Ta danäh t'aah hahÿÿh. Ti d' ta danä däg ta yb jawén buuj däg”, näk mäh. “Ti bä, ër dajëëb! Ër ma däg da tii bä kä hahÿ joom banäng doo”, näk mä sa kyyh. ¹⁵ Tii d' né kä, ramejõ hõm joom bahänh, ti ranaboh jad kân —näng mä Jesus. Panyyg gó m' tabeh'üüm sa hã.

Ti m' teanh sa hã:

—Nyy da joom danäh bad'oo hÿÿ kä sa hã? —näng mäh. ¹⁶ —Ana da, tadej'ëëp da ta kaser n'aa, ta wób hã da tabahaëënh tii bä —näng mä Jesus.

Ti m' maa new'ëë do raky hadoo:

† 20:9 Ta hã he'aanh do sa hã ti tabaher'oot.

—Dooh paawä tii d' äã karën P'op Hagä Do an'oo bä[‡]
—näk mäh.

¹⁷ Ti m' Jesus ty däng sa hä, ti m' tabeaanh:

—Nyy da bë hä ênh hahÿ P'op Hagä Do kyy kerih doo?
“Pä tób n'aa tehem'aa do raty n'aa ges'yyc doo, hÿÿ kä pä
ta ba n'aa däg, mesoo n'aa däg”[§] —näng mäh.

¹⁸ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Sahõnh hë pä hadoo do ty n'aa ges'yyc péh, rahoop
da nesaa doo. Ji jó ta ti pä tadëë bä, sahõnh hë ji gawatsik
—näng mä Jesus.^{**}

¹⁹ Tii bä kä m', Mosees ky n'aa jaw'yyc do ma mehetëk
doo, P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'oooh do sa wahë
n'aa na-ããj mäh, ratyw n'aa esoos mäh, nayyw hë ramaso
däk hyb n'aa paawä m' Jesus. H'yy genäh mä Jesus pes'ããp
mä panyyg ky n'aa me sa hä. E'ÿÿm mä hajök do Jesus maa
new'ëë do sa hä.

*Jesus rano n'aa maso paawä ta kyyh hyb n'aa panyyg n'aa
hahÿÿh*

²⁰ Ti m' baad mä ramatakä had'yyt hë Jesus. Ti hyb n'aa
m' ramejũũ ta wób ky ken'yym doo gó rake'aanh Jesus hä.
Rakarën paawä rano n'aa masoo ta her'oot do hyb n'aa,
rahaëënh hyb n'aa Roma buuj ta tii bä hagã n'aa hä. ²¹ Ti
m' j'ooj madäk doo me raky hadoo Jesus hä:

[‡] 20:16 Tii da maa new'ëë do rawén ky hadoo, rahapäh do hyb n'aa Jesus
hanäng péh. Judah buuj sa wahë n'aa hedoo do Jesus pes'ããp. Ti né ti
joom danäh kaser n'aa hadoo. [§] 20:17 Saaw-Mo 118.22 ^{**} 20:18 Ta
ky n'aa hë né hë Jesus her'oot. Jesus né ti pä hadoo doo. Judah
buuj sa wahë n'aa, P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'oooh do
na-ããj, dooh rakarën bä Jesus, tób tehem'aa do rakanarën do hadoo
nanäng pä. Rakanarën né paawä, tak'ëp hyb n'aa jawyg däk Jesus,
P'op Hagä Do an'oo bä.

—Ma matëg! —näk mäh. —Äã hapäh baad hadoo do né hē ti mama metëëk, baad hadoo do né hē ti maher'oot —näk mäh. —Dooch maky n'aa ehÿÿd bä ta wób sa hã, séd gó mabaher'oot sahõnh hē sa hã. Ehub né hē P'op Hagä Do karën do hã mama metëëk doo —näk mäh. —Ti hyb n'aa —näk mäh —ãã mamaher'ood. ²² Taw'ãats hē a hã ji epaag bä Roma buuj sa wahē hã rahepak doo, Sesa hã? —näk mäh. —Ji ep'aak a hã? —näk mä sa kyyh.

²³ Jesus hapäh mä ti sa h'yyb. J'ooj madäk doo me ti raky hadoo doo. Ti m' taky hadoo sa hã:

²⁴ —Bē metäh hã ÿÿ moweed denaari ramaneëënh doo —näng mäh. —Jaa heen n'aa hahÿÿh? Jaa häd hahÿ kerih do ta hã? —näng mäh.

²⁵ Ti m' raky hadoo:

—Sesa heen n'aa, Sesa häd —näk mäh.

Ti m' Jesus ky hadoo:

—Bē an'oo Sesa hã ta no n'aa, ta heen n'aa hadäk doo. Bē an'oo P'op Hagä Do hã ta no n'aa hē†† —näng mäh.

²⁶ Dooch m' raw'yyt pé ta hã ta s'ee hēnh taher'oot pé hajök do maa napäh bä. Rahyb n'aa meuunh mä ta kyyh hyb n'aa, ti hyb n'aa dooh radoo wät péh. Bag hēnh rababē hõm.

Saduséw Jesus hã rake'aanh do panyyg n'aa hahÿÿh

²⁷ Ti m' rakajaa Jesus wë Saduséw häd enäh do wób, rake'aanh hyb n'aa m'. Sa hã m' dooh m' ji ganä wäd bä ji dajëb bä. ²⁸ Ti m' raky hadoo Jesus hã:

—Ma matëg! —näk mäh. —P'ooj ub Mosees erii däk do paa ër hã, aj'yy dajëb bä, ta ÿÿm teréd wäd bä tanetaa nä bä, tii bä m' ta hÿÿj mä gat'ëë däk tii, ta hÿÿj makū panaa näng hyb n'aa m' —näk mäh. ²⁹ —Panyyg gó õm ãã maher'oot —näk mäh. —Hÿ hadoo aj'yy 6 ta hÿÿj.

†† ^{20:25} Ji né hē ti P'op Hagä Do karën doo.

Tagat'ëë däk mä ta ȳym paah. Dooh m' teta nä bä, aj'yy dajëp. ³⁰ Tii bä ta h̄ȳj seeh, ta jawén näh, gat'ëë däk mä ta h̄ȳj makū ȳym paah. ³¹ Ta jawén mä ta h̄ȳj seeh. Ti hadoo né m' ta wób ênh. Sahõnh hē m' raget'ëë bok ta ti ȳynh. Sahõnh hē m' dooh reta nä bä radejëp. ³² Tii kä m' ȳynh dajëb kân —näk mä Saduséw panyyg gó m' rabeht'ũũm Jesus hã.

³³ Ti m' rabeaaj kân Jesus hã:

—Ji genyyh bä kä ênh, dejëp do paa ji? —näk mäh. —Ny hadoo do ȳym kä ta ti ȳynh ti noo gó kä? Sahõnh hē paa ta ti ta pat'uuk —näk mä sa kyyh.

³⁴ Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—Ji ketëë badäk hahȳy bä tii. ³⁵ Tii d' nado h̄y pong jé hasëek do hã. P'op Hagä Do anoo do ragenä bong doo, dooh raket'ëë boo bä. ³⁶ Aãs kanetëë do hadoo da tii kä. P'op Hagä Do anoo ragenä bong hyb n'aa, ti hyb n'aa P'op Hagä Do taah kä —näng mäh. ³⁷ —Mosees mo haj'aa kerih do hã, b'aa kadoo do panyyg n'aa gó, ji ganä wät Mosees metëek. Hahȳy da Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do kyyh Mosees erii wät do hã: “P'op Hagä Doo, Abaraãm hagã n'aa, Isak hagã n'aa, Jakóh hagã n'aa ȳ ti h̄ȳh.” †† ³⁸ Dooh, “Abaraãm makū hagã, Isak makū hagã, Jakóh makū hagã” tanoo bä. P'op Hagä Do hã ti edëp. Dejëp do hagã n'aa nado P'op Hagä Doo. Hedëp do sa hagã n'aa tii —näng mä Jesus kyyh.

³⁹ Ti m' Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do wób raky hadoo:

—Baad mabaher'oot, baad a kyyh, ma matëg! —näk mäh.

⁴⁰ Ti bahãnh kä m' dooh m' reaaj boo bä kä. H'yyb e'ȳym mä reaaj bä kä.

†† 20:37 Esodo 3.6

Jesus eanh do Kristo ky n'aa panyyg n'aa hahỹyh

⁴¹ Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—Dawi panaa mã ti Kristo, P'op Hagã Do H'yyb Dãng Doo, sa nooh. Nyy da tii? ⁴² Hahỹỹ da paa m' Dawi kyyh Saaw-Mo hã: “Wahẽ ÿ n'aa hã Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do ky hadoo, ‘Aso hup ÿỹ hẽnh, ⁴³ si ÿ mabag'ããs hyb n'aa a majĩ ÿ nes'ëem bã kã’ ”,§§ nãng paa Dawi. ⁴⁴ Hỹỹ kã, “Wahẽ ÿ n'aa” Dawi maneëej bã ti Kristo, nyy da ti ta t'aah tabahadoo?*** —nãng mã Jesus.

⁴⁵ Ti m' sahõnh hẽ maa new'ëe bã m', Jesus ky hadoo ta ma matëg sa hã:

⁴⁶ —Baad da bë kanã Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk doo da bë nad'oo hyb n'aa —nãng mãh. —Baad ub da raken'yym, baad rakametëeh saroor henyym doo me, ky n'aa gebah doo me —nãng mãh. —Rakarën ji bedëng hajõk do sa mahang —nãng mãh. —Tób P'op Hagã Do panyyg rayd naherot doo bã ragen'aak ratooj bã hyb n'aa jeyyk do rabahetõnh bã. Ratsebé do tä n'aa noo gó, ragen'aak ky n'aa etsëeh do rabahetõnh bã ratooj bã —nãng mãh. ⁴⁷ —Patug tema bong do sa wẽ hanãng do bë esok. Ti bãp peej hadoo doo me bë ky n'aa etsëe, bë hã ta wób raj'aa etsë hyb n'aa. Ta ti hedoo do ta bahãnh tak'ëp P'op Hagã Do rajãã da —nãng mã Jesus kyyh Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do ky n'aa.

21

P'op Hagã Do matym n'aa patug tamah do an'oos do panyyg n'aa hahỹyh

§§ ^{20:43} Saaw-Mo 110.1 *** ^{20:44} Dawi panaa né hẽ ti Jesus, aj'yy gó tabahyng do hyb n'aa. Dawi wahẽ ÿ n'aa tamaneëenh do paah, P'op Hagã Do T'aah do hyb n'aa na-ããj ti Jesus.

¹ Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa bä Jesus bagëët bä, tahapäh tak'ëp dajëër enäh do radatoonh do dajëër, tób P'op Hagä Do rahyb n'aa esee do dajëër n'aa. ² Ti m' tabana yÿnh, patug tamaa wäd is doo. Tadatooj is mä pawóp its moweed. Kanahën its mä tii. ³ Ti m' Jesus bahapäh bä ta tii, taky hadoo:

—Hahÿ yÿnh, patug tamaa wäd is doo, sahõnh hë sa bahãnh tabanoo. Né hup ÿ né hë ta ti ÿ her'oot doo —näng mäh. ⁴ —Sahõnh hë ta wób ranoo do tii, hajõng do sa wë mad'aak do uuh —näng mäh. —Hahÿ yÿnh, kasuud its né paawä, sahõnh hë taban'oo däg is ta wë hanäng do paats —näng mä Jesus.

Jesus her'oot ta jawén hawät do panyyg n'aa hahÿyÿh

⁵ Ti m' Jesus ma matëg wób raheer'oot mä pä s'ëëb P'op Hagä Do tób n'aa. Hetsooh mä sa hä. Raheer'oot na-ãäj mä ta wób sa mo haj'aa ta hetsó wób, P'op Hagä Do matym n'aa retsëeh doo. Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

⁶ —Ti awät da ti noo gó kä, ta ti pä jé pad'yyt hë takajäg jëng. Dooh da ta see jó haso wät pé hahÿ bë hapäh do pä. Sahõnh hë da rabakud bëeh tũ —näng mäh.

⁷ Ti m' ta ma matëg rabeaanh:

—Ny noo gó da ti tii d' maher'oot do tadu däk? H'ëed hado da tabedaa däk do heen n'aa? —näk mäh.

⁸ Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

—Baad bë matakä da, bë rawanadii hyb n'aa. Hät yÿ gó rabana, sa nooh. “ÿ Kristo”, näk da sa kyyh. “Edaa däk sahõnh hë tagawatsik doo”, näk da. Bë ky dahé manä tii —näng mäh. ⁹ —Bë eÿÿm manä da kaneb'ooh do bë ky n'aa napäh bä, ta wób sa wahë n'aa wë rah'yy kawereem do bë ky n'aa napäh bä na-ãäj hë. Badäk hahÿ gawatsik do pooj jé, ti hadoo né da. Ti hado né hë paawä, dooh nayyw hë takaja bä badäk hahÿ bahëej jëng doo —näng mäh.

¹⁰ Ti m' taky hadoo ënh sa hä:

—Häj n'aa see babuuj rakaneb'ooh da häj n'aa see babuuj sa daheeh. Häj n'aa sa wahë n'aa, rah'y'y kawereem da häj n'aa see sa wahë n'aa wë. ¹¹ Hajõng häj n'aa hënh da tak'ëp né da hëej katajuus. Sah na-ãäj da anäng. Hajõk da tak'ëp ranahëë enäh da. ãm n'aa näng do ti awät da. ãm n'aa näng do heen n'aa ganyyh da wë hä. ¹² Ti pooj jé da bë da rano n'aa masoo. Bë da rarejãã. Bë da rahaëënh tób P'op Hagä Do panyyg rayd naherot do wahë n'aa sa moo gó, bë raky n'aa etyy hyb n'aa. Bë da radewäts b'ëëh. Bë da ramahũũm hëej bagã n'aa sa wë, sa wahë n'aa wób wë na-ãäj hë, bë raky n'aa tapaa hyb n'aa sa hä. Hëp ÿ n'aa tii da rabad'oo da bë hä —näng mäh. ¹³ —Këh ÿ n'aa bë her'ood kãn da tii bã sa hä —näng mäh. ¹⁴ —Bë hyb n'aa tón manäh, bë ky n'aa sa hä bë her'oot do hä. ¹⁵ ÿ anoo da bë hä bë er'oot do pan'aa. Tak'ëp da bë ÿ h'y'y gan'y'yh. Ti hyb n'aa bë majĩ dooh da bë rahaja bã, dooh d' sa kyy péh —näng mäh. ¹⁶ —Bë yb, bë ÿyn, bë wakãan, bë najiis na-ãäj né hë bë né rahaëej padëëk bë majĩ sa hä. Radej'ëep da bë wób. ¹⁷ Tak'ëp da sahõnh hë rakawajãan da bë wë, hëp ÿ n'aa. ¹⁸ Ti hadoo né hë, dooh P'op Hagä Do mabaan bëëh. Sahõnh hë bë hä tahapäh. ¹⁹ Bë h'y'y kaneréd bã hä ÿ bë h'y'y ka'eeh do hä, P'op Hagä Do wë da bë baboo had'yyt hë kã —näng mã Jesus.

²⁰ Ti m' taky hadoo ënh:

—Jerusarënh nu kat'ëë däk ta majĩ warahén n'aa ran'oo bã bë bahapäh bã, edaa däk da bë bahapëë kãn tagawatsik doo. ²¹ Tii bã da taw'ãäts hë Judah häj n'aa bã haj'eenh do rakejën hõm da waëë banäng hënh. Jerusarënh bã haj'eenh do taw'ãäts hë rakejën hõm sa panang bã naa. Panang bahãnh habong do taw'ãäts hë da dooh rana bã p'aa hënh panang hënh. ²² Ti noo gó da P'op Hagä Do anoo da Isaraéw buuj ta sãm baanh. Sahõnh

hē P'op Hagä Do kyy kerih do kametä kän sa hä kä —näng mäh. ²³ —Tak'öp tanesaa het'aah doo, sa taah nebii do sa hä kä ti noo gó kä!* Tak'öp nesaa do rabahoop Isaraéw häj n'aa bä. Tak'öp da P'op Hagä Do banoo sa hä nesaa doo —näng mäh. ²⁴ —Ta wób da dejöp sa majiĩ kuman haj'aa. Ta wób da ramoo maw'yyd hõm ta s'ee hēnh, jé pad'yyt hē häj n'aa hēnh. Panang kä, Jerusarēnh, rababep da Judah buuj nadoo do hä. Tii da rabad'oo P'op Hagä Do h'yyb däng do peej kä —näng mä Jesus.

²⁵ Ti m' Jesus ky hadoo ēnh:

—Ta jawén, papýjy hä, kamarab hä, sagõõh sa hä ji hapäh da meuj n'aa näng do heen n'aa, ām n'aa näng do heen n'aa. Sahõnh hē häj n'aa babuuj rahyb n'aa tón da, h'yy gabedo bong da, hewēeh do hyb n'aa akajar maadaka, tak'öp hadoo do hyb n'aa akajar maadaka kyyh. ²⁶ Tak'öp rajejým do hyb n'aa da ti noo gó, ta wób degõn jēng da. H'yyb e'jým bong da, tak'öp nesaa do ti hawät do hä rahyb n'aa newēē do hyb n'aa. Wē hä habong do ta bag keh'jýt da jé pad'yyt hē, ta see hedo hõm da P'op Hagä Do an'oo bä. ²⁷ Ti noo gó kä da sahõnh hē rabahapäh da jýh, Aj'yy Hadoo Do Hý Pong Jé Hana Doo kä, ý bahyng bä kä wē puh mahang. Ý ahying da P'op Hagä Do hejój me, ta bag tak'öp gabarēeh do hadoo doo gó —näng mäh. ²⁸ —Bē h'yy kahasāāb kä ta ti ta heen n'aa bē bahapäh bä kä, edaa dāk do hyb n'aa kä bē P'op Hagä Do ed'ēep do nesaa do mahānh —näng mä Jesus.

²⁹ Ti m' panyyg gó m' tabaher'oot sa hä. Ti m' taky hadoo:

—Ta heen n'aa ý her'oot doo, joom wiigo häd näng doo, joom wób ky n'aa hadoo na-āāj hē tii —näng mäh. ³⁰ —Joom tadu doo bä tagajewäng doo, baad bē bahapäh, edaa

* 21:23 Du daa m' rakejēn péh.

däk tabanyyw. ³¹ Ti hadoo né da, sahõnh hē ta ti bē ŷ maher'ood wät do kaja däk bē bahapäh bä, edaa däk P'op Hagä Do bag'ääs doo —näng mäh.

³² Ti m' taky hadoo ēnh:

—Né hup ŷ né hē hahŷ ŷ her'oot doo: Da hē habong do rahapäh nä da sahõnh hē ŷ her'ood wät do bawäd kän.†
³³ Badäk hahŷŷh, wē na-āāj da, ahēēj jēē né paawä, keh ŷŷ da dooh tahēēj bä —näng mäh.

³⁴ Ti m' Jesus ky hado kän:

—Bē hyb n'aa matakä da, ta s'ee hēnh bē h'yyb nawät hyb n'aa. Bē h'yyb padäg manä jarakē hedoo do hä. Bē an'oo manä badäk hahŷŷ hä ji hyb n'aa tón do bē hyb n'aa hūüm bä, ta s'ee hēnh bē h'yyb nawät hyb n'aa. Taw'ääts hē bē hyb n'aa matakä bē h'yy ganatemah hyb n'aa ŷ kajaa bä. ³⁵ ŷ kajaa do heen n'aa, nayyw hē da, raganada bä, takajaa sahõnh hē badäk hahŷŷ hä habong do sa wē —näng mäh. ³⁶ —Taw'ääts hē bē hyb n'aa matakä had'yyt hē. Bē ky n'aa ets'ēē P'op Hagä Do hä, bē ked'ēēp hyb n'aa ta ti ŷ her'oot do paa nesaa do mahānh. Bē ky n'aa ets'ēē na-āāj hē, bē bahajaa hyb n'aa matym ŷŷ gó, Aj'yy Hadoo Do Hŷ Pong Jé Hana Do matym gó, bē bab'ēēh hyb n'aa, baad bē ŷ gadoo hyb n'aa —näng mä Jesus kyyh.

³⁷ Jesus ma met'ēēg had'yyt mä P'op Hagä Do tób n'aa bä. Tug bä hadoo tabaheh'ūüm panang bahānh, waēē Oriib häd näng doo hēnh, t'īī hēnh mä tabahe'ŷŷh hyb n'aa. ³⁸ Bāp paa m' hajök do rabaheh'ūüm, ramaa newēē hyb n'aa Jesus P'op Hagä Do tób n'aa yt hä.

† 21:32 Sahõnh hē Jerusarēnh ky n'aa sa hä Jesus maher'ood wät do né hē tii, ti noo gó habong do rahapäh doo. Dooh badäk hahŷ bahēēj jēng do tado bä rahapäh doo.

22

Judas taky n'aa enooh Jesus tahaëenh do ky n'aa hahÿÿh

¹ Ti m', edaa däk Pas-kowa häd näng do bawät, päw makuj tamah do rabawa noo gó. ² Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooh do sa wahë n'aa, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do na-ããj mä ratyw n'aa esoos mä Jesus radaj'ëep hyb n'aa. Rahyb n'aa newëë nyy d' rabad'oo, hajök do rakawaj'ããn bä sa wë rajeÿÿm do hyb n'aa. ³ Ti m' Judas Ikarijot häd näng do h'yyb gó Nesaa Do Yb bajëë suun. ⁴ Ti m' Judas bahöm P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooh do sa wahë n'aa wë, P'op Hagä Do tób n'aa warahén n'aa sa wahë n'aa wë na-ããj hë, séd hä rakaner'oot hyb n'aa nyy da sa hä Jesus tabahaëenh. ⁵ Ti m' rah'yy gadejah Judas Ikarijot kyy hä. Ti m' ta sãm raky kajäk ta hä. ⁶ Ti m' Judas Ikarijot tyw n'aa esóts kãn, tabahaëenh hyb n'aa kä sa hä rabanahajök bä.

Jesus ta ma matëg daheeh Pas-kowa tä n'aa rabawëh do panyyg n'aa hahÿÿh

⁷ Ti m' päw makuj n'aa tamah do rataheb'ëës do du däk. Ti noo gó b'éeé t'aah aj'yy ranaheb'ooh P'op Hagä Do matym n'aa, Pas-kowa rahyb n'aa esee do hyb n'aa. ⁸ Ti m' Jesus mejüü Peed Jowãw daheeh, ti m' taky hadoo sa hä:

—Bë ahöm nä Pas-kowa tä n'aa bë moo bok hyb n'aa, ër tab'ëës hyb n'aa —näng mäh.

⁹ Ti m' rabeaanh ta hä:

—Nyy bä makarën ãã benäm Pas-kowa tä n'aa? —näk mäh.

¹⁰ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Bë ahöm nä panang hënh. Panang bä bë kajaa bä, bë kataa da aj'yy hä, naëng hes'ooh do hä. Ta jawén bë ahöm da. Ta ti bajëë suun bä tób gó, ¹¹ bë eaaj da tób danäh hä hahÿÿ da: “Äã ma matëg mejüü ãã beaanh, nyy bä tagadäk

ta gawakō, tatab'ëës hyb n'aa Pas-kowa, ta ma matëg sa daheeh", denoo da. ¹² Tii bä da ta gawakō gaeh doo, p'op gadäk doo, tametëeh da bë hä. Ta tii bä tyng n'aa näng da. Kabenyw däk da —näng mäh. —Tii bä bë moo boo Pas-kowa tä n'aa, ta waa n'aa —näng mä Jesus sa hä.

¹³ Ti m' rabahōm kän. Rakajaa bä m' panang bä, Jesus her'oot do hadoo né kä m'. Ti m' ramoo boo kän tii bä kä Pas-kowa tä n'aa kä.

¹⁴ Ti m' Pas-kowa tä n'aa kajaa bä kä m', Jesus bahyy sooh mä 12 hedoo do tamejũũ do sii hë sa waa tyng pa.

¹⁵ Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

—Baad y h'yyb däng né hë hahy y awëh bë daheeh, y rarejää do y ahoop do pooj jé —näng mäh. ¹⁶ —Dooh y awëë wäd bä kä hahy ta jawén. Séd debaa hë y bawëë kän Pas-kowa heh'äät doo kä hỹ pong jé, P'op Hagä Do bag'ääs bä kä —näng mäh.

¹⁷ Ti m' tabado däk uwa bëeh hood, ti m' P'op Hagä Do hä ta ky hadoo:

—Taw'ääts hë òm, Ee. Man'oo däk uwa bëeh ää hä —näng mäh.

Ti m' taky hadoo sa hä:

—Bë gadoo, bë ets'ëeh bë hä —näng mäh. ¹⁸ —Hahy d' bë y maher'oot: Hỹ jawén dooh y eëg wäd bä uwa s'ëëb. Jääm hë p'aa hënh y eëek da P'op Hagä Do bag'ääs do kajaa bä kä —näng mäh.

¹⁹ Ti m' tabado däk pāw, ti m' P'op Hagä Do hä taky hadoo:

—Taw'ääts hë òm, Ee. Man'oo däk pāw ää hä —näng mäh.

Ti m' taganabäh däk, tan'oo däk mä ta ma matëg sa hä. Ti m' taky hadoo:

—Hup yỹ, bë hyb n'aa y an'oo däk do heen n'aa hahy h —näng mäh. —Hỹ jawén hahy d' bë bad'oo, y bë hyb n'aa esee do hyb n'aa —näng mäh.

²⁰ Ti hadoo ěnh, rabawĕh, rabawa do jawén paa bä, Jesus bado däk ěnh uwa bëeh hood, ti m' taky hadoo:

—Majyw ŷŷ, ŷ anoo do ŷ dajĕp noo gó bë hyb n'aa heen n'aa hahŷŷh. Papuuĵ sahōnh hā P'op Hagä Do ky n'aa enooh do tii kä. Hŷ jawén majyw ŷ hyb n'aa ji tagadoo, P'op Hagä Do ky dāng* —näng mä Jesus.

²¹ Ti m' taky hadoo ěnh:

—Bë maa newĕ! —näng mäh. —Ĕr mahang ti asooh majĕ ŷ moo gó ŷ tahaĕĕnh doo —näng mäh. ²² —ŷŷh, Aj'yŷ Hadoo Do Hŷ Pong Jĕ Hana Doo, ŷ da dajĕp P'op Hagä Do kyy kerih do her'oot doo da né hĕ —näng mäh. —Ti hadoo né hĕ, baad nado da aj'yŷ hā, Aj'yŷ Hadoo Do Hŷ Pong Jĕ Hana Do majĭi moo gó han'oo däk do hā! —näng mäh.

²³ Ti m' sa mahang rabeanh:

—Jaa g'eeh tii? —näk mäh.

²⁴ Ti m' sa bahānh hadoo do p'āā m' raky ked'aak. ²⁵ Ti m' Jesus ky hadoo sa hā:

—Judah buuj nadoo do sa wahĕ n'aa, hyb n'aa jowyk hedoo doo, tak'ĕp ramejũũ sa karapee n'aa. “Sa masa n'aa” sa daaj hĕ rakamaneĕĕnh —näng mäh. ²⁶ —Bë mahang taw'āāts hĕ dooh tii d' tahado bä —näng mäh. —Bë mahang karĕn pé ta wób sa bahānh hyb n'aa jawyk péh, taw'āāts hĕ da ta wób sa yd jĕ da tanu gadäk. Bë wahĕ n'aa hadoo doo, taw'āāts hĕ ta wób sa karom hado däk —näng mäh. ²⁷ —Ny hadoo pé hyb n'aa jawyk? Ta tyng n'aa jó hasooh doo, ta tyng jó hasoo do waa manaa doo? Ny hadoo pé hyb n'aa jawyk? Ta tyng jó hasooh do né hĕ —näng mäh. —ŷ tii, dooh tii da ŷ adoo bä. Sa karom sa tä manaa do hadoo ŷ bë mahang, ŷ hyb n'aa jawyg né paawä bë bahānh —näng mäh. ²⁸ —Ĥĕp ŷ hata had'yŷt hĕ bëeh,

* 22:20 P'ooĵ ub Mosees sa hā P'op Hagä Do ky n'aa enooh doo, b'ĕĕ majyyw ta heen n'aa. Papuuĵ hahŷ ji hā P'op Hagä Do ky n'aa enooh doo.

nesaa do ÿ ahoop noo gó. ²⁹ Ti hyb n'aa hã ÿ Ee banoo do hadoo ÿ bag'ãäs doo, tii da ênh bë ÿ banoo bë bag'ãäs si ÿÿ. ³⁰ Ti hyb n'aa bë awëh da, bë eëek da si ÿÿ, ÿ bag'ãäs do noo gó, bë ÿ weh'ëeh do ky n'aa. Bë da at'oonh wahë n'aa tyng jó, 12 hedoo do Isaraéw taah panaa bë bag'ãäs hyb n'aa, bë ky n'aa etyy hyb n'aa —näng mä Jesus.

³¹ Ti m' Jesus ky hadoo Peed hã:

—Simaw, Simaw —näng mäh. —Nesaa Do Yb ets'ëë wät tak'ëp bë tametyy hyb n'aa. Takarën paawä bë beréd hõm hã ÿ bë h'yy ka'eeh doo. ³² Ti hado né paawä, P'op Hagä Do hã ÿ ky n'aa ets'ëë wät õm, manerét hyb n'aa hã ÿ mah'yy ka'eeh doo —näng mäh. —Mah'yy kawareem bä, p'aa hënh tak'ëp hã ÿ mah'yy kae bä, mah'yyb enäw ta wób hã ÿ h'yy ka'eeh doo —näng mä Jesus Peed hã.

³³ Ti m' Peed ky hadoo:

—Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo —näng mäh. —Dooh ÿ h'yy keréd bä a hã —näng mäh. —ÿ radawäts g'ëed bä, na radawäts g'ëed ÿ a sii. ÿ radajëeb bä, na ÿ radajëeb a nemuun, näng mäh.

³⁴ Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—Baad õm ÿ maher'oot Peed —näng mä —Badah, at-sëm, karaak bahÿÿh do pooj jé, tamawoob nuu me da ÿ maky n'aa jejën da —näng mä Jesus Peed hã.

³⁵ Ti m' Jesus beanh ta ma matëg sa hã:

—Bë ÿ mejüü noo gó P'op Hagä Do ky n'aa bë baher'ood hõm hyb n'aa, dooh ÿ an'oo bä bë mahüüm pé dajëer hadoo péh, ta hood hadoo péh, bë tsyym suun bë wareem péh. Bedoh bë wë ti noo gó? —näng mäh.

—Dooh —näk mäh. —Dooh badoh pé ää wë —näk mä sa kyyh.

³⁶ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Hÿÿ kä bë mahüüm bë wë tanyy bä dajëer, bë h'ëed hood na-ääj hë. Bë wë tananyy bä bë kuman mariij,

taw'ääts hē bē esëem hōm bē hatsē bē hā hadäk doo, bē kuman bē betsēē hyb n'aa ta sām[†] —näng mäh. ³⁷—Hahÿÿ da P'op Hagä Do kyy kerih do kēh ÿ n'aa hā: “P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do ky nadah'eeh do h'yyb hata däk ran'oo bā P'op Hagä Do H'yyb Däng Doo”,[‡] näng P'op Hagä Do kyy kerih doo —näng mä Jesus. —Sahōnh hē kēh ÿ n'aa kerih doo gó her'oot doo, ta ti hadoo né kã —näng mä Jesus.

³⁸ Ti m' ta ma matëg raky hadoo ta hā:

—Ma matëg! —näk mäh. —Pawóp hē äã wē kuman mariij —näk mäh.

—Jääm tii —näng mäh.[§]

Getsemani bā Jesus ky n'aa ketsēē do panyyg n'aa hahÿÿh

³⁹ Ti m' tabahed'oo doo da, waëë joom oriib banäng doo hēnh Jesus bahōm kän. Ta ma matëg had'aa mäh.

⁴⁰ Rakajaa bā m' Jesus ky hadoo sa hā:

—P'op Hagä Do hā bē ky n'aa ets'ëē, nesaa do h'yyb tatug mahānh bēēh, ÿ bē eréd hōm mahānh —näng mäh.

⁴¹ Ti m' tabahōm dawē hā. Ti m' ta taron nu paa me tabahyy häng, ti m' taky n'aa etsēē P'op Hagä Do hā. Hahÿÿ da m' ta kyyh:

⁴² —Ee, —näng mäh —makarēn bā mado hōm mahānh ÿÿ wät hahÿ ÿ ahoop do pan'aa. Ta tii d' né hē ÿ bets'ëē

[†] 22:36 Kuman ky n'aa nado ti Jesus her'oot. Kuman ky n'aa me tama-her'oot. Kaneb'oooh do du doo do pooj jé ji benäm ji kuman, baad ji gada hyb n'aa ji wē ji majÿi kajaa bā. Ti noo gó né tadu doo Jesus, ta ma matëg na-ääj hē rano n'aa masoo doo. Ti hyb n'aa ta ma matëg Jesus maher'ood wät, baad rahyb n'aa matakëë hyb n'aa baad nadoo do hā, sa h'yyb rabenäm hyb n'aa, edaa däk do hyb n'aa sa hā rarejää doo. [‡] 22:37 Isajas 53.12 [§] 22:38 “Jääm tii” Jesus wén her'oot, dooh ta ti tado bā do hyb n'aa tahanäng doo. Dooh kuman ky n'aa tado bā sa hā tamaher'oot doo.

paawä, makarën doo da né hë mabad'oo, ÿ karën doo da nado —näng mäh.

[⁴³ Ti m' hÿ pong jé naa ääs see kasee ta hä, tah'yyb hej'oonh hyb n'aa. ⁴⁴ Ti m' tak'ëp mä taky n'aa etsëë, tak'ëp tah'yy katón do hyb n'aa. Baad nado ta h'yyb tym. Majyyw hadoo mä tahehud. Tũũ m' tabatõõm.] ⁴⁵ Ti m' tabas'ëëg gëët jawén paa bä m', taky n'aa etsëë do jawén paa bä, tabahõm ta ma matëg rahab'ëëh hënh. Ää b'ëëh mä tii. Tak'ëp mä raty jewyk rah'yy ketón do hyb n'aa. ⁴⁶ Ti m' taky hadoo sa hä:

—Hëd n'aa bë ba'ÿÿh? —näng mäh. —Bë as'ëëg bëh! P'op Hagä Do hä bë ky n'aa ets'ëë, bë nesaa do h'yyb tatug mahãnh, ÿ bë eréd hõm mahãnh —näng mäh.

Jesus ramaso däk do panyyg n'aa hahÿÿh

⁴⁷ Jesus ber'oot nä bä m', rakaja kãn hajõk do ta wë. Judas, ta ma matëg 12 hedoo do see paah, sa pooj jé tabana. Ti m' Jesus wë Judas bana. Ta tapa tsanetsub wät. Kedëng do ky n'aa né paawä tii. ⁴⁸ Ti m' Jesus beanh ta hä:

—Judas, —näng mäh —matsanetsup doo me ÿÿh, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do maban'oo däk? —näng mä Jesus Judas hä.**

⁴⁹ Ti m' Jesus sii habok do rabahapäh bä m' hajõk do rakarën ramasoo, raky hadoo ta hä:

—Makarën ër gadoo kuman me?

⁵⁰ Ti m' Jesus sa hata see tekyyt mä P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'oooh do sa wahë n'aa heh'äät do karom. Ta nabuuj hub hënh hadäk do tagakyd hõm mäh. ⁵¹ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Ti moo hado manäh —näng mäh.

** 22:48 Tsanetsup doo me Judas metëëh ta wób sa hä Jesus, ti né hë ramaso däk hyb n'aa.

Ti m' Jesus moo däng aj'yy rog hä. Has'oo däk mäh.

⁵² Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooh do sa wahë n'aa hä, P'op Hagä Do tób n'aa hagä n'aa sa wahë n'aa hä, Judah buuj sa wahë n'aa hä na-ääj hë, Jesus ramaso däk hyb n'aa ta no n'aa han'aa do sa hä Jesus ky hadoo:

—Ër wahë n'aa wë h'yy kawereem do sa h'yyb mahüüm n'aa bë ed'oo g'eeh yÿh, bë wén n'aa wë yÿ sën-jeer yt hä, boh yt hä? —näng mäh. ⁵³ —P'op Hagä Do tób n'aa wahoo gó y awäd had'yyt hë bë sii. Dooh ënh y bë maso bä tii bä ënh? —näng mäh. —Hÿÿ kä, taw'ääts hë —näng mäh. —ÿ hapäh, da hë né kä y bë bahajaa. Da hë né hë Nesaa Do Yb mejüü —näng mä Jesus.

Jesus Peed ky n'aa jejën do panyyg n'aa hahÿÿh

⁵⁴ Ti m' ramaso däk Jesus, ti m' ramahüüm kän P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooh do sa wahë n'aa heh'äät do tób hënh kä. Peed bahöm sa jawén. Dawëë m' tagadäk. ⁵⁵ Ti m' warahén ragahō jat tëëg tób w'oo hä, ti m' rabehyy b'ëëh tëëg noo pa. Sa pa m' Peed bahyy häng. ⁵⁶ Ti m' yÿnh, sa karom, bahapäh Peed tëëg bag hä m' tabahäng bä. Ti m' baad tabahëg'ääs ta hä. Ti m' taky hadoo:

—Hahÿ Jesus hata seeh —näng mäh.

⁵⁷ Ti m' Peed ky n'aa jejën wät.

—Dooh y hapëë bä ta ti aj'yy —näng mäh.

⁵⁸ Badah peej däg kä m', ta see bahëg'ääs Peed hä, ti m' taky hadoo:

—Ta hata see né hë òm —näng mäh.

—Dooh. Dooh sa see y do bä —näng mä Peed.

⁵⁹ Badah peej däg kä m', sét oor tabahado däk bä m', ta see ky hadoo:

—Jesus ma matëg see né ti hÿÿh. Garirej buuj né ti hÿÿh —näng mäh.

⁶⁰ Ti m' Peed ky hadoo:

—Dooh ÿ hapëë bä ta ti maher'oot doo —näng mäh.

Ti m' nanyw hē, taher'oot nä bä m', karaak ky ganä kän, tabah'ÿÿ kän. ⁶¹ Ti m' Jesus ty kaw'ööd däk Peed wë. Tii bä m' Peed hyb n'aa newë däg kän Jesus her'oot do paa ta hã kä: “Karaak bahÿÿh do pooj jé da ÿ maky n'aa jejën tamawoob nuu me.” Tii d' né paa kä m', Jesus her'oot do paa kä ta hã. ⁶² Ti m' Peed banyyh wahoo gó naa. Tak'ëp tabaöd g'ëed kän mäh, taky n'aa jejën do hyb n'aa Jesus.

Jesus warahén rarejãã do panyyg n'aa hahÿÿh

⁶³ Ti m', warahén Jesus hag'ããs do raky n'aa ejeets kän mäh, rarejãã mä tak'ëp. ⁶⁴ Ti m' raty maw'yyd däk, tanahapäh hyb n'aa. Ti m' rabahewyyh bä m' raky hadoo:

—Maher'ood mahapëë bä! Jaa mo haj'aa? —näk mäh.

⁶⁵ Hajöng nä m' sa kyyh, raky n'aa rejãã doo.

Judah buuj sa wahë n'aa Jesus hã rake'aanh do panyyg n'aa hahÿÿh

⁶⁶ Ti m', bap paa m', rakata padëek Judah buuj sa wahë n'aa hedoo doo, P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'ooh do sa wahë n'aa, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk doo. Ti m' ramahũüm kän Jesus sa wë, ⁶⁷ ti m' raky hadoo:

—Mamaher'ood äã hã, õm Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Do mado bä —näk mäh.

Ti m' Jesus ky hadoo:

—Bë ÿ maher'ood bä paawä, dooh paawä ÿ bë ky dahé bä. ⁶⁸ Bë ÿ eaaj bä, dooh bë ky gedag bä —näng mäh. ⁶⁹ — Ti tahado né paawä, hÿ jawén Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do asooh da P'op Hagä Doo, Sahõnh Sa Bahãnh Hado Do hub hënh, ta hã P'op Hagä Do weh'ëeh doo bä —näng mä Jesus.

⁷⁰ Ti m' sahõnh hë kata däk do raky hadoo:

—Õm mä P'op Hagä Do T'aah, a nooh? —näk mäh.

Ti m' Jesus ky hadoo:

—Bě né tii, ti tii d' her'oot. Baad ub ti bě kyyh —näng mäh.

⁷¹ Ti m' raky hadoo:

—Dooch hyb n'aa wät pé ta ky n'aa her'oot péh. Ta daaj né hě ti taky n'aa kaher'oot —näk mäh.

23

Pirato häd näng do wě Jesus ramahũũm kãn do panyyg n'aa hahỹỹh

¹ Ti m', sahõnh hě ajyy kata däk do ramahũũm kãn Jesus Pirato häd näng do wě.* ² Ti m' radu doo Jesus raky n'aa tapaa Pirato hã. Hahỹỹ da m' sa kyyh:

—Hahỹ aj'yy h'yyb mahũũm Judah buuj, raky nadahé wät hyb n'aa sa wahë n'aa, Roma buuj. Tamoo ge'ỹỹm ranep'aak hyb n'aa Sesa hã ji hepak doo, Roma buuj sa wahë n'aa hã ji hepak doo. “Ý Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Doo. Häj n'aa wahë n'aa ỹỹh”, näng mä ta kyyh —näk mä ta ti ajyy Pirato hã.

³ Ti m' Pirato beanh Jesus hã:

—Õm né Judah buuj sa wahë n'aa? —näng mäh.

Ti m' Jesus ky hadoo:

—Ýỹ. Tii d' né hě, maher'oot doo da né hě —näng mä Jesus.

⁴ Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'ooch do sa wahë n'aa hã, hajök do t'ĩ hěnh kat'aa do hã na-ãäj mä Pirato ky hadoo:

—Dooch ỹ aw'yyt pé ta hã ta sãm ỹ anoo péh —näng mä Pirato.

⁵ Ti m' raky kah'ũũm Pirato hã:

* 23:1 Pirato häd näng doo, Roma buuj ta ti Judah häj n'aa bagä n'aa.

—Sahõnh Judah häj n'aa bä, sa wahë n'aa wë rah'yy kawereem tan'oo bä tama metëek do hä. Garirej häj n'aa bä tadu doo tama metëek doo. Hÿÿ kä babä Jerusarënh bä tama met'ëeg kån —näk mä sa kyyh.

Eróts häd näng do wë Jesus ramahũüm do panyyg n'aa hahÿÿh

⁶ Garirej häj n'aa bä Jesus du doo paa tama metëek do Pirato ky n'aa napäh bä m', teaaj wät sa hä:

—Garirej häj n'aa babuuj ti hÿ aj'yy? —näng mäh.

⁷ Ti m' Pirato ky n'aa napäh bä m' Jesus t'ïi hënh naa, tamejũ ramahũüm Eróts Æn-Tipas häd näng do wë, Garirej häj n'aa wahë n'aa tabadoo do hyb n'aa. Jerusarënh panang bä Eróts bag'ããs dó ti noo gó.

⁸ Ti m' Eróts tsebee wät Jesus tahapäh bä. P'ooj né hë m' takarën paawä m' Jesus tabahapäh. Ta ky n'aa napëe däk paa m' Jesus ky n'aa. Ti hyb n'aa m' takarën paawä m' tabahëg'ããs Jesus pahuunh doo. ⁹ Ti m' Jesus ramanaa bä m', hajõng mä teanh ta hä. Doh m' Jesus ky gedag bä.† ¹⁰ Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooch do sa wahë n'aa, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do na-ãäj hë, tak'ëp mä raky n'aa tapaa ta ky n'aa Eróts hä. ¹¹ Ti m' Eróts, Eróts warahén n'aa sii hë m' raky n'aa ej'ees mäh, raky n'aa rejã mä Jesus. Ti m' radadäk ta hä saroor tak'ëp hanäm doo, sa wahë n'aa hedoo do saroor n'aa, raweh'ëëh doo gó m' raky n'aa manes'uunh hyb n'aa. Ti m' Jesus Eróts mejõ hõm p'aa hënh Pirato wë. ¹² Ti pooj jé m' Eróts Pirato daheeh ta majiĩ dó m'. Ti noo gó kä m' ta najiis hado däg kån mäh.

¹³ Ti m' Pirato mejũ P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooch do sa wahë n'aa, Judah buuj sa wahë n'aa, hajõk

† 23:9 Jesus wén ky ganadoo Eróts, j'ooj madäk doo me Eróts eanh do hyb n'aa.

do na-ãäj rakataa hyb n'aa ta wë. ¹⁴ Ti m' taky hadoo sa hã:

—Bë mana wät hahÿ aj'yÿ wë ÿÿ —näng mäh. —“Hahÿ aj'yÿ h'yÿb mahũũm Judah buuj raky nadahé wät hyb n'aa sa wahë n'aa, Roma buuj”, bë nooh —näng mäh. —Baad ÿ beaaj wät bë matym gó ta ky n'aa bë her'oot doo. Dooch ÿ aw'yÿt pé ta hã nesaa do bë her'oot doo. ¹⁵ Ti hadoo né hë Eróts. Dooch taw'yÿt pé nesaa do ta hã, ti hyb n'aa tamejũũ p'aa hënh ãã wë —näng mäh. —Dooch tamo haj'aa pé ta p'ãã dajëp péh. ¹⁶ Ti hyb n'aa ÿ mejũũ da rahewÿÿh hyb n'aa, ti jawén da ÿ eréd hõm tabahõm hyb n'aa —näng mä Pirato kÿÿh.

[¹⁷ Pas-kowa noo gó né m' Pirato mahen'yÿh radewëës do seeh, hajõk do retsëë doo.] ¹⁸ Ti m' hajõk doo, séd hã m' raky hadoo, tak'ëp mä sa kÿÿh:

—Manaboh hÿ aj'yÿ. ãã karën maberéd hõm Barabas häd näng doo —näk mä sa kÿÿh.

¹⁹ Ragadahew'eës doo gó m' tabagëët ta ti Barabas häd näng doo, Jerusarënh panang bä Roma buuj sa hã tah'yÿ kawareem do hyb n'aa ta h'yÿb hataa sa daheeh, ta see tadaj'ëëp do hyb n'aa na-ãäj mäh. ²⁰ Pirato karën paawä taberéd hõm Jesus, ti hyb n'aa p'aa hënh taky kah'ũũm sa hã. ²¹ Ti m' rageëëj bong:

—Mepëëm däg! Mepëëm däg! Mepëëm däg! —näk mä hajõk do sa kÿÿh.

²² Ti m' tamawoob nuu me däg mä Pirato ky hadoo sa hã:

—Hëd n'aa? —näng mäh. —Dooch mo haj'aa kad'oo do tado bä —näng mäh. —Dooch ÿ aw'yÿt pé ta hã ta p'ãã dajëp péh. Ti hyb n'aa ÿ mejũũ da rahewÿÿh hyb n'aa, ti jawén da ÿ eréd hõm tabahõm hyb n'aa —näng mä Pirato kÿÿh.

²³ Ti m' raky kah'ũũm Pirato hã. Tak'ëp rageëëj bong, Jesus tabepëëm hyb n'aa. Ti m' sa kÿÿ me m' rahaja kãn

Pirato. ²⁴ Ti hyb n'aa kä m' Pirato ban'oo kän rakarën doo da. ²⁵ Tado nyyh mä Barabas, Jerusarënh panang bä Roma buuj sa wë tah'y'y kawareem do hyb n'aa radawäts gëët do paah, ta see tadaj'ëëp do paah. Ti né m' ti retsëë Pirato hä. Ti m' Pirato mejüü Jesus rabepëëm däk b'aa hä, rakarën doo d' né hë m'.

Jesus rabepëëm däk do panyyg n'aa hahÿh

²⁶ Jesus warahén ramahüüm bä rabepëëm hyb n'aa, ramaso däk mä aj'y'y Simaw häd näng doo. Panang Sirené häd näng doo bä naa m' tii. Jerusarënh panang hënh tabajëë paawä. Ti m' warahén ramejüü mä tabes'ooch hyb n'aa b'aa Jesus rahepëëm däk do b'aa n'aa. Ti m' ramejüü Jesus jawén tabahôm. ²⁷ Hajök mä hah'üüm sa jawén. ÿÿj na-ãäj mä ah'üüm sa sii. A'oot mäh. Sa h'y'yb mä ragedyyk. Rah'y'y ketón do ky n'aa m' ta tii. ²⁸ Ti m' Jesus ty kaw'õöd däk sa wë, ti m' taky hadoo sa hä:

—ÿÿj, Jerusarënh buuj —näng mäh. —ÿ had'y'yt nado bë p'ãã ód. Bë daaj hë bë p'ãã kaód, bë taah na-ãäj hë bë p'ãã ód, tak'ëp nesaa do bë wë hana do hyb n'aa. ²⁹ Ti awät da ti noo gó hahÿÿ da d' bë kyyh: “Taw'ãäts hë ÿÿj taah nanäng do hä, ÿÿj netaah do hä, ÿÿj nanebii do hä”, tak'ëp nesaa do taah enäh do rabahoop do hyb n'aa. ³⁰ Ti noo gó Judah buuj raky hadoo da waëë hä: “Keréd hyy ää jó, nayyw hë ër dejëp hyb n'aa.” Wajapëm do hä raky hadoo da: “Ää jó wamii hyyh”, † näk da. ³¹ Hahÿÿ da hä ÿ ran'oo bä, b'aa tshë do hadoo do ÿÿh, nesaa do nahanäng doo, ta bahänh da ti P'op Hagä Do bad'oo sa hä, b'aa hawoonh do hadoo, hajông nesaa sa hä hanäng doo. Sahõnh hë haooj jëng do hadoo sa hä —näng mä Jesus ÿÿj sa hä.

† 23:30 P'op Hagä Do ky n'aa rod pooj jé hawät doo, Osejas häd näng do erih do hä Jesus ky däng. Osejas 10.8 hä takerii däk tii.

³² Pawóp hē ajyy moo nesaa do ramahūūm, Jesus sii rabepëēm padëek hyb n'aa sa moo p'ää. ³³ Ti m' rakajaa Ji Nu Gabóg K'yy ramaneëēnh doo bã. Ti m' rabepëēm dāk Jesus b'aa kajatsëk do hā kā. B'aa kajatsëk do wób hā rabepëēm padëek moo nesaa do Jesus pa. Ta hub hēnh ta see hahäng, s'yÿ hēnh ta see hahäng.

³⁴ [Ti m' Jesus ky hadoo:

—Ee, —näng mäh —mamabaan sa hā hahÿ nesaa doo, hā ÿ ramoo bok doo. Dooh rah'yy genä bã ramoo bok do hā[§] —näng mä Jesus.]

Ti m' warahén ramoo bong ramas'uunh doo, rabahapäh hyb n'aa ta saroor uuh wë ym doo.

³⁵ Hajök do rabaheg'ääs bã m', Judah buuj sa wahë n'aa raky n'aa ej'ees mäh, rakawew'aam mä Jesus. Hahÿÿ da m' sa kyyh:

—Ta wób ted'ëep —näk mäh. —Taw'ääts hē ta daaj hē taked'ëep Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Doo, P'op Hagä Do asëew hōm do tado bã? —näk mä sa kyyh.

³⁶ Ti ky hadoo né hē m' warahén ënh. Ramenoo ta hā uwa s'ëeb oow, ramanes'uunh do heen n'aa. ³⁷ Ti m' raky hadoo:

—A daaj hē kedëeb, Judah buuj sa wahë n'aa mado bäl —näk mä sa kyyh.

³⁸ P'op, ta nu gad'oo pong jé m', warahén rabepëēm dāk kerih doo. Hahÿÿ da m' kerih do hā: “Judah buuj sa wahë n'aa hahÿÿh”, näng mä kerih do hā.

³⁹ Ti m' moo nesaa do see Jesus pa hahäng do ky n'aa rejää mä Jesus. Hahÿÿ da m' taky n'aa ej'ees:

—Öm Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Do öm? Ti bã, a daaj hē kedëeb, ää na-ääj né hē! —näng mä ta kyyh.

⁴⁰ Ti m' ta see ky geäm wät:

§ 23:34 Dooh rah'yy genä P'op Hagä Do T'aah tado bã ti radaj'ëep doo.

—DooH P'op Hagä Do majeÿÿm bä? Õm na-ããj né da dajëp ta nemuun —näng mä ta hä. ⁴¹ —Taw'ãäts hë ti äã radej'ëëp, nesaa do äã moo bok do hyb n'aa —näng mäh. —Hahÿ aj'y dooh nesaa pé tamo haj'aa —näng mä ta hä.

⁴² Ti m' Jesus hä kä taky hadoo:

—Mahyb n'aa es'ee ÿÿh, mabag'ãäs doo hënh, hÿ pong jé makajaa bä —näng mäh.

⁴³ Ti m' Jesus ky hadoo ta hä:

—Né hup ÿ né hë hahÿ a hä ÿ her'oot doo: Badah mabasëëk da si ÿÿ hÿ pong jé, P'op Hagä Do wë —näng mä Jesus.

Jesus dajëp do panyyg n'aa hahÿÿh

⁴⁴ Wasyg däk mä ti nuuj jé. Ti m' ta bag badoo wät, badagyb däk mä badäk hahÿÿ hä. Jããm hë tug bä tabawag däk p'aa hënh. ⁴⁵ DooH m' papÿÿj bag wät péh. Tii bä m', P'op Hagä Do tób n'aa t'öp ta gó noo gatsë hebaan do kas'ëëd hyng mäh. ⁴⁶ Tii bä m' tak'ëp mä Jesus geëëj wät:

—Ee, —näng mäh —a moo gó ÿ banoo hëp ÿ tym —näng mäh.

Ti m' ta ti taky hadoo bä m', tadajëb kãn mäh.

⁴⁷ Ti m' sahõnh hë ta ti warahén sa wahë n'aa hapäh bä m', P'op Hagä Do hä taj'aa etsëë kãn. Hahÿÿ d' mä ta kyyh:

—Te hub né hë, —näng mäh —baad hadoo do né paa ti hÿ aj'y —näng mäh.

⁴⁸ Ti m' hajök doo, kepëëm do heg'ãäs doo, sahõnh hë ta ti rabahapäh bä m', sa h'yyb ragedyyk rabajëk, rah'y ketón do heen n'aa. ⁴⁹ Dawëë naa m' Jesus najiis rabaheg'ãäs. Sa mahang mä ab'ëëh mä ÿÿj Garirej häj n'aa bä naa, Jesus hataa paah.

Jesus radakä jëng do pä gó panyyg n'aa hahÿÿh

⁵⁰⁻⁵¹ Ti awät mä aj'y ky enyym doo, P'op Hagä Do karën doo da hawät doo, Judah häj n'aa, panang Arimatsija häd

näng doo bä naa. Joséh mä ta häd. Tagada né hē m' P'op Hagä Do bag'ääs do du däk. Judah buuj sa wahē n'aa see né paawä m' tii, dooh m' ta h'yyb hedo bä sa sii, Jesus hä rabad'oo do hä. ⁵² Ti m' ti Joséh bahöm Pirato wē, Jesus kamag n'aa tabetsēē hyb n'aa. ⁵³ Ti m' tabado hyy kän Jesus kamag n'aa, ti m' tahabēn däk mä pään hawak doo me rino häd näng do s'ëēb. Ti m' tadasuun jëng pä gabaho doo gó, kamag hood n'aa ragagots däk doo gó. Papuuj mä ta ti kamag hood. ⁵⁴ Saab pooj jé m' ti ta tii. Saab pooj jé né hē m' ta ti Judah buuj rabahennyw hōm, Saab hä rakamehehāk hyb n'aa. Tūūh däg mä papÿÿj. Edaa däk Saab du däk doo. **

⁵⁵ ÿÿj Garirej häj n'aa bä naa, Jesus had'aa do paah, rabahöm Joséh jawén. Rahapäh mä gabaho doo. Rahapäh mä na-ääj hē ragadakä jëng do Jesus kamag n'aa. ⁵⁶ Ti m' rabajëk myyj hēnh. Ti m' rabennyw däk bag'aad, buu benyym do bëēh, Jesus kamag n'aa hahog pan'aa m'. Rabennyw däk do rabahajaa bä m', Saab däg mäh. Ti hyb n'aa ragada mä Saab tabëej hōm hyb n'aa, Mosees ky n'aa jaw'yyk mejūū doo da.

24

Jesus ganä wät do panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti m' bap paah, met'uuh hä, ÿÿj rabahöm kän pä gabaho doo hēnh, Jesus kamag n'aa radasuun jëng hēnh. Buu benyym do renyyw däk do paa ramahūūm. ² Kepëēd hōm mä pä gabaho do ty gatsē paah, rakajaa bä. ³ Ti m' rabajëē p'ëē ta gó. Dooh m' tii bä Jesus kamag n'aa. ⁴ Rahyb n'aa newē b'ëēh bä m', nayyw hē kasee sa pa pawóp hē ajyy. Gabarëēh mä sa saroor, hawyp do

** ^{23:54} Judah buuj sa hä, papÿÿj badëē hyng do jawén paa bä Saab du däg däk.

gabarëeh doo da. ⁵ Tak'ëp mä yÿj rah'yyb e'yÿm bong. Ti hyb n'aa, tũũ rabehyy b'ëeh. Ti m' aãs raky hadoo sa hã:

—Hëd n'aa hawät do bë esoos dejëp do mahang? —näk mäh. ⁶ —Dooch wäd bä. Ganä wät! Dooch bë hyb n'aa es'ee wäd bë hã taher'oot do Garirej häj n'aa bä? ⁷ Hahÿÿ d' paa ta kyyh bë hã: “Ran'oo däk da Aj'yÿ Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do nesaa do moo heb'ook do sa moo gó, rabepëem däk hyb n'aa. Tamawoob däg bä kä ta äh, ganä wät da p'aa hënh”, näng bë hã —näk mä aãs kyyh sa hã.

⁸ Ti m' rahyb n'aa es'ee kãn Jesus her'oot do paa kä. ⁹ Ti m' rabajëk, 11 hedoo do Jesus mejüü do hã, ta wób na-ãäj hã, rapanäk hyb n'aa. ¹⁰ Marija Madarën, Jowãn, Marija Tsijaag yÿn, yÿj wób mä na-ãäj hë m', ti panäk do sa hã. ¹¹ Dooch m' Jesus ma matëg raky dahé bä. Daap hë red'oo mä ti yÿj rahe'oot doo. ¹² Ti hadoo né hë m', Peed as'ëeg gëet, ti m' waj'aa hõm Jesus kamag n'aa hood gadäk hënh. Gabaho do tageg'aãs bä m', jããm né hë m' pããn hawak do rino häd näng do s'ëeb tahapäh. Ti m' tabajëng. Tahyb n'aa newëe mä ta tii.

Pawóp hë ajÿy hã Jesus kasee do panyyg n'aa hahÿÿh

¹³ Ti noo gó né hë, pawóp hë Jesus ma matëg wób rabahõm panang Emaus häd näng doo hënh. Dawëë péj tii, Jerusarënh bä naa. ¹⁴ Ramahõm me rahe'oot mä Jesus dajëp do ky n'aa. ¹⁵ Ti bahãnh mä Jesus kataa sa hã. Sa sii m' tabahõm. ¹⁶ Dooch m' rah'yy genä bä Jesus tado bä, P'op Hagä Do an'oo bä. ¹⁷ Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—H'ëed ti bë her'oot? —näng mäh.

Ti m' rabayyw b'ëeh dó. Rahyb n'aa tón mäh. ¹⁸ Ti m' sa seeh, Kerew-Pas häd näng do ky hadoo:

—Jããm né hë õm Jerusarënh bä heg'aãs do ky n'aa nanapäh do t'ii hënh hawäd wät doo? —näng mä ta kyyh.

¹⁹ —H'ëed ky n'aa? —näng mä Jesus.

—Nasaréh buuj, Jesus häd näng do ky n'aa —näk mäh. —P'op Hagä Do ky n'aa rod né tii. Tak'ëp ta hejój gó tama metëäk, tapehuunh na-ãäj hē. Baad ub ti P'op Hagä Do matym gó. Baad ub na-ãäj hē ta wób sa matym gó —näk mäh. ²⁰—Tii bä P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'oooh do sa wahē n'aa, ēr wahē n'aa wób na-ãäj hē, raban'oo kãn Roma buuj sa moo gó, radaj'ëep hyb n'aa. Tii bä rabepëem däk b'aa hã —näk mäh. ²¹—Kristo, ēr majĩ moo gó naa ēer, Isaraew buuj ted'ëep do paawä, ãã ed'oo. Tamawoob däg mä ta āh tadajëp —näk mäh. ²²—Ti anäng nä ta ky n'aa —näk mäh. —Bäp paa ȳyj wób, ãã h'y'yb hataa, rabeboo nä Jesus kamag n'aa hood hēnh. ãã h'y'yb gabedo bong ran'oo bä. ²³ Dooch wäd mä ta kamag n'aa ta gó, sa nooh. ãã kas'ee bong mä sa hã, sa nooh. Jesus mä ganä wät ãã her'ood bä, ȳyj sa nooh. ²⁴ Tii bä ãã wób rawaj'aah rabaheg'ãã hyb n'aa. Se hub né hē m' ȳyj sa kyyh. Dooch wäd mä Jesus kamag n'aa tii bä. Dooch né hē m' rahapëe bä Jesus —näk mä ajyy kyyh.

²⁵ Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—H'y'ygatamah bëeh! —näng mäh. —Nayyw hē nado bë ky daheeh sahõnh hē P'op Hagä Do ky n'aa rod raheer'oot do paah —näng mäh. ²⁶—Kristo, P'op Hagä Do H'y'yg Däng Do ahoop do pan'aa né hē sahõnh hē ta tii, h̄y pong jé, raweh'ëeh hēnh, tabasëäk do pooj jé. Baad né hē P'op Hagä Do ky n'aa rod rerii bong paa ta tii —näng mä Jesus sa hã.

²⁷ Ti m' Jesus ma met'ëeg wät mä sa hã sahõnh hē ta ky n'aa, P'op Hagä Do kyy kerih do hã hanäng doo. Mosees erii wät do hã tadu doo ta ky n'aa tama metëäk doo. Sahõnh hē P'op Hagä Do ky n'aa rod rerii bong do ta ky n'aa, Jesus her'oot né m' tii kä.

²⁸ Ti m' edaa däk mä panang Emaus häd näng doo. Panang bahānh mä Jesus kateb'ëes. ²⁹ Ti m' tak'ëp

rabetsēē sa pa tabaym hyb n'aa, tūūh däg do hyb n'aa papÿÿj. Badajuu däk mäh. Ti m' Jesus bahôm kân sa sii. Sa pa m' tabayyw kân. ³⁰ Rabehyy t'oonh bä kä rabawa hyb n'aa kä, Jesus bado däk pāw, ti m' P'op Hagä Do hä taky n'aa etsēē ta hyb n'aa, ti m' taganabäh hōm, ti m' tabanoo sa hä kä. ³¹ Tii bä kä m', rah'yy kadaw'uuh Jesus hä. Rah'yy kadawuung sii hē m' Jesus dawuh.

³² Ti m' sa daaj hē rakaner'oot. Ti m' raky hadoo:

—Mahapäh né hē, ti baad er h'yyb tym tsebé do hadoo er sii taber'oot bä, P'op Hagä Do kyy kerih do hä er tamaher'oot bä er mana me —näk mä sa kyyh.

³³ Ti m' nanyw hē kä rabajēē kân Jerusarēnh hēnh, 11 hedoo do Jesus ma matēg, ta wób na-āāj hē rakata padēēk bä. Rakajaa bä kä m', kata b'ēēh do raky hadoo sa hä:

³⁴ —Se hub né hē. Ganä wät né hē er Wahē N'aa! —näk sa kyyh. —Simaw hä takas'ee wät! —näk mä kata b'ēēh do sa kyyh.

³⁵ Ti m', panang Emaus häd näng doo hēnh naa han'aa do rabaher'oot sa hä nyy da Jesus kasee sa hä ta tyw n'aa ramahōm me, nyy da rah'yy kadaw'uuh ta hä pāw taganebēēh bä.

³⁶ Tii bä kä m', rabaher'oot nä bä m', Jesus ganä g'ēēd kân mä sa mahang. Ti m' takedēng sa hä:

—Taw'ääts hē bë P'op Hagä Do h'yyb en'yym —näng mäh.

³⁷ Ti m' tak'ēp rabeÿÿm bong. H'yy gabedo bong mäh. Maëts red'oo mäh. ³⁸ Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

—Hēd n'aa bë beÿÿm? —näng mäh. —Hēd n'aa bë panyyg ky nadaheeh hahÿ bë hapäh do hä? —näng mäh.

³⁹ —Bë hegää moh ÿÿ, tsym ÿÿ, atapuwa tyw n'aa paah. ÿ né ti hÿÿh. Maës ÿ nado ti hÿÿh. Bë mep'aa hä ÿÿ, maëts nado ÿÿh, bë bahapäh hyb n'aa. Maëts dooh ta dab nyy

bä, dooh ta k'yy nyy bä, baad bë hapäh do ȳyh —näng mä Jesus sa hä.

⁴⁰ Ti m' tametä däg kän mä sa hä ta mooh, ta tsyym.

⁴¹ Dooh m' raky dahé nä bä, tak'ëp rah'yyb tsebé do hyb n'aa, tak'ëp rah'yyb meuunh do hyb n'aa. Ti hyb n'aa Jesus ky hadoo sa hä:

—Ti anyy ji awa péh? —näng mäh.

⁴² Ti m' rabanoo tah'ȳyb dab. ⁴³ Ti m' tabawëë kän sa matym gó.

⁴⁴ Ti m' taky hadoo sa hä:

—Bë mahang ȳ bawät nä bä, ȳ dajëp do pooj jé, “Kametä däk da hä ȳ sahõnh hë këh ȳ n'aa Mosees erii wät do paah, P'op Hagä Do ky n'aa rod rerii bong do paah, Saaw-Mo hä kerih do na-ãj hë”, bë ȳ maher'ood bong paah —näng mäh.

⁴⁵ Ti m' rah'yy genä padëëk P'op Hagä Do kyy kerih do hä, Jesus an'oo bä. ⁴⁶ Ti m' taky hadoo ënh sa hä:

—Hahȳ da P'op Hagä Do kyy kerih do këh ȳ n'aa: Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Doo, ahoop né da dajëb. Ta jawén kä da, tamawoob hë ta äh tabado däk bä, taganä wät da p'aa hënh. ⁴⁷ Kristo ky gabuuj sahõnh hë häj n'aa babuuj sa hä rabaher'ood hõm da hahȳ ky n'aa: P'op Hagä Do awug hõm da sahõnh hë nesaa do ji moo wät do paah, ta hä ji h'yy kawareem bä. Jerusarënh bä naa da radu doo raher'ood hõm doo —näng mä Jesus.

⁴⁸ Ti m' taky hadoo ënh:

—Bë hapäh sahõnh hë ta ti nesaa do ȳ ahoop doo, ȳ dajëp doo, ȳ ganä wät doo, ti hyb n'aa ȳ karën bë baher'oot ta ti këh ȳ n'aa ta wób sa hä —näng mäh. ⁴⁹ —Ȳ mejüü da bë wë P'op Hagä Do Sahee, Ee ky n'aa enooh doo —näng mäh. —Ti hyb n'aa bë ayyw dó Jerusarënh bä, bë gado däk bä kä p'op naa P'op Hagä Do Sahee hejój —näng mä Jesus.

Hỹ pong hēnh Jesus basēek do ky n'aa hahỹh

⁵⁰Ti m' ta ma matēg Jesus mahũũm kãn panang bahānh, panang Betanija häd nāng doo hēnh. Ti m', p'op ta moo tagadabē sēek, ti m' taky n'aa edēe bong sa hã. P'op Hagã Do hã taky n'aa etsēe sa hyb n'aa. ⁵¹Ta ky n'aa edēng bã m', P'op Hagã Do masäg kãn hỹ pong jé. ⁵²Ti m', sa taron nu paa me m' ta ma matēg ramehyy b'ēeh, Jesus raweh'ēeh do ky n'aa, Jesus hã raj'aa etsē hyb n'aa. Ti m' tak'ēp rah'yy gadejah doo gó m', rah'yyb tsebé doo gó m' rabajék. ⁵³P'op Hagã Do tób n'aa bã m' P'op Hagã Do hã raj'aa etsēe had'yyt hē m'. Jããm hē kã hahỹ Jesus panyyg.

Pop Hagä Do Panyyg Hanäm Do Hahÿÿh
 The New Testament in the Nadëb language of Brazil (BR:mbj:Nadëb)
 O Novo Testamento na língua Nadëb do Brasil
 copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nadëb (Nadëb)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Nadëb

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-29

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 Mar 2019 from source files dated 12 Mar 2019

c5681c4e-55f8-5b64-badf-af07c5e28afc